

Hrvatski glasnik

GLASILO HRVATA CRNE GORE

Godina XVII Broj 173

2019. ISSN 1800-5179

*Sretni božićni i
novogodišnji blagdani!*

Sadržaj:

- 3** Dvije bokeljske općine – Kotor i Tivat svečano i dostojanstveno proslavile 21. novembar
- 9** Nagrada grada Kotora u prave ruke
- 14** Poetska večer „Kotor dišem“
- 18** Koterski likovni umjetnici
- 20** Održan 25. Forum hrvatskih manjina u Zagrebu
- 22** 100 godina od osnivanja Tamburaškog društva „Guslar“ u Stolivu
- 27** Međunarodna konferencija „Nematerijalna kulturna baština Boke kotorske“
- 30** 70 godina Istorijskog arhiva Kotor
- 33** Izložba Stare i rijetke knjige iz legata akademika Vladislava Brajkovića
- 37** Proslava 60 godina Pomorskog fakulteta Kotor
- 41** „Crnogorsko ćirilsko štamparstvo“
- 43** Aktualnosti
- 53** Kronika Društva
- 55** Anastazija Petrović - Dama u borilačkom sportu
- 58** Sjećanja na nogometnu prošlost maloga bokeljskoga ribarskog mjesta Muo
- 62** Blagdanski običaji i različitosti
- 67** Škrinjica nostalgije – Čestitke u očima prošlosti
- 72** Staničići
- 75** Kulturno-prosvjetna društva u Prčanju do Drugog svjetskog rata u svjetlu novih saznanja (2)
- 77** Ostavština obitelji Visković u Perastu – Mobilijar
- 83** Povijest brodskih kružnih putovanja u Boki kotorskoj: Tel Aviv
- 85** Grbovi kotorske vlastele XIV vijeka
- 90** Čestitke

Poštovani čitatelji!

Još jednu godinu smo „potrošili“ i priveli kraju. Vrijeme je da se osvrnemo i pogledamo za sobom.

Dosta smo toga uspjeli uraditi i realizirati unatoč svim teškoćama s kojima se suočavamo. Novca već „tradicionalno“ nedostaje, a kako izgleda – svake godine sve više! Fond za zaštitu i ostvarivanje manjinskih prava ove je godine zbog „formalno-pravnih“ propusta, na dva natječaja, odbio sve naše kandidirane projekte. Ministarstvo za ljudska i manjinska prava Crne Gore također je odbilo naše projekte zbog „nedovoljnog broja bodova“. Centar za očuvanje kulture manjina ni ove nam godine, kao ni prethodnih, nije pružio potporu...

Ovdje nije u pitanju samo časopis „Hrvatski glasnik“, koji je naš najveći i najznačajniji projekt, u pitanju su svi naši planirani projekti: redoviti rad mandolinskog orkestra te sve ono što smo imali želju, potrebu ili obvezu da realiziramo, a nismo uspjeli. Sve nas to demoralizira i jako iscrpljuje.

U posljednje vrijeme sve se češće pitam ima li smisla sve ovo!? Vjerovala sam, i još uvijek vjerujem, da je smisao i svrha raditi i ustrajavati na očuvanju identiteta, jezika, kulture, tradicije, običaja... družiti se i surađivati, pokazati drugima ono što je naše i čime se ponosimo te dočekati druge kako bismo bili još bogatiji upoznajući različitosti... Uz nedostatak pomoći i potpore državnih institucija koje su za to zadužene, teško da možemo bilo što učiniti. Ostaje da se nadamo boljim danima.

Unatoč svemu, i ovoga puta smo se potrudili i priredili bogat broj u kojemu ćete, nadam se, pronaći vrijedne i zanimljive tekstove.

Našem Društvu želim da mu sljedeća godina bude puno bolja i uspješnija od ove koju ispraćamo!

Vama, dragi čitatelji, u svoje ime i u ime uredništva, želim sretan Božić, dobro zdravlje, sreću i uspjeh u novoj 2020. godini!

Vaša urednica
Tijana Petrović

Naslovnica: **Mandolinski orkestar HGD "Tripo Tomas", Foto Parteli**

“Hrvatski glasnik”, Kotor, je upisan u evidenciju javnih glasila kod Republičkog sekretarijata za informisanje RCG pod rednim brojem 04/01-1828 od 31.12.2002. godine. Časopisu je dodijeljen međunarodni standardni broj za serijske publikacije ISSN 1800-5179, koji je otisnut u gornjem desnom uglu korica. Časopis izlazi mjesečno.

Adresa: **Pjaca od muzeja 361, Stari grad, 85330 Kotor**
Telefon: +382 (0)32 304 232 · Faks: +382 (0)32 304 233
E-mail: hgd-kotor@t-com.me · WEB: www.hrvaticg.com
Žiro-računi: **520-361700-17** • **510-4741-76**
Osnivač i nakladnik: **Hrvatsko građansko društvo Crne Gore – Kotor**

Urednica: **Tijana Petrović**
Uređivački odbor: **Marija Mihaliček, Tripo Schubert, Joško Katelan, Marina Dulović, Danijela Vulović i Jasmina Bajo**
Lektorica: **Sandra Čudina** · Fotografije: **Foto Parteli, KotorArt, Centar za kulturu Kotor, Matica, Radio Dux, Boka News, TO Kotor, Radio Kotor, PIXELL, Zvonko Perušina, arhiva HGD CG**
Grafička priprema i tisak: **Biro Konto, Igalo**
Naklada: 500 primjeraka

*DVIJE BOKELJSKE OPĆINE – KOTOR I TIVAT SVEČANO I
DOSTOJANSTVENO PROSLAVILE 21. NOVEMBAR*

Kotor dostojanstveno obilježio Dan općine

Priredila:
Tijana Petrović

Dan općine Kotor tradicionalno je obilježen defileom Gradske muzike ulicama Kotora, ceremonijom polaganja vijenaca na spomenik Palim borcima te svečanim raportom admirala Bokeljske mornarice, Antuna Sbutege, kao i predajom zastave od predsjednika Općine Kotor Željka Aprcovića. Na Trgu od oružja, točno u podne, Mornarica je otplesala kolo u koje su na kraju, kako običaj nalaže, ušli i čelnici grada.

Svečana sjednica Skupštine održana je u Centru za kulturu „Nikola Đurković”, a tom

Kotor će se razvijati na civilizacijskim principima, uz punu afirmaciju bogate tradicije, historije, kulture i običaja.

prilikom dodijeljena je nagrada „21. novembar” koja je ove godine pripala arhitektici Vlasti Mandić.

Svečanu sjednicu, uz prisutnost mnogobrojnih gostiju iz grada i države, otvorio je predsjednik SO Kotor Jovo Sudić. „Kotor danas slavi 21. novembar, Dan oslobođenja od fašističkog osvajača, od veličanstvene pobjede koja

je ostvarena nad višestruko nadmoćnim neprijateljem, zahvaljujući neviđenoj hrabrosti i junaštvu boraca NOR-a koji nisu štedjeli ni svoje živote za slobodu našeg naroda i naše domovine. Na današnji dan, prije točno 75 godina, nakon teških i krvavih borbi, Kotor su oslobodile Prva bokeljska i Druga dalmatinska brigada. Danas Kotor slavi i dva kr-

Predaje zastave Admiralu Bokeljske Mornarice

Predsjednik Aprcović s čelnicima Bokeljske mornarice

šćanska blagdana: Arandelovdan i Gospu od zdravlja. Prilika je da čestitam svima koji obilježavaju sva tri blagdana sa željom da se naš grad razvija na civilizacijskim principima, uz punu afirmaciju bogate tradicije, historije, kulture i običaja”, rekao je Sudić.

Gradonačelnik Kotora Željko Aprcović pozdravio je mnogobrojne uzvanike i goste te podnio izvješće o rezultatima rada lokalne uprave u protekla četiri mjeseca, a najavio je pritom stabilno financiranje i planove za sljedeće razdoblje.

„Od značajnijih planiranih investicija u sljedećem razdoblju izdvajam izgradnju pothodnika – podzemnog pješačkog prelaza, ispred gradskih bedema i objekta Lučke kapetanije. Odluku o izgradnji izglasovao je lokalni parlament, a procijenjena vrijednost investicije je oko 1.630.000 eura, dok prihvaćena ponuda izvođača iznosi nešto manje od milijun i 390 tisuća eura. Rok za završetak radova je sto trideset dana.

Izgradnja ovog objekta je važna kako bi se umanjile prometne gužve i poboljšala

sigurnost sudionika u prometu kao poseban prioritet, a sve uz poštovanje zakonskih odrednica.”

Aprcović je istaknuo da će rekonstrukcija bazena „Nikša Bućin” u Škaljarima biti konačno završena do kraja ožujka sljedeće godine te da su intenzivirani i radovi na sportskoj dvorani, također u Škaljarima. On je rekao da su u pogledu komunalne infrastrukture osigurana finansijska sredstva iz WBIF-a, Fonda za zapadni Balkan, za implementaciju projektnih mjera kao što su poboljšanje vodovodnog sistema u naseljima Risan i Perast te poboljšanje sistema vodoopskrbe na dionici Stoliv-Prčanj-Muo koji će se realizirati u dvije faze. Podsjetio je i da su se, nakon provedenih zakonskih procedura, stvorili uvjeti za komunalno opremanje lokaliteta Bigova Bay i pojedinih naselja Donjeg Grblja u vrijednosti oko 15 milijuna.

„Općina je u kratkom vremenskom razdoblju obnovila i učvrstila suradnju s Vladom Crne Gore, razgovarano je o infrastrukturnim projektima, vrijednim više od 50 milijuna eura, o novom sadržaju staroga kotorskog zatvora, izradi koncesijskog akta za izgradnju žičare Dub-Krstac, potrebi cjelovite analize stanja kotorskih bedema, kao i o zajedničkoj konstataciji da je Kotor Art opravdao status jednog od ključnih kulturnih programa u državi”, rekao je Aprcović posebno istaknuvši posvećenost sagledavanju mogućnosti izgradnje regionalne bolnice koja bi imala visoke svjetske standarde.

Predsjednik Aprcović osvrnuo se i na sport, kulturu i turizam u općini. „Općina Kotor u cilju očuvanja i daljnjeg napretka Vaterpolo kluba Primorac donijela je Odluku o reguliranju međusobnih odnosa

između Općine Kotor i Kluba, na temelju čega će Općina postati sto postotni vlasnik kluba.

Kulturni programi, jedan od znakova prepoznatljivosti Kotora koji njeguje tradicionalne i međunarodne manifestacije, održani su prema planu, kao i 22. međunarodna smotra mode i umjetnosti, tradicionalna fešta Bokeljska noć, Međunarodni festival Kotor Art...

Ovom prilikom naglašavam i izniman kulturni događaj značajan za promociju Kotora i državu Crnu Goru, a to je

Kolo BM na Trgu od oružja

Predsjednik Opštine Željko Aprcović

gostovanje članova Bokeljske mornarice i Gradske muzike u Beču na poziv Veleposlanstva CG u Austriji kojim se obilježilo 40 godina od upisa Kotora na UNESCO-vu listu zaštićene kulturne baštine. Na sljedećoj sjednici Odbora Svjetske kulturne baštine UNESCO-a razmatrat će se i kandidatura Bokeljske mornarice kao prvog nematerijalnog kulturnog dobra Crne Gore.

U Kotoru je tijekom ove ljetne sezone boravio rekordan broj gostiju pa je već do sredine rujna naplaćen prihod od bo-

ravišne takse veći od 12-mjesečnog u prethodnoj godini.

Broj gostiju povećan je za 18%, a broj izletnika za 16%. Osim zadovoljstva koje iskazu-

Prijem Gradske muzike kod predsjednika Aprcovića

Mandolinski orkestar HGD „Tripo Tomas“ na svečanoj sjednici

jemo tim povodom, istodobno promišljamo kako spriječiti sve negativne efekte onoga što svjetska javnost naziva pretjeranim turizmom, odnosno preopterećenošću neke destinacije, a kako s druge strane izvući što više koristi, ne samo financijske, već i one koja jamči dugoročnu održivost”, rekao je Aprčović u svom izlaganju.

Svečanu sjednicu Skupštine muzikom su obojili Mandolinski orkestar HKD „Tripo Tomas”, Zbor „Nikola Đurković” i violinistkinja Dušica Kordić.

Tivat svečano obilježio Dan općine

Proslava Dana općine Tivat tradicionalno je počela ceremonijom polaganja vijenaca na spomenik Palim borcima, nakon čega su Gradska muzika, mažoretkinje i odred Bokeljske mornarice iz Tivta prodefilirali gradskim ulicama. Smotru odreda Bokeljske mornarice na Pinama obavio je gradonačelnik Siniša Kusovac, zatim su njezini pripadnici otplesali tradicionalno kolo u koje su na kraju sa zastavama ušli gradski čelnici i njihovi gosti.

Svečana sjednica Skupštine općine Tivat upriličena je

Tivat je naučio historijsku lekciju i ostao dosljedan tradiciji predaka, o čemu najbolje govori činjenica da je kao multinacionalna i multikonfesionalna sredina primjer stvarnog zajedništva različitosti.

u dvorani Centra za kulturu, a započela je intoniranjem crnogorske himne, uz prisutnost velikog broja delegacija, prijatelja grada, pobratimskih gradova, predstavnika Vlade Crne

Gore, odbornika, predsjednika općina, vjerskih predstavnika i ostalih uzvanika.

Sjednicu je otvorio predsjednik SO Tivat Ivan Novosel istaknuvši da 21. novembar svo-

svoje osobno ime čestitam rođendan i želim da nastave biti objektivni servis u informiranju javnosti”, rekao je Novosel.

Predsjednik Općine Siniša Kusovac rekao je da ovaj praznik uvijek pobudi sjećanja na velike žrtve koje je podnio crnogorski narod na putu oslobođenja, ali i podsjeti na činjenicu da je sloboda najveće i najsvetije pravo svakog čovjeka. Istodobno je i obveza – da bude njegovana i nadograđivana u prosperitet svakog pojedinca.

„Sedamdeset i pet godina nakon oslobođenja Tivat je ostvario dinamičan i svestran razvoj, zauzimajući visoko mjesto na listi brzorastućih kvalitetnih turističkih destinacija. U razdoblju nove historije Crne Gore, nakon obnove nezavisnosti, Tivat je zahvaljujući mudrosti svojih građana, odgovornim radom gradske uprave i uz veliku potporu Vlade Crne Gore iskoristio potencijale i danas je personi-

fikacija vizije napretka cijele zemlje. Tivat ima konture turističke destinacije nautičkog i održivog turizma s bogato razvijenim proizvodima sunca i mora, kulturnoga, gastronomskoga, sportskoga, ruralnoga, kongresnoga i aktivnoga turizma tijekom čitave godine”, rekao je predsjednik Općine Tivat Siniša Kusovac.

On je također istaknuo da su u proteklih 12 mjeseci u razvoj grada investirana značajna sredstva, a u oko 30 projekata uloženo je više od 10 milijuna eura.

„Posebno me raduje što je prva faza šetališta Belane u podmakloj izgradnji i što ćemo vrlo brzo nakon Nove godine imati priliku da službeno objavimo završetak ove etape radova. Investicijska završnica

Svečana sjednica

Kolo Bokeljske mornarice na gradskoj rivi Pine

Predsjednik Kusovac pred odredom BM

ove godine bit će početak izgradnje kružnih tokova na trasi budućega glavnog bulevara, za što su osigurani svi uvjeti. U prvoj polovini sljedeće godine Tivat bi trebao imati u funkciji tri kružna toka. Izgradnjom glavnog bulevara u Tivtu bit će poboljšana efikasnost prometa i ostvarena bolja povezanost s prigradskim naseljima, za što će Vlada Crne Gore osigurati četiri milijuna eura.”

Dva ključna projekta za iduću godinu koja je Kusovac istaknuo su projekt rekonstrukcije sportskog centra Župa s potencijalnom izgradnjom zatvorenog bazena i projekt izgradnje novih školskih objekata za područna odjeljenja u Donjoj Lastvi i Gradiošnici.

„Općina Tivat ima veliki potencijal, koji mora osigurati njezin daljnji jak i dinamičan razvoj. Na nama je da nađemo dobar balans kako bi se nesmetano odvijao privredni rast i razvoj Općine Tivat u svim prezentiranim područjima”, zaključio je Kusovac i čestitao dva vjerska blagdana koja se danas obilježavaju, sveti arhangel Mihailo i Gospa od Zdravlja.

Na Svečanoj sjednici dodijeljene su i novembarske nagrade, kao i nagrade najboljim studentima. Žiri u sastavu: Jovanka Vujačić, Ana Matijević, Ružica Lazarević, Andrija Petković, Zoran Kruta, Marko Petričević i Pero Matijević, odlučili su da od pet prijedloga nagrade pripradnu Službi zaštite i spašavanja i SMS „Mladost”.

Zapovjednik Službe zaštite i spašavanja Tivat Zoran Barbić obratio se u ime dobitnika Novembarske nagrade i istaknuo da je to veliki poticaj za daljnji rad. „Zadovoljstvo mi je da se u naše ime i u ime još jednog dobitnika – Srednje mješovite škole Mladost, zahvalim na iskazanoj časti svima vama koji ste nas predložili i izabrali za ovu nagradu. Ona će svakako biti poticaj da budemo još bolji i brži.

Naš posao se radi s puna truda, ali se ne može raditi bez velike ljubavi i nesebičnosti. Humanost je poseban i veliki dio našeg posla i kada spašavamo i gasimo i kada primamo nagrade. U tom smislu mi novčani dio nagrade ustupamo onima kojima je to najpotrebnije – djeci. Sredstva

od nagrade bit će usmjerena u fond za liječenje Save Rilića i Nikole Drmića. Ovime im želimo dati potporu u njihovoj borbi za zdravlje i biti oslonac na tom putu“, istaknuo je zapovjednik Službe zaštite i spašavanja Zoran Barbić.

Najbolji studenti ove godine i dobitnici nagrada su Slađana Francesković, Mileva Manojlović, Darko Đikanović, Ana Puljiz i Milena Nikolić. U ime nagrađenih studenata obratio se Darko Đikanović naglasivši da Tivat vrednuje marljive studente.

Tijekom sjednice prisutni su imali priliku pogledati kratki film o razvoju grada, a najstariji stanovnici govorili su o gradu nekada i sada. Čestitku gradu za rođendan uputio je u ime Dječjeg saveza gosp. Savo Božović. U muzičkom dijelu programa sudjelovali su orkestar Muzičke škole i mali zbor sa solistima, kao i klapa Bellezza. Program je vodila novinarka Radio Tivta, Sonja Štilet.

Nakon sjednice Općina je priredila svečani ručak u hotelu Franca.

ČLANICE ŽENSKE KLAPE „BISERNICE BOKE“ NOMINIRALE SU SVOJU VODITELJICU VLASTU MANDIĆ ZA NAGRADU GRADA KOTORA – „21. NOVEMBAR“.

Nagrada grada Kotoru u prave ruke

Priredio:
Tripo Schubert

Vlasta je rođena 1944. godine u Kotoru gdje je završila osnovnu školu, Nižu muzičku školu i Gimnaziju. Na Arhitektonskom fakultetu u Beogradu diplomirala je 1967. godine, nakon čega se vratila u svoj rodni grad da mu uzvрати ljubav i zahvalnost, da mu nesebično daruje svoju dušu i sva svoja brojna i raznovrsna umijeća.

Godine 1976. osniva prvu Školu baleta u Kotoru koja traje deset godina, a u sklopu koje u suradnji s Nižom muzičkom školom stvara i izvodi dječji mjuzikl „Veselo putovanje“, koji je postigao veliki uspjeh, a 1. siječnja 1977. emitiran je u Novogodišnjem programu Jugoslavenske televizije. Vlastine učenice nastavljaju njezinim stopama uspješno razvijati i unaprjeđivati ovu

„Doživljavajući ‘Novembarsku nagradu’ kao obilježje koje krase životno djelo njezinog dobitnika, četrdesetogodišnji koncert poslužio nam je samo kao povod da iz nepresušne i prebogate riznice umjetničkih aktivnosti naše Vlaste izdvojimo one koje su se same uklesale u stranice kulturnog vremeplova našega grada.“

granu umjetničkog života našega grada.

Tijekom 1978. osnivač je jedne od prvih grupa mažoretkinja u Crnoj Gori.

Dolazi 1979. godina kada kobni potres svojom velikom snagom ruši jezgru našega drevnoga grada i ostavlja posvuda pustoš.

Snažnom energijom i angažmanom, uz novo profesionalno znanje iz područja arhitekture, Vlasta radeći u novoformiranom preduzeću „Obnova“ zajedno s inženjersko-tehničkim kadrom raznih specijalnosti postavlja temelje za obnovu porušenoga grada obavljajući jednakom kvalitetom najsloženije aktivnosti

Vlasta Mandić

koje se odnose na: urbaniste, projektante, eksterijeriste, nadzor, izradu investicijskih programa izgradnje, a sve to na čelu tima koji je izradio Urbanistički projekt urbane jezgre Kotora. Sam Urbanistički projekt urbane gradske jezgre obranila je pred UNESCO-ovom i jugoslavenskom komisijom.

Iskrenim entuzijazmom i izrazitim muzičkim darom, uz razumijevanje i potporu nekoliko sličnih entuzijastkinja, Vlasta te iste 1979. godine, u inat stihiji i kao potvrda sve-moguće stvaralačke energije, osniva prvu žensku klapu „Bisernice Boke“ te na taj način započinje avanturu koja je od nespretnih i bojažljivih početničkih nota, a uz dirigentsku palicu muzičkih znalaca, od kojih je ta palica 20 godina u njezinim rukama, klapu „Bisernice Boke“ ozbiljnim radom dovela do liste utemeljivača klapske pjesme u Crnoj Gori.

Bogatu arhitekturu grada, originalni mentalitet, kotorske oridinale i folklor znački je sjedinila u mjuzikl „Na kotorskoj pjaceti“ za koji je krajem 1979. napisala scenarij, ko-

reografiju i režiju, a poznati dramski pisac, dramaturg, scenarist i profesor dramaturgije Stevan Koprivica, prepoznajući njezinu slojevitost i autentičan karakter, stavio je svoj potpis na tekst.

Godine 1985. upisuje magistarske studije u Splitu na temu zaštite graditeljskog naslijeđa, polaže uspješno sve ispite i uzima magistarski rad, a istodobno inicira snimanje dokumentarnog filma o obnovi Kotora u suradnji s režiserom Zdravkom Velimirovićem.

Već prepoznatljiv metodološki postupak i rezultati arhitektonske obnove Kotora uspješno su Vlastinim maksimalnim angažmanom i umijećem prezentirani u izložbama projektne i izvođačke dokumentacije Kotora u Parizu, Pesaru i Skoplju te na mnogim međunarodnim simpozijima.

Otvara svoj projektanski biro. Radi na rekonstrukciji starih bokeljskih kuća, palača, poslovnih eksterijera, ali i kao maksimalni gospodar svoga vremena istražuje pretpostavke primjene urbanizma u svim aspektima života, posebno u području turizma koji

je u kotorskoj regiji toga doba čekao neko bolje vrijeme.

Tijekom devedesetih značaki i ambiciozno kao važnu dimenziju turističke ponude afirmira autohtono bokeljsko kulinarstvo u projektu nazvanom „Bokeljska kužina“. Četiri godine na tu temu piše i vodi emisiju „Bokeška kužina“ na kotorskom „Skala radiju“. Televizija „Atlas“ i crnogorska i svjetska javnost preko satelita, uz devetomjesečni Vlastin angažman, biva svjedokom afirmacije posebne bokeške sredine te uz zanimljive historijske zapise ili sjećanja i uz prikazanu autentičnost u tradicionalnom i inovativnom pripremanju bokeške hrane dobiva izvrstan propagandno-turistički efekt.

U kontekstu unaprjeđenja same ideje i samog projekta tijekom 2003. godine s talentiranim profesorom Nikolom Malovićem i s nekoliko entuzijasta realizira projekt „Karnevalska njokada“ natjecateljskog karaktera, koji je obogatio i učinio nestereotipnim zimski kotorski karneval.

Kad je riječ o karnevalima, još iz vremena kad su se održavali u kafani Dojmi pa do danas, za njih je pisala scenarije i režirala evente za otvaranje karnevalskih svečanosti.

Za sve aktivnosti i kvalitetne realizacije svojih projekata 2003. godine je u organizaciji „Fešta Kamelije“ u Stolivu proglašena „Damom kamelija“.

Kruna njezinoga marljivog rada je objava prve knjige „Bokeška kužina“, koja je od najznačajnijih pera suvremenika ocijenjena kao kulinarski dokument XX. stoljeća, a iz pera Veljka Barbierija ona predstavlja: „Istinski memento jednoj posebnoj sredini i njezinoj civilizacijskoj, materijalnoj i nematerijalnoj baštini.“

Vlasta jednakim žarom i ambicijom nastavlja misiju afirmacije kotorske kulturne

baštine i njezino plasiranje u turističku ponudu.

Osmišljava novi, sveobuhvatni projekt „Kneževa večera“, kojim u scenskom igrokazu u likovima historijskih ličnosti u kostimima toga vremena prezentira vremeplov kulturne tradicije, navika i običaja našega grada.

Godine 2015. Vlasta započinje projekt „Botunade“ kojim se hvata u koštac sa silama koje osiromašuju i razgrađuju govor Boke i Kotora.

Eto kako je Vlasta Mandić s puno profesionalnog znanja i umijeća, a uz pomoć svojih umjetničkih darova utkala u graditeljsku baštinu svoga voljenog Kotora svaku poru svoga stvaralaštva.

Kao voditeljica s klapom „Bisernice Boke“ nastupa na raspjevanim pjacama Venecije, ulicama Pariza, u monumentalnom Berlinu, elegantnom Beču, na lijepom Krfu, obalama Ražane, u impresivnim vrtovima Varne, u svijetlom Beogradu, raspjevanom Zagrebu i Sarajevu, romantičnom Dubrovniku, u Zadru, Rijeci, Banjoj Luci, Splitu, Korčuli, Omišu i diljem naše lijepe Crne Gore.

Klapa je uz navedeno imala mnogobrojne nastupe na radiju i televiziji, a u organizaciji TV Crna Gora snimila je 42 televizijska spota te izdala svoj CD s 25 snimljenih pjesama koje predstavljaju najljepše muzičko platno koje gizdavo i ljubavno gradi mostove - ljudske, kotorske i bokeške, mostove koji spajaju vjekove u kojima se eho prošlosti utkiva u svaku šaru savremenog života i trajanja.

Vlasta Mandić je nesvakidašnjim entuzijazmom i zavidnom ambicijom, a nadasve nepresušnom ljubavlju za očuvanje, unaprjeđenje i prezentaciju tradicionalnih vrijednosti svoga kraja te za poboljšanje kvalitete njegovog života, či-

Predsjednik Željko Aprčić uručio je Vlasti Mandić Novembarsku nagradu

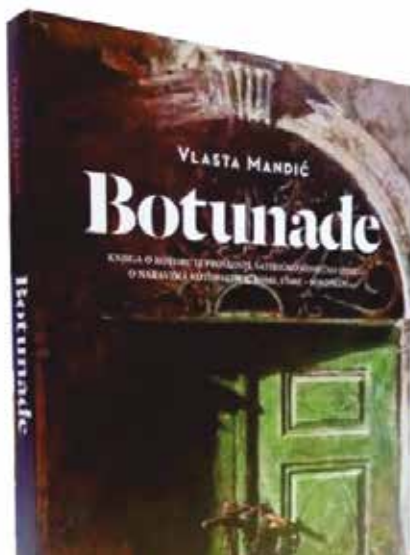
tav svoj profesionalni vijek i sva svoja umjetnička umijeća nesebično utkala u biće svoga grada, što potvrđuju konkretni, raznovrsni i brojni rezultati, čime je dala nepobitan i vrijedan doprinos očuvanju i afirmaciji njegove kulture.

Zbog svega navedenog vjerujemo da je Vlasta Mandić prava ličnost koja treba biti nagrađena 'Novembarskom nagradom' našega grada jer će u njezinim rukama ta nagrada

biti novi poticaj za pronalaženje novih afirmativnih načina u očuvanju i unaprjeđenju njegovih autentičnih vrijednosti.

Potpura Hrvatskoga građanskog društva

Od prvih dana rada našeg Društva Vlasta se uključila u realizaciji našega prioritarnog zadatka - promociju i prezen-

Poreču, a u povodu godišnjice rođenja sv. Leopolda Bogdana Mandića prezentira kotorsku vlastelu u Padovi.

Posebno ističemo njezin veliki doprinos na prezentaciji i očuvanju kotorskoga i bokeškoga govora u humorističkom serijalu „Botunade“ u časopisu Hrvatski glasnik od 2007. do 2012. godine, odnosno u 39 nastavaka. Taj serijal bio joj je glavni poticaj za knjigu „Botunade“, koja je izašla iz tiska 2015. godine.

Zbog svega toga i zbog Vlastinih zasluga mimo angažmana u Hrvatskome građanskom društvu, čime je pridonijela očuvanju, promociji i prezentaciji bogatoga kulturnog naslijeđa Kotora i Boke kotorske, uvjereni smo da je ona prava ličnost kojoj zasluženno treba pripasti nagrada u ovoj godini. Žiri je jednoglasno donio

O D L U K U

o dodjeli nagrade „21. novembar“ za 2019. godinu **VLASTI MANDIĆ**, diplomiranoj inženjerki arhitekture,
za izniman doprinos prezentaciji tradicionalnoga muzičkog naslijeđa i unaprjeđenju kulturnih vrijednosti grada Kotora.

O B R A Z L O Ž E N J E:

taciju bogatoga kulturnog naslijeđa Kotora.

Bila je nosilac projekta „Bokeljska priča“, koju smo ispričali gradu Zagrebu, Dubrovniku, Rijeci i Omišu. U sklopu tog projekta prezentirala je dobrotsku nošnju, autohtono bokeljsko kulinarstvo pod nazivom „Bokeška kužina“, zatim scenski igrokaz kotorske vlastele pod nazivom „Kneževa večera“ i scenski igrokaz „Na kotorskoj pjaceti“.

S kotorskom vlastelom nastupa na Festivalu nošnji u

Ovogodišnja vrlo uspješna proslava ispred katedrale sv. Tripuna 40-godišnjeg jubileja klape „Bisernice Boke“, pod vodstvom gđe Vlaste Mandić, manifestacija je koja je svojom ukupnom prezentacijom i posebno tradicionalnim kotorskim klapskim pjevanjem na najbolji način dala izniman doprinos kako kulturnoj sceni našega grada, tako i autentičnoj turističkoj ponudi UNESCO-vog Kotora. Ambijentom, dočaranim mentalitetom, originalnim primorskim melosom i folklornim elementima, pred-

stavom je postavljen još jedan upečatljiv doprinos gđe Mandić, kao jedan lijepi, sigurni i značajni kamenčić u raskošnome mozaiku tradicionalnih kulturnih vrijednosti i naslijeđa Kotora i Boke kotorske.

Već duže razdoblje snažnom energijom, entuzijazmom i upornošću, kao i uključivanjem svojeg znanja iz područja arhitekture, muzike, baleta, staroga kotorskoga govora, poticanjem njegovanja kotorskih karnevala i maskenbala te drugih originalnih tradicionalnih karakteristika našega grada gđa Mandić dala je izniman doprinos cjelokupnome kulturnom miljeu grada Kotora.

Ostat će zapamćena njezina muzička i scenska djela poput „Veselo putovanje“, „Na kotorskoj pjaceti“, „Kneževa večera“, humorističke priče zapisane starim kotorskim govorom „Butunade“, kao i sabrani originalni kotorski kulinarski recepti u knjizi „Bokeška kuhina“. Posebno su zapamćeni mnogobrojni scenski nastupi koji su desetljećima oživljavali ponekad usnule naše pjace i pjacete vraćajući im željeni nekadašnji sjaj. Uz Kotor, u tim nastupima uživali su i građani diljem Crne Gore, kao i u Hrvatskoj, Srbiji, ali i Njemačkoj, Italiji, Francuskoj, Bugarskoj, što je u tim zemljama bila svojevrsna prilika za upoznavanje naše izvorne, originalne kulturno-turističke ponude.

Svu angažiranost i entuzijazam na polju očuvanja i prezentacije tradicionalnih kulturnih vrijednosti, pa i onda kad se uključuje u zaštitu ambijentalnih vrijednosti Kotora, gđa Mandić temelji na iskrenoj i velikoj ljubavi i privrženosti svojem gradu kojemu je u tim područjima ostavila vidan trag. Taj trag ukupnog djelovanja gđe Vlaste Mandić ostat će na našim pjacama i pjacetama da zrači, podsjeća i bude

Marija Schubert čestitala je u ime klape „Bisernice Boke“

poticaj i uzor mladim generacijama, koje ona već uključuje u svoj rad kako bi se te prepoznatljive tradicionalne kulturne vrijednosti nastavile dalje njegovati i prezentirati.

Imajući sve to u vidu, članovi žirija jednoglasno su dodijelili

nagradu „21. novembar“ gđi Vlasti Mandić i na nagradi joj iskreno čestita predsjednica žirija za dodjelu nagrade „21. novembar“ mr. Vesna Vičević.

Poetska večer „Kotor dišem”

Priredio:
Tripo Schubert

U koncertnoj dvorani Muzičke škole „Vida Matjan“, crkvi sv. Duha, 23. studenoga svoj poetski dar rodnome gradu, u povodu Dana Općine Kotor 21. studenoga, poklonila je pjesnikinja Dubravka Jovanović. Njezine stihove uz muzičku pratnju Lidije Homen Milovanović na klaviru, nadahnuto i na kotorskom dijalektu kazivali su Brane Knezović, Dolores Bonić Fabijan Gašler, gimnazijalac Luka Mjesečević, glazbenica Dragana Bokan i šestogodišnja Laura Matković. Program je vodila Karolina Radulović.

„Autentična čuvarica bokeškoga govora, poetesa od gušta, atmosfere i emocije duše. U općoj otuđenosti suvremenog života često zaboravljamo šta nam je Kotor sve dao. Ona koja to nikada ne zaboravlja i koja poznaje prošlost, a živi sadašnjost na jedan odan način, jest Dubravka Jovanović. Kako je rekao dubrovački pjesnik Luko Paljetak - grad je meni sve, a ja njemu stanovnik”, poručila je u ime organizatora Marina Dulović iz Se-

Dubravka Jovanović je autentična čuvarica bokeškoga govora, poetesa od gušta, atmosfere i emocije duše.

Pavle Goranović i Dubravka Jovanović, dok stihove govore Dolores Bonić Fabijan i Branislav Knezović, uz klavirsku pratnju Lidije Homen Milovanović

kretarijata za kulturu, sport i društvene djelatnosti.

U svojoj riječi o pjesnikinji i njezinom djelu crnogorski književnik i pjesnik Pavle Goranović između ostalog je rekao da je u Dubravkinim

knjigama grad Kotor takoreći glavni junak.

Njezini melodični stihovi nas upoznaju s duhom nekadašnjega grada, ali upozoravaju često i uz humor čega se grad u svim mijenama ne smije

odreći. Njezine knjige su do-
sljedno svjedočanstvo ljubavi.
I jedna ustrajna predanost ne-
svakidašnjoj jezičnoj arheolo-
giji u toj velikoj bilježnici gra-
da ima mjesta za sve likove, tu
nestaju titule, zvanja, genera-
cije i sve druge pripadnosti.

Možda se svi Dubravkini po-
etski motivi mogu identificira-
ti s naslovom velikoga grčkog
i mediteranskog pjesnika Odi-
seja Elitisa: „Doba plavog sje-
ćanja“ - kroz različita razdoblja
i događaje, kroz minule epohe,
ali i kroz puls svakidašnjice. I
zbilja, koliko li je unutar knji-
ga plavetnih boja jadranskih,
koliko ih se pretvara u poeziju.
Za takvim odgovorima traga
pjesnikinja, gradeći svojevr-
stan „Lirski kanconijer“, kako
ovu poeziju imenuje akademik
Tonko Marojević.

„Dubravka Jovanović ušla
je u krvotok bokokotorskog
pejzaža jezikom predačkim,
bićem koje osluškuje zagu-
bljene dane. Zaustavljene go-
dine ovog podneblja pjevaju
zaboravljenim riječima, po-
novno ispričanim legendama.
Prostiru se predjeli duše, Boka
kao ‘sidrište stanište’, kako je
to pjesnikinja lijepo opisala“,
istaknuo je Goranović.

U odnosu prema Boki, au-
torica iskazuje svoje poglede
na svijet, definira svoj odnos
prema literaturi. Neprestano
traganje za riječima i slikama,
za tim slikovitim riječima, za
nju čini iznimnu radost, stva-
ralačku ushićenost ili osjećaj
koji Vislava Šimborska nazi-
va i knjigom „Radost pisanja“:
„Treptaj oka tu će trajati toli-
ko dugo koliko ushtijem/do-
pustit će da se dijeli na male
vječnosti...“ Upravo te komadi-
će vječnosti vješto pronalazi i
sastavlja Dubravka Jovanović.

Poetske slike se nižu kao
registar riječi koje Dubrav-
ka čuva od nestajanja. Ove
pjesme pune su životnosti.
Književno-životne paralele su
neizbježne. I zato se poezija

Dragana Bokan

Laura Matković

i Kotor na mnogim nivoima
ravnaju. Bezvremenost poezi-
je uspoređuje se s bezvreme-
nošću grada. Dalje, kada teži
za nalaženjem iskonskog u
poeziji, pjesnikinja dolazi do
drevnosti svoga grada. I ko-
načno, odabrano bratstvo po-
ezije podudara se s odabranim
građanstvom Kotora. Poezijom

dobivamo uvjerenje da takva
atmosfera traje u gradu.

Dubravka Jovanović nas
uči da vrijedi umjeti neke ri-
ječi iščekivati, posebno one
poetske. Pjesnikinja u poeziji
vidi i detalje mjesta, posebno-
sti osjećaja, s pomoću nje širi
svoje prostore - kako prostora
jezika, tako i one koji pri-

Luka Mjesečević, Lidija Homen Milovanović, Dolores Bonić Fabijan, Pavle Goranović, Dubravka Jovanović, Branislav Knezović, Dragana Bokan, Karolina Radulović i Laura Matković

padaju dahu. Pjesništvo nam omogućava da se prošlost ne mora nužno prepustiti sadašnjosti te da može biti aktualna i dostupna. Tako je i s jezikom preuzetim iz drugih vremena; ovako osuvremenjen djeluje posve prirodno u kontekstu koji mu daje autorica. Poezija je to koja slavi grad, svaki njegov kutak. I to njegovim jezikom.

I na kraju, rekao je Pavle Goranović, ovo je poezija koja se uvijek dopisuje, kao što će Du-

bravkino pisanje Kotoru zauvijek trajati. Jer „ovoj ljepoti ni kraj ni početak nikada ne možeš vratiti“.

Poseban dragulj bila je šestogodišnja Laura koje je recitirala himnu dječjeg kazališnog festivala iz pera Dubravke Jovanović, za koju je muziku napisao prof. Nikola Gregović, uz poruku da ovaj grad mladima u amanet ostaje.

Pjesnikinja Jovanović obratila se mnogobrojnoj publici stihovima, govoreći svoje pjesme

- Gurdić, Katorski krovovi, Blažena Ozana Kotorka, Katorski puž, Katorski golubovi, uz pratnju akorda starih šlagera u izvođenju Lidije Homen Milovanović.

Nagrađena pljeskom publike, pjesnikinja je poručila da su joj najteži, ali i najuštićeniji i najodgovorniji nastupi pred svojom publikom u svome gradu koji ne prašta pogreške.

GURDIĆ

(Gurdić je vrelo u Kotoru
na ulazu kod južnih gradskih vrata)

*Smaragdno oko na pupoljku
južnih vrata od grada
kišama usključa vrijeme muza
Homer se budi u grotlu novembra
ponoćna priča Notusa i Boreja
vile su ovdje strasti okupale
čistotom dubine nevine ostale*

*Gurdić se gorom i morem umiva
u ogledalu izvrnuta slika grada
galija, Galerija, galiota, galebova
gospoda Boga što predsjedava u ovo doba*

*Kad mjesec iznad Pestingrada zaboravi nebo
vladavina kiša počinje s tugom
Gurdić žuticu dobije
tada se loše sanja,
pantagane kreću Kotorom*

*Lumbrele se zatvaraju, Gurdić otvara
tirkizne misli plima podiže
kreće aprilska ljubav i survava pokret na dnu
izvor, uvir, početak, kraj i život kotorskih voda...*

BLAŽENA OZANA KOTORKA

*Jagnje ti je uteklo kad si za svicima
krenula u grad u kome Bog živi
tvojim malim stopalima
pločnike si u zvonike digla
anđeli su u tvojim molitvama našli počinak
bijeli su ti jarboli zenice širili
kaplju jutra, ti zapupi i djevica osta
pokora i tvoja volja, milost i tvoja ruka
sklopljena za vječnost ovoga grada
u vjeđama gradske špine
gospodu napajala
kruh sa dobrog dlana golubovima mrvila
da se mirom Kotor budi
u harfi tvoje samoće
blaženstvom su noćne sjene
brojile ure što promiču od Gurdića
mirise roda ti planina po zvijezdi slala
ispod prozorčića u dnu crkve
Katarina iz Releza
onda poj zvona i mora
pravo ti u beskraj duše
kada si ugledala Kotor u kome Bog živi
kako ti mati reče
neka si luna i mali bol cvijeta
neka si zazidana u ćutanje i zakletvu
u kampanele i kanižele
u pila i u plimu morskou
u rozete i palate,
naranče i čemprese
u oltare, bifore i svodove
Blaženice, služavko, svetice i braniteljice
što si s praga grada osvajače fermala
Kotoru u odbranu stala
i postom Bogu zahvalila
Blažena Ozana
čujem te, evo tankom sjenom
izglačanog kamena
tvoje čelije s otkucajima crkvenog srca
evo te kao dah bijele magnolije u slutnji
na Parilu
umjetnik te na dvijerima crkve oživio
živiš život mojih starih
živiš kotorske živote u starinskom ramu
u gospinoj si papučici
pod velom časnih sestara inkolanog zavjeta
prosvijetli, pomiluj, pokorom zaštititi, oprosti
dozovi izvore bistre vode, podlovćenske zore
znam da snivaš otvorenih očiju
spusti se u ovaj trenutak
i na brzinu izbroji golubove
da ti darujem pjesmu!*

JU KULTURNI CENTAR
"NIKOLA ĐURKOVIĆ" KOTOR

KOTORSKI VIZUELNI UMJETNICI 2019

Gradska galerija Kotor
20. novembar 2019. u 18h

*LANA BOKAN I RUŽA REBRONJA DOBITNICE
NAGRADE ZA NAJBOLJI VIZUALNI RAD
NASTAO U KOTORU U 2019. GODINI*

Kotorski likovni umjetnici

Piše:
Gordana Franović

Kotorska likovna scena i ove godine pokazala je svoju raskoš na tradicionalnoj izložbi pod nazivom „Kotorski likovni umjetnici 2019.“, koju je organizirao JU Kulturni centar „Nikola Đurković“, a u povodu obilježavanja dana Općine Kotor.

Ovo je bila prilika da svoje radove predstave umjetnici koji su rođeni, žive ili stvaraju na području Općine Kotor, a koji su diplomirali na akademijama likovnih ili primijenjenih umjetnosti. Tročlani stručni žiri u sastavu: Gordana Franović, povjesničarka umjetnosti (predsjednica); Marija Mihaliček, povjesničarka umjetnosti (član) i Daliborka Kordić, akademska slikarica (član), donio je odluku da na ovogodišnjoj izložbi sudjeluju: Svetlana Lana Bokan, Milodarka Milatović, Ruža Rebronja, Zoran Petrušić, Dušica Ivetić, Mile Albijanić, Željka Jovičević, Jovana Pestorić, Ivana Stanić, Bosiljka Bakočević, Sara Laličić i Igor Frolov.

Lana Bokan i Ruža Rebronja - dvije talentirane umjetnice u dva različita medija iskazale su svu svoju likovnost i originalnost.

Nagradu za najbolji vizualni rad nastao u 2019. godini do- bile su Svetlana Lana Bokan i Ruža Rebronja. Svečana do-

djela nagrade održana je 20. studenog u Gradskoj galeriji. U ime Gradske galerije sve na- zočne pozdravila je povjesni-

Lana Bokan i Ruža Rebronja

Tatjana Kriještorac i Gordana Franović

Pročelnica za kulturu i sport Marina Dulović uručila je novčane nagrade

čarka umjetnosti Tatjana Kriještorac, a nakon toga slijedilo je obrazloženje predsjednice ovogodišnjeg žirija Gordane Franović:

„Čast mi je i zadovoljstvo službeno objaviti da su dobitnici ovogodišnje 14. po redu *Nagrade za najbolji vizualni rad nastao u Kotoru u 2019. godini* Lana Bokan i Ruža Rebronja. Dvije talentirane umjetnice u dva različita medija iskazale su svu svoju likovnost i originalnost.

Otkad se pojavila na domaćoj likovnoj sceni, Lana je jasno označila potencijalno područje svoga djelovanja. Ona nastavlja svoja istraživanja na području suvremene skulpture. Nagrađeno djelo iz novog ciklusa je reljef sa ženskim likom rađen u kombinaciji stakla i gipsa. Na suptilan i graciozan način, upotrebom monokromije, Lana naglašava i ističe sveukupni dojam ove kompozicije.

Inspirirana bogatom baštinom Boke, odnosno nematerijalnim naslijeđem, Ruža je vrlo vješto i originalno pretočila dobrotsku čipku u olovo. Prepoznatljiv motiv čipke urađen je u tehnici ecovanja u kojem umjetnica najvjerodostojnije izražava svoj senzibilitet, is-

Lana Bokan rođena je 1965. godine u Kotoru.

Diplomirala je na FLU na Cetinju, odsjek skulptura.

Magistrirala je na Fakultetu likovnih umjetnosti u Sarajevu. Živi u Kotoru. Dobitnica je Nagrade za najbolji vizualni rad nastao u Kotoru u 2017. godini.

Ruža Rebronja rođena je 1954. godine u Kotoru. Završila je bachelor na Fakultetu likovnih umjetnosti na Cetinju, odsjek kiparstvo.

Izlagala je samostalno u Crnoj Gori i Srbiji. Živi i stvara u Kotoru.

pitujući izražajne mogućnosti metala. Motiv čipke dobiva moderan likovni izraz.

Nagrađeni radovi izlaze iz konvencionalnog i dobivaju nova modernistička rješenja.

Umjetnice svojim senzibilitetom i praktičnim iskustvom

pokazuju širok raspon interesa, od tradicionalnoga kiparskog do inovativnih rješenja i postupaka.“

Novčane nagrade u ime Općine Kotor uručila je Marina Dulović, pročelnica Sekretarijata za kulturu u Općini Kotor.

Održan 25. Forum hrvatskih manjina u Zagrebu

Izvor:
Radio Dux

Na Forumu hrvatskih manjina, održanom 29. 11. u Zagrebu, u organizaciji Hrvatske matice iseljenika, sudjelovalo je više od 30 sudionika iz sedam zemalja, koji su izlagali teme vezane uz iskustvo identiteta i njegovu povijesnu ukorijenjenost u zajednicama hrvatske nacionalne manjine.

Uvodno predavanje održao je dr. sc. Stjepan Blažetin s Filozofskog fakulteta Sveučilišta u Pečuhu. Skup su pozdravili u ime ravnatelja Hrvatske matice iseljenika dr. sc. Ivan Tepeš, u ime predsjednika Vlade Republike Hrvatske dr. sc. Milan Bošnjak i u ime predsjednice Republike Hrvatske dr. sc. Vladimir Lončarević.

Predstavnici hrvatske nacionalne manjine iz Crne Gore bili su: Zvonimir Deković, predsjednik Hrvatskoga nacionalnog vijeća Crne Gore; Svjetlana Zeković, predsjednica Zajednice Hrvata i prijatelja Crne Gore, kao i Miroslav Franović, član Predsjedništva Hrvatske građanske inicijative. Deković je izlagao na temu „Kako je Boka ušla u sastav Crne Gore 1945. godine“, dok je gospodin Franović govorio

Predstavnici hrvatske nacionalne manjine iz Crne Gore bili su: Zvonimir Deković, predsjednik Hrvatskoga nacionalnog vijeća Crne Gore; Svjetlana Zeković, predsjednica Zajednice Hrvata i prijatelja Crne Gore, kao i Miroslav Franović, član Predsjedništva Hrvatske građanske inicijative.

Zvonimir Deković

na temu „Dobrotska skupština 1813.“, a gospođa Zeković izlagala je na temu „Kako Hrvati, članovi ZHP-CG, doživljavaju svoju povijest i identitet i kako vide budućnost Republike Hrvatske“.

Tako su u izlaganju gospodina Dekovića prisutni bili u prilici čuti o povijesnom datumu važnom za Boku kotorsku i Crnu Goru - 8. travnja, jer je ovoga dana 1945. godine na sjednici plenuma Narodno-oslobodilačkoga odbora Sreza Boke u Kotoru donesena odluka da se Boka pripoji Crnoj Gori. U svom izlaganju osvrnuo se na neke povijesne činjenice i prisjetio se kako je tekla sjednica NOO Sreza Boke kotorske, tko je bio na-

zočan na njoj i kakav je bio dnevni red. „Neprijateljima su smatrani svi oni koji su se zalagali nakon kapitulacije Italije u rujnu 1943. godine da Boka ostane u sastavu Hrvatske, gdje pripada svojim etničkim, duhovnim, ali i do tada državno-pravnim okvirom (Skoro 400 godina venecijanske i 120 godina austrijske uprave. Kraljevina Dalmacija s glavnim gradom Zadrom bila je državno-pravni okvir Boke kotorske u čijem su Saboru Bokelji imali svoje zastupnike.) i gdje je ne možemo izdvojiti iz geografskog, kulturološkog, arhitektonsko-graditeljskog i povijesnog pripadanja.“ Deković je istaknuo utjecaj glasovanja i donošenja tadašnje odluke: „Poslije glasovanja donesena je odluka: Plenum Narodno-oslobodilačkog odbora Sreza Boke na svojoj sjednici održanoj 8. travnja 1945. godine u Kotoru izjasnio se da se Boka pripoји federalnoj jedinici Crne Gore smatrajući da je tumač želje naroda Boke. Prema ovoj odluci većina prisutnih, njih dvadeset jedan (21) nasuprot jedanaest (11), bilo je mišljenje da se ova odluka doneše na ovoj sjednici. Ostali su izjavili da se donošenje odluke odgodi smatrajući da je ovo u interesu same odluke s obzirom na njezin povijesni značaj. Ipak, odluka je donesena na ovoj sjednici jer je većina bila – za.“

Na kraju izlaganja zaključio je da su danas Hrvati lojalni građani Crne Gore, koji imaju u skladu s pozitivnim crnogorskim zakonskim mogućnostima svoje predstavnike u zakonodavnoj i izvršnoj vlasti Crne Gore na svim razinama u državi.

Gospodin Franović se u svojoj temi osvrnuo na ujedinjene Boke i Crne Gore 1813. godine, koje je trajalo samo neko-

Miroslav Franović

liko mjeseci, dok se gospođa Zeković osvrnula na mnogobrojne aktivnosti Udruge čija je predsjednica, kao i na dobru suradnju s matičnom državom, kao i s državom Crnom Gorom. Također je najavila i buduće aktivnosti i projekte Zajednice Hrvata i prijatelja Crne Gore.

Zaključci 25. Foruma hrvatskih manjina na temu „Povijest i identitet hrvatskih manjinskih zajednica“ su:

- Potrebna je veća integracija hrvatske nacionalne povijesti

i povijesti hrvatskih manjinskih zajednica u kurikulumu nastave povijesti u državama u kojima hrvatske manjinske zajednice žive.

- Potrebno je posvetiti veću pozornost temama iz suvremene povijesti u nastavi povijesti hrvatskih manjinskih zajednica uzimajući u obzir i kontekst lokalnih iskustava.

- Potrebno je integrirati sadržaje iz povijesti i kulture hrvatskih manjinskih zajednica u nastavni kurikulum u Republici Hrvatskoj.

- Potrebno je u većoj mjeri istaknuti doprinos pripadnika hrvatskih manjinskih zajednica razvoju znanosti, politike i društva u Republici Hrvatskoj.

- Kultura i povijest hrvatskih manjinskih zajednica sastavni su dio jedinstvene hrvatske kulture i povijesti, što je potrebno posebno osvješćivati i promicati.

Treba svakako istaknuti koliko je značajno sudjelovati na Forumu manjina, razmijeniti iskustva i probleme s kojima se susreću hrvatske nacionalne manjine izvan granica matične države te raditi na unaprjeđenju položaja spomenute manjine u državi u kojoj živi.

100 godina od osnivanja Tamburaškog društva „Guslar“ u Stolivu

Piše:
Romeo Mihović

Umalome bokeljskome mjestu Stolivu obilježen je jedan značajan jubilej. Prije stotinu godina, 21. studenog 1919. godine, ovdje je osnovano Tamburaško društvo pod imenom „Guslar“. Tim je povodom 24. studenog u Domu kulture „Niko Bilafer“ upriličena primjerena proslava ovoga značajnog jubileja, koja je izazvala veliko zanimanje gostiju i mještana Stoliva.

U programu su sudjelovali stolivski Župni zbor „Sv. Marija“, Mandolinski orkestar „Tripo Tomas“ HGD-a Kotor te Đorđe-Đoko Begu - lijeričar. U ime domaćina i organizatora prisutne je pozdravio Vinko Vujović, a u ime pokrovitelja ove proslave - Općine Kotor, riječi potpore i pohvale izrazila je pročelnica Sekretarijata za kulturu i društvene djelatnosti Marina Dulović.

U ugodnoj jesenskoj noći centrom Stoliva širio se miris

U ugodnoj jesenskoj noći centrom Stoliva širio se miris pečenih kostanja iz đardina Doma kulture, dok se u njemu održavao bogat kulturni program.

Tamburasko društvo „Guslar“ Stoliv (1919.)

Tamburaski zbor KPD „Niko Bilafer“ (1959.)

pečenih kostanja iz đardina Doma kulture, dok se u njemu održavao bogat kulturni program.

Organizator je scenskom adaptacijom ambijenta samog Doma kulture, izborom osvjetljenja i izvođenjem muzičkih točaka prikladnih za određeno razdoblje od osnivanja Društva do danas, približio posjetiteljima njegovo 100-godišnje postojanje.

Predsjednik Upravnog odbora Udruženja „Kamelija“, Romeo Mihović, izložio je kronološki presjek rada Društva nastao na osnovi sjećanja Tona Žige, Vicka Baletine, Boža Cika i Iva Vukasovića, kao i arhivskih i drugih podataka koje je on do sada prikupio.

O historijskom kontekstu, osnivanju tamburaških društava u okruženju, kao i imenu ovog Društva prezentiran je stručni osvrt etnomuzikologinje Zlate Marjanović, kao i izlaganje Đorđa-Đoka Begua.

U Domu kulture svečano je otkrivena spomen-ploča u slavu 100. godišnjice od osnivanja Tamburaškog društva „Guslar“ i osnivača Marija Xigge (Žige), izrađena simbolično od kostanjovog drveta iz Stoliva. Čast da otkriju ovo značenje imali su najstariji živi članovi ovog Društva Toni Ciko i Marko Mihović.

Ovom prigodom dodijeljena su i posthumna priznanja zaslužnim članovima.

U Domu kulture postavljena je primjerena izložba starih fotografija i tamburica, a tiskana je i prigodna brošura o povijesti Društva.

Nakon programa upriličeno je i čašćenje uz tradicionalne, starinske delicije i napitke s ovih prostora te druženje uz muziku i ples.

Kratka povijest Društva

Odmah nakon završetka I. svj. rata, 21. studenog 1919.

godine pokrenuta je inicijativa za osnivanje tamburaškog društva. Sastanak u zgradi tadašnje Općine Stoliv - sada zgradi mjesnog župnika, sazvaio je pokojni Mario Žiga, a na sastanku su bili prisutni: Mario, Marino i Toni Žiga, Ivo i Niko Marinović, Marija Kaštelan, Đermo i Avgusto Franović i Jozo Čavor. Mario je predložio da se osnuje **tamburaško društvo** i da nosi ime „**Guslar**“, što su svi prisutni prihvatili. Prvi predsjednik Društva bio je majstor - kovač Jozo Marinović, a zborovođa Mario Žiga. Društvo je osnovalo i Dramsku sekciju.

Od prikupljenih dobrovoljnih priloga - koleta, Društvo je iz Siska nabavilo brač I., brač II., brač III., kontrašicu, bisernicu i berdu. Prvi javni nastup, poslije svakodnevnih proba, bio je već 15. prosinca iste godine. Tamburaški zbor održavao je koncerte u Morinju, Perastu, Donjoj Lastvi i Lepetanima. Redovito se sviralo na nedjelj-

Dramska sekcija

nim misama, procesijama, zabavama i drugim prigodama u mjestu.

Već 1920. godine Dramska sekcija izvela je kazališni komad „Hasanaginica“. S ovom predstavom Društvo se proslavilo u cijeloj Boki. Društvo se svojim programom uspješno predstavilo na Prčanju, Lepetanima i Donjoj Lastvi.

Tijekom svog rada Društvo je postiglo mnoge uspjehe, ali

imalo i teškoća, pa i prekida rada.

Prva teškoća bila je smrt osnivača, zborovođe i kompozitora Marija Žige 1924. godine. Tamburaški zbor je izvođenjem njegovih djela uputio zadnji pozdrav Mariju Žigi.

Nakon smrti Marija Žige ulogu zborovođe preuzeo je Niko Marinović, koji je tu dužnost obavljao do 1937. godine, a tada je zbor preuzeo Vicko Ba-

letina. Društvo je imalo svoja pravila, svoju klupsku zastavu i pečat.

Na godišnjoj skupštini Društva 1940. godine izvršena je dopuna pravila pa je Društvu dan novi naziv **Hrvatsko tamburaško društvo „Zrinski“**.

Između dva rata Tamburaški zbor je, uz priređenih 20 samostalnih koncerata u mjestu i okolici, svirao i na raznim svečanostima, za zabave i ples.

Izbijanjem aprilskog rata 1941. godine, Društvo prekida svaku aktivnost, a imovinu predaje na čuvanje pojedinim članovima. Okupator je uporno pokušavao pronaći tu imovinu kako bi aktivirao Društvo, ali mu to nikad nije uspjelo.

Nakon oslobođenja kulturna aktivnost u mjestu odvijala se preko Aktiva Narodne omladine koji već u prosincu 1944. godine formira Dramsku sekciju. Prva predstava odigrana je već u veljači 1945. u konobi Nika Markovića izvedbom kazališnog djela „Mati“ Maksima Gorkog, a nakon toga i kazališnog komada „Mudriji od mudroga“ u tri čina. Krajem 1946. godine za Omladinski dom adaptira se tzv. Granijer Marije Nasel u naselju Andrići, gdje se odvija intenzivan društveni život i aktivnost omladine u raznim sekcijama za nastupe u mjestu i gostovanja, a krajem 1948. godine sve aktivnosti održavaju se u zgradi sadašnjeg Doma kulture - zgradi koju je Stolivu poklonio kapetan Ivo Marinović.

Tada nastupa razdoblje osnivanja kulturno-prosvjetnih društava u svim sredinama te se 13. studenoga 1949. godine osniva **Kulturno-prosvjetno društvo „Niko Bilafer“ Stoliv**. Obnavlja se Tamburaška sekcija (ponovno na čelu s Vickom Baletinom koji je ovu sekciju vodio i u predratnom vremenu), već uvelike je aktivna Dramska sekcija, Zbor-

Tamburaški zbor u porti Katedrale sv. Tripuna

ska sekcija koju vodi Nevenko Žiga, Bibliotekarska i Šahovska sekcija.

Dramska sekcija izvodi djela mnogih jugoslavenskih autora, dosta jednočinki i skečeva. Pri izvedbi Kočićevog „Jazavca pred sudom“ zabilježeno je da je na bini bio pravi jazavac. Od 1945. pa do 1979. godine Dramska sekcija, a povremeno i Tamburaška sekcija, održavaju priredbe u mnogim mjestima diljem Boke: na Prčanju, u Mulu, Dobroti, Orahovcu, Perastu, Donjem i Gornjem Morinju, Kostanjici, Bijeloj, Baošićima, Đenovićima, Lepetanima, Donjoj i Gornjoj Lastvi, Gradiošnici, Radanovićima i Radovićima.

U čast 40. godišnjice Društva izveden je kazališni komad Branislava Nušića „Tako je moralo biti“, koji su naši glumci izveli na profesionalnom nivou uz prisutnost afirmiranih glumaca Iva Begua i drugih koji su dali visoke ocjene ovoj predstavi. U proslavi je sudjelovao i Tamburaški zbor. Na općinskoj smotri amatera u Kotoru 1978. godine naša Dramska sekcija osvojila je prvo mjesto.

Formiranje Tamburaške sekcije u sklopu KPD „Niko Bilafer“ 1949. godine, ponovno na čelu sa zborovođom Vicom Baletinom, praktično je

Udruženje „Kamelija“ (2013.)

Sa proslave

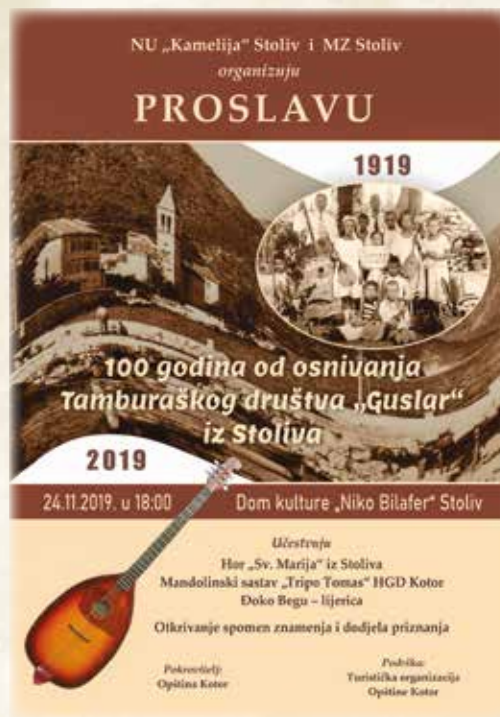
Spomen znamenje

predstavljalo nastavak dugogodišnje uspješne muzičke tradicije u Stolivu započete još 1919. godine.

Od 1949. do 1959. godine ova sekcija samostalno je nastupila 30 puta i nekoliko puta s Dramskom sekcijom. Godine 1955. Tamburaški zbor je na Cetinju održao prigodan program, svirajući nekoliko koncertnih djela. Na općinskom natjecanju tamburaša amatera u Kotoru 30. 6. 1959. godine, zbor je zauzeo I. mjesto.

Pano sa proslave

Plakat

Na Jugoslavenskom festivalu tamburaša amatera, održanom u Baru 1959. godine, Tamburaški zbor iz Stoliva osvojio je II. mjesto, dobio pohvalu i određenu nagradu.

U kolovozu 1960. godine, zbor je nastupio u Kotoru na „Bokeljskoj noći“ postigavši dobar uspjeh, muzicirajući u porti katedrale sv. Tripuna. Zbor je samostalno sudjelovao u Gornjem Morinju na proslavi Dana ustanika 13. srpnja 1961. godine, na Općinskoj smotri amaterskih društava 1961. godine u Kotoru te iste godine na smotri tamburaša u Titogradu, gdje je postigao zapažen uspjeh. Tamburaški zbor radio je u punom sastavu sve do 1964. godine kad je zbog raseljenja članova, odlaska na plovidbu i odsluženja vojnog roka, zamrznuo svoj rad, a ponovni pokušaji aktiviranja nisu uspjeli.

Nakon katastrofalnog potresa 1979. godine Društvo

uz određene aktivnosti ograničava svoj rad sve do sanacije oštećenog Doma kulture 1989. godine.

Tada dolazi do raspada bivše države. Nakon više desetljeća uspješnog rada Društva pod imenom „Guslar“, „Zrinski“ i „Niko Bilafer“, ostale su uspomene, ponos i sjeta, nešto arhivskog materijala...

Ostao je vedar i veseo duh Stolivljana, uvijek željnih druženja, društvenih aktivnosti. Rane koje smo svi zadobili tih devedesetih pomalo su počele zarastati.

Tamburice i dramski amateri, zborovi i recitali više nisu bili u modi. Nastupilo je vrijeme novih sadržaja u kulturnom i zabavnom životu.

Godine 2002. na skupštini KPD „Niko Bilafer“ donosi se odluka da se ovo Društvo registrira po novom Zakonu o NVO. Usvaja se novi Statut i Pravila organiziranja te odluka da se dosadašnje KPD

„Niko Bilafer“ registrira kao **Nevladino udruženje za zaštitu prirodnih znamenitosti i kulturne tradicije „Kamelija“ Stoliv.**

Novo udruženje formalno i pravno nasljeđuje sva prava i obveze prethodnog društva osiguravajući, iako sadržajno izmijenjen, ipak kontinuitet njegovog djelovanja od 1919. godine kada je osnovano Tamburaško društvo „Guslar“.

Taj kontinuitet, uz sve navedeno, predstavlja čvrstu poveznicu nit organizirane kulturne djelatnosti u Stolivu koja je formalno prekidana samo za vrijeme ratnih događaja i potresa. Tradicija je to koja traje već 100 godina i na koju su Stolivljani i te kako ponosni.

Za svoje aktivnosti ovo Udruženje dobilo je mnogobrojne nagrade i priznanja, a svakako treba spomenuti da je dobitnik i Novembarske nagrade grada Kotora.

**DOMAĆI I STRANI STRUČNJACI GOVORILI O TEMAMA VEZANIM
ZA KULTURNO NASLIJEĐE BOKE KOTORSKE**

(1)

Međunarodna konferencija „Nematerijalna kulturna baština Boke kotorske”

Izvor:
OJU „Muzeji“ Kotor

Dokumentarnom izložbom o nematerijalnim kulturnim dobrima Crne Gore otvorena je 5. 12. 2019. godine Međunarodna multidisciplinarna znanstvena konferencija „Nematerijalna kulturna baština Boke kotorske: stanje, izazovi, potencijali”, koju organizira Općinska javna ustanova „Muzeji” Kotor, uz potporu Sekretarijata za zaštitu prirodne i kulturne baštine Općine Kotor i Uprave za zaštitu kulturnih dobara.

Na konferenciji, koja je održana prvi put, sudjeluju domaći stručnjaci i oni s prostora bivše Jugoslavije, koji su govorili o temama vezanim uz kulturno naslijeđe Boke kotorske.

Prisutne je u ime Općinske javne ustanove „Muzeji” Kotor pozdravila v.d. direktorica Slađana Mijanović, poželjevši sudionicima konferencije uspješan rad u namjeri da se pruži znanstveni pogled na bokeljsku nematerijalnu kulturnu baštinu.

„Ljudi ovog kraja svojim običajima slave drevni i gospodstveni Kotor, svoje svece

„Ljudi ovog kraja svojim običajima slave drevni i gospodstveni Kotor, svoje svece zaštitnike, svoju Mornaricu i pomorce i, na kraju, nepresušno vrelo života. U multinacionalnom i multivjerskom skladu živi naš grad čije je prirodno i kulturno naslijeđe prije četiri desetljeća upisano na UNESCO-vu listu svjetske baštine.”

Sudionici konferencije

Slađana Mijanović

zaštitnike, svoju Mornaricu i pomorce i, na kraju, nepresušno vrelo života. U multinacionalnom i multivjerskom skladu živi naš grad čije je prirodno i kulturno naslijeđe prije četiri desetljeća upisano na UNESCO-vu listu svjetske baštine. Čvrsto vjerujem u obvezu svih nas da, s aspekta svojih struka i poslovnih obveza, damo svoj doprinos proučavanju i zaštiti nematerijalne kulturne baštine ovoga kraja čije vrijednosti pripadaju cijelome svijetu”, istaknula je Mijanović.

Milica Martić, načelnica Direkcije za razvoj djelatnosti u oblasti kulturne baštine, naglasila je da Crna Gora nije zaostajala kada je u pitanju

uspostavljanje zakonodavnog sistema za zaštitu nematerijalnoga kulturnog naslijeđa.

„Jako brzo se mijenja, gubi, ne stignemo ni zabilježiti svaki trenutak. Ono što raduje jest da generacije koje smatraju da je nešto dio njihove tradicije, nastoje da je sačuvaju pa bilo to i u ne-

kome modificiranom obliku. Zato i imamo danas živu i bogatu nematerijalnu baštinu u Crnoj Gori, raznorodnu i različitu, ali što je najvažnije prisutnu i živu. To nam daje nadu da naši poslovi na zaštiti nematerijalne baštine nisu uzalud”, navela je Martić.

Pozdravljajući organiziranje konferencije, načelnik kotorske Područne jedinice Uprave za zaštitu kulturnih dobara Balša Perović naglasio je da su donošenjem Zakona o zaštiti kulturnih dobara 2010. godine stvoreni adekvatni zakonski uvjeti za zaštitu nematerijalnoga kulturnog naslijeđa u Crnoj Gori i tako se prvi put u zaštitu, dodao je, uz nepokret-

na i pokretna kulturna dobra uvelo i nematerijalno kulturno dobro.

„Može se reći da je 2013. godina bila plodna za donošenje rješenja za nematerijalnu kulturnu baštinu, a prvo rješenje koje je Uprava donijela odnosi se na status Bokeljske mornarice. Osim pravne zaštite, potrebno je raditi na očuvanju kulturne baštine uz njezinu prezentaciju i popularizaciju, kao i njezinim dokumentiranjem i snimanjem video zapisa“, smatra Perović i zaključuje da nematerijalnu kulturnu baštinu treba više koristiti u turističkoj prezentaciji i popularizaciji Crne Gore.

Milica Nikolić, tajnica Crnogorske nacionalne komisije za UNESCO, rekla je da nematerijalna baština u nacionalnom okviru ima jednaku važnost kao i ostali segmenti kulturnog naslijeđa, no postoje, naglasila je, različiti izazovi u pogledu ljudskih kapaciteta koji se bave ovim pitanjem.

„Ono što treba da nam bude fokus, a vjerujem da će ova konferencija pomoći u tome, jest da se osnuje centar za nematerijalnu baštinu koji će se kontinuirano i samo baviti ovom temom.

Očigledno je da se nematerijalnom kulturnom baštinom ne možemo baviti samo s aspekta Uprave za zaštitu kulturnih dobara, stoga muzeji i lokalne zajednice, intenzivno surađujući, imaju vrlo važnu ulogu u tom procesu”, rekla je Nikolić dodavši kako je potrebno raditi na jačanju kadrova humanističke orijentacije koji su deficitarni u Crnoj Gori.

Diskusija rukovoditeljice Muzeja grada Perasta Dragane Lalošević o tradiciji gađanja kokota u Perastu potaknula je sudionike konferencije na donošenje zajedničkog stajališta o neophodnosti održivosti ovog običaja u izvornom obliku koji je, zbog višegodišnjeg prit-

ska dijela javnosti i pojedinih udruženja za zaštitu životinja, postao upitan.

Prvog dana konferencije, 6. prosinca, govorili su Saša Srečković, Antun Sbutega, Nadežda Nada Radović, Bojana Sekulić, Danijela Đukić, Dragana Lalošević, Mileva Pejaković Vujošević, Stanka Jančević Pivljanin, Aleksandra Simeunović, Igor Lazarević, Vito Vujović, Željko Starčević, Mašo Čekić, Mila Moškov, Milan Kovačević i Snežana Vukotić.

Drugog dana konferencije, 7. prosinca, izlagali su domaći i regionalni stručnjaci o tradiciji vjerskih kultova i svetkovina, etnografsko-muzikološkom naslijeđu, kao i o naslijeđu porodičnih odnosa Bokokotorskog zaljeva te predstavljajući dijela nematerijalne kulturne baštine Makedonije, Srbije i Hrvatske.

Na konferenciji, koja je privukla značajnu pažnju stručne, ali i laičke javnosti, govorilo je više od trideset priznatih stručnjaka iz regije.

Završnog dana konferencije svoja istraživanja predstavili su Jasminka Grgurević, Lucija Đurašković, Vesna Vučinić Nešković, Siniša Jelušić, Marina Dulović, Tina Ugrinić, Joško Katelan, Slobodan Jerkov, Nada Genevska, Snežana Ašanin, Suzana Antić i Timka Alihodžić, a predstavljen je i rad Zlate Marjanović.

Moderatorica konferencije bila je Jasmina Bajo.

Sudionici konferencije istaknuli su zadovoljstvo zbog održavanja stručne konferencije koja će, zajedničko je mišljenje, pridonijeti podizanju svijesti o značaju očuvanja bogatoga nematerijalnoga kulturnog naslijeđa.

Sladana Mijanović, v.d. direktorice OJU „Muzeji” Kotor, zahvalila je sudionicima na vrijednim izlaganjima, kao i

kolegama na uspješnoj organizaciji konferencije.

„Vrijedno smo pristupili organiziranju konferencije, nadam se da smo bili dobri domaćini i iskreno se nadam da ćemo i u sljedećem razdoblju biti u mogućnosti da priredimo ovako značajna stručna okupljanja koja su, držim, važna ne samo za Kotor, već i državu Crnu Goru. Ovom prilikom zahvaljujem za potporu Ministarstvu kulture, općinskom Sekretarijatu za zaštitu prirodne i kulturne baštine, kao i predsjedniku Općine gospodinu Željku Aprcoviću”, istaknula je Mijanović.

Općinska javna ustanova „Muzeji” Kotor konferencijom je obilježila deset godina od ratifikacije Konvencije UNESCO-a o nematerijalnoj kulturnoj baštini.

Klapa „Bisernice Boke”

Zgrada Istorijski arhiv Kotor

DA SE NE ZABORAVI

Piše:

Snežana Pejović

Dana, 30. studenoga 2019. godine navršilo se 70 godina od osnutka prve samostalne državne arhivske institucije u Crnoj Gori. Ona je ustanovljena upravo u Kotoru i to pod nazivom: Državni arhiv u Kotoru. Osnutak ove značajne institucije, u kojoj je pohranjeno arhivsko kulturno blago koje je stoljećima nastajalo na širem području Boke Kotorske, dogodilo se godinu dana prije donošenja „Opšteg zakona o državnim arhivima FNR Jugoslavije“ i dvije godine prije

Ni Kotor ni Crna Gora u sadašnjem trenutku nisu pokazali nikakav poseban interes da makar formalno iskažu tu zahvalnost svim onim generacijama arhivskih poslenika koje su tijekom 70 godina, sa puno entuzijazma, stručnog znanja, pa često narušavajući i svoje zdravlje, spašavali i sačuvali do danas ovo vrlo specifično i osjetljivo kulturno blago - arhivsko gradivo.

„Zakona o državnim arhivima Narodne Republike Crne Gore“. Za to su postojala dva krupna razloga. Kao prvo, to je bila količina, vrijednost i značaj sačuvanih arhivalija koje su tokom sedam stoljeća nastajale u Kotoru, višestoljetnom sjedištu raznih državnih uprava za šire područje Boke Kotorske. Drugi razlog je bio konačno rješavanje pitanja restitucije znatne količine arhivskog gradiva koje je u više mahova kroz prošlost odnosno iz Kotora. Za ovaj povraćaj decenijama su se zalagali kulturni i znanstveni poslenici iz Kotora i Boke, koji su odmah nakon završetka svjetskog rata za to dobili podršku znanstvenika i stručnjaka Narodne Republike Crne Gore, kao i njenih najviših organa vlasti. A upravo je to bilo i zbog toga što ove najstarije sačuvane arhivalije, između ostalog, sadrže relevantne, jedinstvene i autentične znanstvene i historioografske podatke, čak i o dubljem zaleđu Boke Kotorske, u ovom slučaju teritoriji današnje Crne Gore.

Na prijedlog ministra prosvjete NR Crne Gore i Vlade NRCG, dana 30. novembra je donesena Uredba o osnutku Državnog arhiva u Kotoru „pod rukovodstvom i nadzorom Ministarstva prosvjete“. Uz predsjednika Republike Crne Gore, g. Blaža Jovanovića, za donošenje spomenute uredbe žučno su se zalagali tadašnji ministar prosvjete, Živko Žižić, direktor „Naučnog društva CG“, poznati crnogorski povjesničar Jagoš Jovanović, dr Đoko Pejović, dr Jefto Milović, don Anton Milošević, prof. dr Đordžije (Boro) Vukasović, Anto Vukašinović, Savo Starović, Ljiljana Čirković, i još mnogi drugi istaknuti kulturni i znanstveni poslenici u Republici CG, kao i političari.

„Uredbom“ je precizirana djelatnost ove prve samo-

Zgrada Arhivski odsjek Kotor

stalne arhivske institucije u Crnoj Gori: „Zadatak je Arhiva da istražuje građu od istorijsko-naučnog značaja o svim događajima iz političkog, društvenog, privrednog i kulturnog života Boke Kotorske iz najdalje prošlosti do najnovijeg vremena; da sve pismene radove, dokumenta i spomenike iz te oblasti pribira, sređuje, čuva i ispituje; da sve proučava pravilnom primjenom naučnih metoda radi širenja naučne misli, davanja pravilnog suda i podizanja naučnih kadrova.“

Na sastanku u tadašnjem sjedištu Sreskog komiteta u Kotoru, potkraj studenoga 1949. godine (danas zgrada Arhivskog odsjeka Kotor), kojem su nazočili ministar prosvjete Žižić, kao direktor „Naučnog društva NR CG“, Jagoš Jovanović, predsjednik Općine Kotor i drugi predstavnici društveno-političkih organiza-

cija, dogovaralo se o osnutku i organizaciji Državnog arhiva u Kotoru. Uz ostalo, tada je donesena odluka da se na čelu ove ustanove postavi sudac Okružnog suda u Kotoru, g. Hektor Dabinović, kao i arhivist profesor Risto Kovijanić, akademik Slovačke akademije i bivši ravnatelj Kotorske gimnazije. Oni su zvaničnim aktom Ministarstva prosvjete postavljeni na tu dužnost 1. veljače 1950. godine, kada je započeo mukotrpan rad na prikupljanju, sređivanju i obradi arhivskog gradiva koje datira od 1309. godine.

Usporedo sa prikupljanjem arhivske građe iz raznih prostorija i zgrada u Kotoru i okolici, u dva maha je zaprimljena i veća količina arhivalija iz Zadra, kao rezultat međunarodnih pregovora Socijalističke Jugoslavije sa državama koje su u poratnim i drugim

okolnostima odnijele ovu kulturnu baštinu kotorske, odnosno bokeljske provenijencije. Paralelno sa sređivanjem uglavnom rasutih i oštećenih spisa po tadašnjim međunarodnim arhivskim pravilima, veliki broj prvenstveno bokelj-skih i crnogorskih povjesničara su intenzivno istraživali i objavljivali značajne podatke iz ovih arhivskih izvora. Tako je tadašnji Državni arhiv u Kotoru postao važan znanstveni punkt za istraživanja u raznim oblastima, iz čega su proizašli brojni znanstveni radovi koji do danas predstavljaju nezamjenjivu osnovu crnogorske historiografije.

Kada se nakon dvije godine osnovao i arhiv na Cetinju, postojala je ideja o objedinjavanju ove dvije arhivske institucije. Međutim, tadašnji znanstvenici su smatrali da je, s obzirom na vrstu arhivskog gradiva, koje je slijedilo specifičan povijesni razvoj raznih područja na teritoriju Crne Gore, ispravnije razvijati mrežu arhivskih institucija nego formirati jedinstvenu arhivsku ustanovu. U tako osmišljenom razvojnom putu arhivske službe u Crnoj Gori i arhivske struke, Kotor je ustanovio 1967. godine posebno odjeljenje u Kotorskom arhivu za noviju građu, koje je imalo zadatak brinuti se o sačuvanim dokumentima nastalih nakon 1945. godine, ali i o arhivskom gradivu koje se stvaralo na teritoriju Kotorske općine. Tada Arhiv u Kotoru prerasta u „Istorijski arhiv Kotor“, sa dva arhivska odjeljenja, jedno za starije arhivsko gradivo i drugo za novije.

Od svog osnutka Kotorski arhiv je republička / državna institucija. Ovaj uspješan razvojni put „Istorijskog arhiva Kotor“, uz vrijedno arhivsko gradivo koje je u njemu pohranjeno (veći dio je još 1964. godine upisan u Registar kul-

turnih dobara Crne Gore), doprinosi da ova arhivska ustanova ima zapaženo mjesto u jugoslavenskoj i međunarodnoj arhivistici. Arhivski kadar u ovom arhivu se neprestano usavršavao i stjecao najviša i značajna znanstvena i stručna zvanja. Osim toga, kako je vrijeme odmicalo, i lokalne vlasti su sve više iskazivale brigu o ovoj arhivskoj ustanovi, što se moglo vidjeti kako kroz financiranje Odjeljenja za noviju građu, tako i kroz podršku da se za „Istorijski arhiv“ obezbijedi i adekvatan prostor. Tako je nakon zemljotresa Arhiv dobio još jednu zgradu na reprezentativnom trgu preko puta Katedrale sv. Tripuna sa idejom da u prizemlju ovog srednjovjekovnog objekta izlaže svoje vrijedne arhivalije koje govore o prošlosti Kotora, Boke, Crne Gore, ali i svih onih država koje su vjekovima upravljale većim dijelom današnje crnogorske obale i njenog neposrednog zaleđa.

Nažalost, krajem 1992. godine Arhiv u Kotoru (sa dva svoja arhivska odjeljenja) se ukida kao samostalna institucija i prelazi organizaciono u novoosnovani Državni arhiv Crne Gore. Sada ova ranije jedinstvena arhivska institucija djeluje kroz dvije posebne organizacione jedinice unutar Državnog arhiva – dva odvojena sektora i to kao dva njegova odsjeka.

Iz oblasti kulture i kulturne baštine, arhivska struka i služba se premješta u državnu upravu, što bitno i uglavnom negativno utječe na dalji razvoj osnovne djelatnosti Kotorskog arhiva i njegove uloge u struci i znanosti, a to je valorizacija, očuvanje i predavljanje najstarije arhivske kulturne baštine u Crnoj Gori, sa ciljem razvoja i unapređenja znanosti i znanstvene misli, posebno historiografije. Umjesto da Isto-

rijski arhiv Kotor, kao prvoosnovana arhivska institucija sa tada dokazanim arhivskim stručnjacima, bude pokretač razvoja arhivske službe u Crnoj Gori, kako je to bilo kroz 40-tak godina nakon osnutka, on je na prvom mjestu kadrovski veoma oslabljen, bez vizije i planova da se to stanje poboljša u dogledno vrijeme. U ovako objedinjenoj arhivskoj ustanovi, koja djeluje prvenstveno po pravilima državne uprave, a ne poput srodnih institucija u oblasti kulture i kulturne baštine, Istorijski arhiv Kotor mijenja svoju osnovnu djelatnost, što se neminovno na veoma nepovoljan način odražava na adekvatnu zaštitu najstarijeg sačuvanog arhivskog gradiva u Crnoj Gori, na njegovu valorizaciju, obradu, prezentaciju znanstvenoj, stručnoj, ali i širokoj javnosti u zemlji i inostranstvu. Nekađasnje stjecište znanstvenika – povjesničara i stručnjaka, odsjek Istorijski arhiv Kotor je gotovo prestao biti interesantan za crnogorsku znanstvenu javnost, koja uglavnom koristi podatke iz sekundarnih arhivskih izvora objavljivanih u ono vrijeme dok je Kotorski arhiv bio samostalna arhivska ustanova.

Jubileji su obično prilika da društvena zajednica iskaže zahvalnost generacijama uposlenika za dugogodišnje savjesno obavljanje određenog posla. Nažalost, ni Kotor ni Crna Gora u sadašnjem trenutku nisu pokazali nikakav poseban interes da makar formalno iskažu tu zahvalnost svim onim generacijama arhivskih poslenika koje su tijekom 70 godina, sa puno entuzijazma, stručnog znanja, pa često narušavajući i svoje zdravlje, spašavali i sačuvali do danas ovo vrlo specifično i osjetljivo kulturno blago - arhivsko gradivo.

VRIJEDNA IZLOŽBA U POMORSKOJ BIBLIOTECI

Izložba *Stare i rijetke knjige* *iz legata akademika* *Vladislava Brajkovića*

STARE I RIJETKE KNJIGE

~ Legat akademika Vladislava Brajkovića ~

Kotor, 2019

Cilj izložbe je da pokažemo javnosti kulturno bogatstvo koje imamo, da znanstvenicima, istraživačima, studentima i građanstvu omogućimo uvid u biblioteku jednog od najvećih stručnjaka za pomorsko pravo kod nas i na taj način valoriziramo i obogatimo kulturnu ponudu Boke kotorske i Crne Gore.

Pišu:

**Nataša Gobović
i Jasmina Bajo**

Kulturni centar „Nikola Đurković“, Gradska biblioteka i čitaonica Kotor te Pomorska biblioteka Kotor organizirali su izložbu **Stare i rijetke knjige iz legata akademika Vladislava Brajkovića** koja je otvorena 10. 12. 2019. godine u Memorijalnoj dvorani Pomorske biblioteke u Dobroti.

Izložba je rezultat implementacije projekta **Stare i rijetke knjige iz legata akademika Vladislava Brajkovića**, koji je sufinanciran iz Programa zaštite i očuvanja kulturnih dobara za 2019. godinu Ministarstva kulture Crne Gore. Izložbu su pripremile: Nataša Gobović i Jasmina Bajo, bibliotekarske savjetnice te Marija Starčević i Ana Kerndl, više bibliotekarke.

Rukovoditeljica Pomorske biblioteke Kotor, Nataša Gobović, pozdravila je prisutne i

podsjetila da je ovo već drugi projekt koji realiziraju ove dvije institucije i koji je podržalo Ministarstvo kulture Crne Gore. Prodekanica za inovacije i razvoj prof. dr. Tatijana Dlabuč otvorila je izložbu.

Akademik Vladislav Brajković, europski stručnjak za pomorsko pravo, čovjek je koji je svojim znanjem, društvenim angažmanom, entuzijazmom i iznad svega ljubavlju i privrženošću svojoj rodnoj Boki kotorskoj znatno pridonio obnovi i razvoju pomorske privrede Crne Gore nakon Drugog svjetskog rata te obnovi pomorskog školstva i njegovom podizanju na visokoškolski nivo. **Iako je veći dio života proveo u Republici Hrvatskoj, nikad nije zanemario svoj Perast, Kotor, Boku kotorsku i Crnu Goru. Naprotiv, njegov doprinos znanstvenom i kulturnom preporodu Boke kotorske druge polovine XX. stoljeća je neprocjenjiv. Svoju bogatu stručnu biblioteku**

ostavio je svojoj sestričini, cijenjenoj prof. dr. Mariji Radulović. Procjenjujući vrijednost i značaj fonda, pokojna prof. dr. Marija Radulović odlučila je biblioteku akademika Vladislava Brajkovića pokloniti Pomorskoj biblioteci u Kotoru, sa željom da ona što prije bude adekvatno smještena, stručno obrađena i prezentirana te na taj način otvorena za znanstvenu i kulturnu javnost ne samo Boke kotorske i Crne Gore, već i šire.

„Vjerujemo da će situiranje znanstvene biblioteke akademika Vladislava Brajkovića u Pomorskoj biblioteci pridonijeti objektivnom vrednovanju njegovoga općeg doprinosa i odrediti pravo mjesto koje mu pripada u novijoj historiji Crne Gore. Utemeljivanjem Biblioteke akademika Vladislava Brajkovića, Kotor i Boka kotorska odužit će se jednom od najuglednijih Bokelja“, istaknula je Dževerdžević Pejović.

Pomorska biblioteka i Pomorski fakultet Kotor, u čijem sastavu djeluje ova visokoškolska biblioteka, sa zahvalnošću su prihvatili ovaj vrijedan poklon svjesni kako znanstvene, kulturne i historijske vrijednosti Biblioteke akademika Vladislava Brajkovića, tako i veličine i značaja odluke prof. dr. Marije Radulović o njezinom ustupanju Pomorskoj biblioteci.

Biblioteka akademika Vladislava Brajkovića obuhvaća više od 7.000 bibliotečnih jedinica i smještena je u dva ureda na katu Pomorske biblioteke. Stare i rijetke knjige iz ove Biblioteke su u relativno zadovoljavajućem stanju jer na njima nema ozbiljnijih oštećenja.

Preuzimanjem ove biblioteke Pomorska biblioteka u Kotoru znatno je obogatila stručni fond, posebno iz područja pomorskog prava. Materijal će biti sistematiziran i katalogiziran u sklopu COBISS-a CG, zajedničkog (kooperativnog, jedinstvenog) elektroničkog kataloga Crne Gore, što znači da će biti dostupan svim korisnicima Interneta.

Zakonska obveza i dužnost svake baštinske ustanove jest i da štiti i čuva staru i rijetku bibliotečnu građu kao kulturno naslijeđe od općeg značaja. Pod tom vrstom građe podrazumijevaju se rukopisne, otisnute, monografske, periodične i druge publikacije nastale do kraja XIX. stoljeća. Tu spadaju i rijetka bibliofilska izdanja značajnih autora, rijetka izdanja iz ratnih razdoblja (balkanskih ratova, Prvog i Drugog svjetskog rata), cenzurirana izdanja, izdanja u nakladama manjim od 100 primjeraka koja imaju posebnu znanstvenu, historijsku, kulturnu ili umjetničku vrijednost, emigrantska izdanja sačuvana u malom broju pri-

mjeraka. Ove publikacije predstavljaju i kulturno dobro.

Izloženo je 35 publikacija, koje su važan izvor podataka o akademiku Brajkoviću, njegovim raznovrsnim interesima,

tako da osim stručnih publikacija iz područja pomorskog prava na nekoliko jezika (talijanskom, francuskom, engleskom, njemačkom) nalazimo i publikacije koje pripadaju

različitim područjima kulture i znanosti: književnosti, historije, sociologije, lingvistike, ekonomije, politikologije, etnologije, oceanografije, kulturne baštine Boke kotorske. Najstarija publikacija koja je predstavljena na ovoj izložbi je iz 1811. godine. Riječ je o traktatu talijanskog odvjetnika Estragina: *Trattato del contratto di assicurazione del sig. Pothier, preceduto da un discorso preliminare coll' agg. delle note e di un supplemento*, koji je objavljen u Milanu.

Cilj ove izložbe je da pokažemo javnosti kulturno bogatstvo koje imamo, da znanstvenicima, istraživačima, studentima i građanstvu omogućimo uvid u biblioteku jednog od najve-

Jasmina Bajo, Tatijana Dlabač, Ana Kerndl i Nataša Gobović

ćih stručnjaka za pomorsko pravo kod nas i na taj način valoriziramo i obogatimo kulturnu ponudu Boke kotorske i Crne Gore. Stoga realizacijom ovog projekta Kulturni centar „Nikola Đurković“ Kotor, Gradska biblioteka i čitaonica te Pomorska biblioteka u Kotoru na pravi način pridonose očuvanju, zaštiti, valorizaciji, prezentaciji i popularizaciji naše kulturne baštine, širenju znanja o njezinim vrijednostima i značaju.

**POMORSKI FAKULTET U KOTORU PROSLAVIO
ŠEST DESETLJEĆA POSTOJANJA**

Zgrada Fakulteta za pomorstvo u Kotoru

Proslava 60 godina Pomorskog fakulteta Kotor

Piše:
mr. Zorica Đurović,

Zbog svoje jedinstvene prirodne ljepote Boka predstavlja jedan od najljepših zaljeva svijeta, a od davnina je poznata kao pomorski kraj. Razvojem pomorstva u Boki, razvijalo se i njezino pomorsko školstvo. Prva pomorska škola osnovana je u Perastu 1512. godine, što je

Pomorski fakultet Kotor član je Sveučilišta Crne Gore od njegovog osnivanja 1974. godine. Za dostignuća u pomorskom školstvu 1980. godine dobio je nagradu „Oktoih“ i dva puta nagradu Općine Kotor „21. novembar“ 1970. i 2015. godine.

Dekan Špiro Vujošević

čini jednom od najstarijih na Jadranu.

U razdoblju od XVI. stoljeća pa do polovine XIX., uz ovu školu u Perastu osnivaju se i pomorske škole na Prčanju, u Kotoru i Herceg Novom. Najpoznatija od njih je ona koju je vodio istaknuti kapetan Marko Martinović 1697. - 1698. godine, a koju su pohađali pitomci ruskog cara Petra Velikog.

U Kotoru se 1849. godine osniva Nautička škola, kao prva državna pomorska škola, iz koje će se kasnije razviti

Srednja pomorska škola, a zatim i Viša pomorska škola, koja počinje s radom 19. studenog 1959. godine. Viša pomorska škola prerasta u Fakultet za pomorstvo, a on u današnji Pomorski fakultet Kotor.

Pomorski fakultet Kotor član je Sveučilišta Crne Gore od njegovog osnivanja 1974. godine. Za dostignuća u pomorskom školstvu 1980. godine dobio je nagradu „Oktoih“ i dva puta nagradu Općine Kotor „21. novembar“ 1970. i 2015. godine.

Fakultet danas predstavlja suvremenu i moderniziranu obrazovnu instituciju, koja po funkcionalnim kapacitetima

Obraćanje profesorice Anuške Zloković

zadovoljava sve međunarodne standarde visokoškolskoga pomorskog obrazovanja na sva tri nivoa studija: osnovnom, magistarskom i doktorskom. Na njemu se obrazuju budući pomorci na studijskim programima Nautika i pomorski saobraćaj, Brodomaštinstvo i Pomorska elektrotehnika, kao i profesionalci za rad na kopnu u resornim institucijama i agencijama, u sklopu studijskog programa Menadžment u pomorstvu i logistika. Kao dio Fakulteta aktivan je i Centar za obuku pomoraca, kao i

Centar za istraživanje i razvoj za podršku naučno-istraživačkom radu akademskog osoblja. Također, intenzivno se radi na razvijanju međunarodne suradnje u sklopu mnogobrojnih međunarodnih projekata i u realizaciji sporazuma o znanstvenoj suradnji i mobilnosti osoblja i studenata.

Povodom proslave 6 desetljeća postojanja i rada Pomorskog fakulteta Kotor, u nedavno renoviranoj dvorani Kulturnog centra „Nikola Đurković“, pod

Nagrađeni studenti

Na adresu Fakulteta stigle su i mnogobrojne čestitke, među kojima i čestitka predsjednika Vlade, gospodina Duška Markovića, zatim predsjednika Upravnog odbora Sveučilišta Crne Gore, profesora Duška Bjelice, a posebno je pročitana čestitka predsjednika Crne Gore, gospodina Mila Đukanovića.

U znak prisjećanja na počete Pomorskog fakulteta, tadašnje Više pomorske škole, prisutni su imali priliku pogledati i pozdravnu poruku jedne od prvih članica kolektiva iz davne 1959. godine, profesori-

Uružene plakete za poseban doprinos Pomorskom fakultetu i njegovim aktivnostima

pokroviteljstvom Luke Kotor A.D., u utorak, 19. studenoga, održana je svečana Akademija u povodu proslave 60 godina postojanja i rada Pomorskog fakulteta Kotor. Na Akademiji su bili prisutni mnogobrojni uzvanici, među kojima i rektor Sveučilišta Crne Gore, prof. Danilo Nikolić, predsjednik Općine Kotor, gospodin Željko Aprcović, predstavnici ministarstava i Mornarice Vojске Crne Gore, lučki kapetani, predstavnici Luke i Uprave pomorske sigurnosti, Bokeljske mornarice, dekani i profesori fakulteta Crne Gore i iz okruženja, studenti i drugi brojni prijatelji i suradnici Fakulteta.

Nagrađeni studenti pred zgradom Fakulteta

VI, XIV die XVI i die XXI

ce talijanskog i francuskog jezika Anuške Zloković, a nakon toga i dokumentarni film o Fakultetu i njegovim aktivnostima, autora Zorana Radonjića i Stevana Kordića, snimljen upravo za Dan Fakulteta i njegov jubilej.

Prisutne su pozdravili i dekan, prof. Špiro Ivošević te rektor Nikolić, koji je iskoristio prigodu da Pomorskom fakultetu uruči i nagradnu plaketu za posebnu ulogu i doprinos u razvoju Sveučilišta Crne Gore.

U sklopu svečane Akademije uručena je i nagrada najboljem diplomiranom studentu Pomorskog fakulteta Kotor za ovu godinu, Krstu Šućuru, a zatim i najboljim studentima po studijskim programima: Ivanu Papiću (Nautika), Srđanu Mariću (Brodomaštinstvo), Nataši Zorić (Menadžment u pomorstvu) i Isidori Jovanović (Pomorske nauke). Svim nagrađenim studentima uručena su priznanja i novčane

nagrade. Srđan Marić uputio je dopis zahvalnosti s njegovoga prvog broda na kojemu je angažiran kao asistent mašinskog prostora neposredno nakon što je diplomirao.

Na kraju svečane ceremonije dodijeljene su i plakete pojedincima i institucijama za poseban doprinos Pomorskom fakultetu i njegovim aktivnostima. Među nagrađenima bili su gospodin Slobodan Starović, kap. Rajko Čavor i profesor Pero Vidan, dekan Pomorskog fakulteta Sveučilišta u Splitu. U ime Ministarstva obrane Crne Gore plaketu je primio zapovjednik Vojske Crne Gore, kapetan bojnog broda Vesko Tomanović, dok je u ime kompanije Dabinović plaketa uručena kapetanu Milanu Sbutegi. Svečanost je završena prigodnim koktelom u predvorju Kulturnog centra.

Istoga dana, 19. studenoga, u 19.30 u Pomorskom muzeju Kotora otvorena je i izložba

fotografija te promoviran šestominutni film pod zajedničkim nazivom „Š/B ‘Jadran’, plovidbe 2018. & 2019.“, čija tema su edukativne plovidbe studenata Pomorskog fakulteta školskim brodom „Jadran“. Autor fotografija tijekom plovidbi za Maltu, Tursku i Grčku je dr. Stevan Kordić, a autori filma su dr. Stevan Kordić i Zoran Radonjić. Izložba je bila otvorena do 10. prosinca.

Osim svečane Akademije i otvaranja izložbe na sam Dan Fakulteta, održan je niz drugih aktivnosti u tijeku svečanog tjedna od 18. do 22. studenoga. U ponedjeljak, 18. studenoga, održana je svečana dodjela diploma studentima osnovnih, specijalističkih i magistarskih studija u amfiteatru Fakulteta. U srijedu, 20. studenoga, održani su Dani znanosti, u sklopu kojih je održana prezentacija „Pomorskog puta svile“ predstavnik Konfucijevog instituta, a prezentirani su i neki od najvažnijih projekata u kojima je Pomorski fakultet bio partner ili nosilac projekta. U sklopu Dana znanosti predstavljani su i Zbornik znanstvenih radova, urednika prof. dr. Veselina Draškovića, prof. dr. Mima Draškovića i doc. dr. Senke Šekularac Ivošević, kao i dvojezična publikacija ovoga fakulteta pripremljena u povodu proslave šest desetljeća Pomorskog fakulteta Kotor.

Svečani radni tjedan završen je Danom otvorenih vrata Fakulteta, uz mnogobrojne čestitke i neskriveno zadovoljstvo svih zaposlenih koji su pridonijeli dobroj organizaciji svečanosti, kao i uspješnosti ove visokoškolske ustanove u proteklom desetljećima i, što je još važnije, uz entuzijazam za daljnji razvoj i unapređenje obrazovanja i obuke pomorskog kadra u Crnoj Gori.

U POVODU 21. XI., DANA OPĆINE KOTOR, U CRKVI SV. PAVLA
OTVORENA JE IZLOŽBA

„Crnogorsko ćirilsko štamparstvo“

Piše:

Marina Dulović, prof.

U organizaciji Matice crnogorske – Ogranak Kotor, a u povodu 525 godina od štampanja Oktoiha prvoglasnika i 500 godina Psaltira i Služabnika, prvih knjiga Božidara Vukovića Podgoričanina, otvorena je izložba koja predstavlja uvid u civilizacijske početke štamparske misije u crnogorskoj dugoj historiji. Na izložbi su predstavljeni reprezentativni primjeri crnogorskog štamparstva uz kronologiju prelaska s rukopisnog na štampani tekst. Pismenost i vlastiti jezik predstavljaju vrijednosti na skali duhovnosti i prepoznatljivosti male države Crne Gore, koja je davne 1494. godine krenula u prosvjetiteljski pohod južnoslavenskih kultura. Matica crnogorska s ovim visoko kvalitetnim programom pokazala je da predano i u kontinuitetu radi na njegovanju i promociji crnogorske kulture, posebno zbog novih generacija koje trebaju znati i vrednovati vlastito kulturno naslijeđe. Osnivanje prve državne štamparije predstavljalo je avangardno dostignuće i izražavalo moć Crne Gore. Odluka Đurđa Crnojevi-

„Nije slučajnost što je ova izložba poslije Podgorice i Sofije upravo postavljena u ovome kulturnom zdanju grada Kotora, koji je bio i ostao izvorište pisane riječi minulih epoha“

Dragan Radulović, Mileva Pejaković Vujošević, Jasna Stijović

ća da u Veneciju pošalje zanatlije na obuku kod Kotoranina Andrije Paltašića bila je veliki vizionarski pothvat, potvrda državničke mudrosti i epohalnog dostignuća.

Prisutnima se obratila predsjednica kotorskog ogranka

Matice crnogorske Mileva Pejaković Vujošević sljedećim riječima: „Važni datumi i događaji dio su našeg življenja, oni su trag i znak sadašnjeg i prošlih vremena, treba ih dostojno i dosljedno obilježiti i otrgnuti od zaborava. Nije slu-

Marina Dulović

čajnost što je ova izložba poslije Podgorice i Sofije upravo postavljena u ovome kulturnom zdanju grada Kotora koji je bio i ostao izvorište pisane riječi minulih epoha. Jedan od prvih štampara upravo je bio Kotoranin Andrija Paltašić koji je učio i naučio štamparski zanat u Veneciji, gradu koji su često nazivali 'gradom knjige'. Tijekom dva desetljeća, od 1477. do 1493. godine, štampao je više od 40 lijepo ukrašenih i opremljenih knjiga, najviše djela Cicerona, Tacita, Ovidija... Drugi značajan kotorski štampar bio je Jerolim Zagurović koji je u Veneciji 1569. godine osnovao svoju štampariju, a koja je nastavila rad znamenite ćirilске štamparije vojvode Božidara Vukovića Podgoričanina i njegovog sina Vićencija. Izložene 24 reprodukcije govore o značajnom segmentu kulture i obrazovanja, pismenosti - kao najbolji svjedok i svjedočanstvo vremena u kojem je pismenost nastajala i opstajala.“

Prisutnima se u ime Općine Kotor obratila pročelnica Sekretarijata za kulturu, sport i društvene odnose Marina Dulović koja je povukla paralelu između početaka crnogorskog štamparstva i pismenosti s

današnjim suvremenim načinima elektroničkih vidova komunikacije, upotrebom računala i sve manjom upotrebom i njegovanjem lijepog pisanja i izražavanja. „Jedan od najznačajnijih civilizacijskih dostignuća našeg naroda nastao je samo 40 godina od otkrića Gutenbergove štamparije, kada se i kod nas s rukopisnog pisanja prešlo na štampani način zapisivanja. To se dogodilo zahvaljujući prvoj crnogorskoj štampariji koja je imala značajnu ulogu na uspostavljanju opće slavenske književne kulture i na naprednim idejama oca i sina Ivana i Đurđa Crnojevića. Osnivanjem prve štamparije udaren je temelj duhovnom i kulturnom razvo-

s Naučnim arhivom Bugarske akademije nauka, Nacionalnom bibliotekom 'Sveti Ćirilo i Metodije' iz Sofije, kao i Nacionalnom i sveučilišnom bibliotekom 'Sv. Kliment Ohridski' iz Skoplja. U Bugarskoj postoji 13 inkunabula iz Crnojevićeve štamparije i 43 knjige iz štamparije Božidara Vukovića Podgoričanina. Ova značajna izložba upravo se vratila iz Sofije, gdje je bila postavljena u okviru jubileja 150 godina obilježavanja Bugarske akademije nauka. Podatak o kojem se malo zna jest da je Jakov Krajkov, prvi bugarski štampar, naslijedio jedan dio štamparije Vićencija Vukovića.“

Muzički je ovu večer na flauti obojila Andrea Živković.

ju crnogorskog identiteta, a Oktoih je postao djelić svemira kulture i trajno obilježje na karti europskog štamparstva. Živimo u 21. stoljeću, vremenu izvanrednih znanstvenih i tehnoloških dostignuća, novih znanja i saznanja, ali i dalje statistika govori da je na planetu Zemlji svaki osmi čovjek nepismen.“

Predsjednik Matice crnogorske, Dragan Radulović, zahvalio je prisutnima i prije nego što je proglasio izložbu otvorenom, istaknuo je sljedeće: „Ova značajna izložba realizirana je zahvaljujući suradnji

Andrea Živković

UNESCO - Predložena odluka o dopuni nominacije Bokeljske mornarice

Međuvladin odbor za nematerijalnu kulturnu baštinu UNESCO-a, koji je proteklih dana zasjedao u Bogoti, uz prisutnost crnogorske delegacije koju je predvodio ministar kulture Aleksandar Bogdanović, prepoznao je važnost Bokeljske mornarice i otvorio mogućnost za njezin upis na Listu zaštićene nematerijalne baštine u sljedećem razdoblju.

U obrazloženju, predsjednica Evaluacijskog tijela Bak Sangmee istaknula je da Bokeljska mornarica objedinjuje seriju aktivnosti, praksi i rituala povezanih s donošenjem mošta svetog Tripuna u Kotor 809. godine, u kome su pomorci igrali značajnu ulogu.

Na osnovi informacija iz dosjea, nominacija u potpunosti zadovoljava kriterij R5 za upis na Reprezentativnu listu. Evaluacijsko tijelo potvrđuje da je Uprava za zaštitu kulturnih dobara uključila Bokeljsku mornaricu u Registar kulturnih dobara Crne Gore 2013. godine, a ona je i odgovorno tijelo za vođenje registra. Ipak, Evaluacijsko tijelo smatra da treba dodatno objasniti kretrije R1-R4.

U mišljenju Evaluacijskog tijela ističe se da su mnoge aktivnosti, prakse i rituali spomenuti, ali nema detaljnijih informacija o njihovoj prirodi, društvenim funkcijama i kulturnom značenju.

„Dosje se fokusira na vidljivost i svijest o značaju samog elementa te ističe vrijednosti Bokeljske mornarice i njezinu povezanost s lokalnim identitetom. Predloženim mjerama nedostaju mjere zaštite usmjerene na moguće opasnosti od utjecaja turizma. Dosje ne daje preciznu informaciju o mehanizmima i metodologiji rada s Bokeljskom mornaricom i širom lokalnom zajednicom. Zbog tog razloga Evaluacijsko tijelo predlaže da se usvoji Odluka o dopuni nominacije Bokeljske mornarice”, stoji u mišljenju tog tijela.

Ministar Bogdanović rekao je kako Crna Gora iznimno cijeni stajališta UNESCO-a u vezi s nominacijom Bokeljske mornarice. „Prihvaćamo zaključke Evaluacijskog tijela, koje prepoznaje važnost Bokeljske mornarice i otvara mogućnost za njezin budući upis na Reprezentativnu listu.

Kulturna politika Crne Gore temelji se na UNESCO-vim konvencijama i drugim standardima. Za nas stoga liste za nematerijalnu baštinu nisu platforma za natjecanje, a lokalne zajednice nisu objekti, već subjekti u intenzivnoj suradnji. Imajući to u vidu, mi ćemo pažljivo pratiti preporuke Evaluacijskog tijela i poboljšati dosje kako bismo ga ponovno podnijeli u sljedećem nominacijskom ciklusu. Sigurni smo da će Bokeljska mornarica, koja već 12 stoljeća čuva najvažnije vrijednosti čovječanstva, sa svojom multikulturalnošću i multietničnošću, kada se jednom upiše, obogatiti svjetsku kulturnu baštinu i upravo zbog tog razloga ostati otvorena za sve one koji dijele iste vrijednosti”, naglasio je ministar Bogdanović.

Predstavnici crnogorske delegacije informirali su Odbor da je u procesu naše prve nominacije cijela procedura provedena transparentno te da je prikupljeno više od 300 suglasnosti lokalne zajednice - počevši od mornara i kapetana, sve do njihovih porodica, predsjednika općina i direktora različitih institucija.

Dodatan izazov bila je i činjenica da Bokeljska mornarica predstavlja kompleksan element nematerijalne baštine pa je tradiciju dugu 12 stoljeća teško svesti na jednostavnu formu kakav je UNESCO-v dosje.

U sklopu konferencije ministar Bogdanović imao je odvojene susrete s generalnom direktoricom UNESCO-a Odri Azule, ministricom kulture u Vladi Kolumbije Karmen Injes Vaskez Kamačo te neformalan susret s predsjednikom Kolumbije Ivanom Duke Markezom. Uz to, crnogorska delegacija imala je više susreta s predstavnicima Tajništva UNESCO-a, odnosno s 24 države članice Međuvladinog odbora.

Ministarstvo kulture

Gastro fešta „Đir od bumbara“

Gastro fešta „Đir o' bumbara“ u organizaciji FB grupe „Bokeški izrazi“ održana je drugu godinu zaredom, 14. prosinca na gradskoj rivi Pine u Tivtu, u sklopu programa „Zimska bajka“ pod pokroviteljstvom TO Tivat.

tima: bumbarima, zelju, kobasicama, slanini, crnom vinu, a bilo je i domaćih kolača.

Svi sudionici, koje je vrlo dobro organizirao inicijator i pokretač fešte FB grupe Bokeški izrazi, potrudili su se da bumbari budu posluženi vrući.

Manifestaciju je otvorila direktorica TO Tivat Gabrijela Glavočić, koja je zahvalila vrijednim bokeškim ženama i organizatorima FB „Bokeški izrazi“.

U muzičkom dijelu programa nastupila je tivatska grupa „Toč“.

Boka News

Riječ je o pučkoj fešti posvećenoj pripremanju i degustaciji jela od bumbara (kobasice punjene žutim brašnom), tradicionalnog jela Boke kotorske i bokeškog zaleđa.

Lijep sunčan dan izmamio je mnogobrojne posjetitelje koji su uživali u gastronomskim specijalite-

Pomorska škola Kotor nizom manifestacija obilježava 170 godina postojanja

Srednja pomorska škola Kotor obilježava je 170 godina postojanja nizom manifestacija. Tim povodom je u Podgorici 22. novembra održana konferencija za štampu.

Direktor ove obrazovne ustanove Veljko Botica je izrazio zadovoljstvo što je na čelu škole koja ove godine proslavlja značajan jubilej i naglasio da se radi o najstarijoj, državnoj, srednjoj školi na Balkanu. "Sve godine iskustva za nas predstavljaju jednu veliku obavezu i kroz sve godine rada se trudimo da se prema tim godinama odnosimo sa poštovanjem", kazao je Botica. On je sa posebnim zadovoljstvom istakao da je predsjednik Crne Gore, gospodin Milo Đukanović, prihvatio pokroviteljstvo nad ovom manifestacijom, i time, svojim doprinosom dao svima na znanje da se radi o jednom veoma ozbiljnom jubileju. "Još da dodam da ćemo se truditi da ovaj jubilej proslavimo zajedno, sa svim građanima Crne Gore, da se njime ponosimo, ali da ga iznesemo i u širu javnost, jer ćemo u svoje programske sadržaje uključiti i dvije škole iz Hrvatske. Dobili smo povjerenje da se istovremeno osnuju tri škole, jedna je kod Rijeke, jedna je u Zadru, i naša, treća u Kotoru.

Za ovih 170 godina ovo zanimanje je otišlo u pravcu, da je dostupno svima onima koji žele da se ovim bave. Putovanja na brodu su nekada bila neizvjesna, danas je to mnogo sigurnije. Brodovi su danas ostrva od 300 do 400 metara, koji se ne ljuljaju na

moru, a mjesto kormila na poziciji se nalazi joystick.

Na prekvalifikacijama nam se pojavljuje sve veći broj ljudi i iz Hrvatske, Izraela, Bjelorusije, dolaze ljudi sa svih strana u potrazi i želji da se ukrcaju na brod", zaključio je Botica.

Program proslave najavio je profesor u Srednjoj pomorskoj školi Miloš Trivić.

"Kao što je direktor na početku rekao, proslava jubileja je pod pokroviteljstvom predsjednika države Mila Đukanovića. Danas je simbolično, 22. novembra, sve u simbolu broja 22 zvanično započeta proslava jubileja – penjanjem svih naših učenika na gradske zidine i našom pres konferencijom. Aktivnosti se dalje nastavljaju u mjesecu decembru. Takođe 22. decembra ćemo imati revijalnu biciklističku trku – 170 učenika, biciklisti naše škole će voziti na relaciji od Perasta do Kotora. Ta relacija predstavlja upravo simboliku prelaska škole iz Perasta u Kotor i tom prilikom ćemo na Samostanu Svete Klare otkriti spomen-ploču. Inače, na svim objektima gdje je nekad Pomorska škola održavala nastavu, ćemo postaviti spomen-ploče u okviru programa proslave jubileja", kazao je profesor Trivić.

On je naveo da će sa aktivnostima biti nastavljeno u februaru. "Za 22. februar je planirano otkrivanje spomen-ploče današnjeg Pomorskog fakulteta. U okviru karnevalskih fešti koje su tih dana u Kotoru, naši maskirani učenici će u 'pomorskom tonu' odraditi otkrivanje spomen-obilježja.

Veslačka regata će na izuzetno značajnoj relaciji Perast – Kotor biti održana 22. marta. Napomenuli smo da je 1849. godine donijet Ukaz o otvaranju Pomorske škole u Kotoru, a pored toga donijet je ukaz o otvaranju Pomorske škole u Bakru i u Zadru. Tako da će tog 22. marta u tri veslačka čamca naši učenici zajedno sa učenicima dvije pomenute škole veslati na relaciji od Perasta do Kotora. Tom prilikom ćemo otkriti još jedno spomen-obilježje na još jednom školskom objektu, ovog puta je u pitanju Tržni centar Kamelija u Kotoru.

Na kraju, 22. aprila, osim što je Dan planete zemlje, tada je i dan Pomorske škole iz Kotora. Tog dana ćemo svečanom akademijom sa 170 zvanica proslaviti sam jubilej od 170 godina. Tom prilikom će u atrijumu biti predstavljena izložba 'iz života škole' od 1849. do 2020.", rekao je Trivić.

Boka News

HGI – Hrvatsko srce za Crnu Goru naša trajna misija

Intoniranjem crnogorske i hrvatske himne započela je svečana večer u Domu kulture „Josip Marković“ u Donjoj Lastvi, kojom je Hrvatska građanska inicijativa obilježila svoju 17. obljetnicu.

Moramo istaknuti da proslava 17. godine postojanja predstavlja jedan značajan događaj za Hrvate u Crnoj Gori jer je dokaz jednog trajanja, borbe, žrtve i opstanka unatoč mnogim preprekama i teškoćama.

Adrijan Vuksanović

Na početku večeri nazočnima se obratio veleposlanik Republike Hrvatske u Crnoj Gori Veselko Grubišić: „Otkad sam ja ovdje, ove tri godine, stvarno sam vidio jako veliku aktivnost raznih hrvatskih udruga, posebice Hrvatske građanske inicijative i Hrvatskoga nacionalnog vijeća. S ponosom mogu reći da vas gospodin Adrijan Vuksanović ne predstavlja inferiorno u Podgorici, nego točno onako kako treba – dostojanstveno, sigurno i hvala ti, Adrijane, na tome, i siguran budi da će Hrvatska građanska inicijativa, kao i ti i svi vi, imati potporu.“

Veleposlanik je istaknuo jaku potporu Republike Hrvatske Crnoj Gori na euroatlantskom putu: „Hrvatska će sljedeće godine, za dvadesetak dana, početi presjedanje Vijećem Europske unije. Mi smo bili na redu tek za nekih pet godina, možda i više. Nevjerojatno kako se to okreće i truditi ćemo se i lobirati zbog vas, Hrvata iz Crne Gore. Lobirat ćemo i da se otkoči ovaj crnogorski proces, a lobirat ćemo i da Albanija i Makedonija započnu svoje pregovore i da dobiju jasnu definiciju.“ Također je iskazao potporu Bosni i Hercegovini. Veleposlanik se osvrnuo i na izbornu godinu koja je pred nama: „Znam da vam je sljedeće godine izborna godina, ja se ne smijem miješati u izbore, moram biti neutralan, ne dajte se, držite se skupa, Hrvatska će stajati uz

vas.“ Na kraju svog obraćanja čestitao je predstojeće blagdane te HGI-ju poželio puno uspjeha na sljedećim izborima.

Predsjednik Hrvatske građanske inicijative Adrijan Vuksanović istaknuo je zadovoljstvo što se ova obljetnica obilježava upravo u Domu kulture „Josip Marković“ u Donjoj Lastvi: „Večeras, kada sam dolazio u ovo zdanje, koje je od posebnog značaja za sve nas jer su ga sagradili oni prije nas, naši preci, i uskoro će se navršiti sto godina da je on ovdje; čuo sam one naše hrvatske pjesme koje smo dugo vremena potihom slušali u svojim domovima. A, kao što vidite, večeras to radimo na jedan transparentan način, u jednoj slobodi koja svjedoči da smo mi jedna vitalna zajednica, iako prilično mala, ali da smo svjesni svoga identiteta i da ne namjeravamo odustati u njegovanju svih onih vrijednosti koje čine hrvatski identitet, i u Boki kotorskoj i u Crnoj Gori.“

Vuksanović je istaknuo da sama obljetnica predstavlja jedno zajedništvo te izrazio zadovoljstvo dolaskom veleposlanika Grubišića, koji na jedan „dostojanstven način predstavlja Republiku Hrvatsku, a predstavlja je upravo onakvu kakva ona i jest – uspravna, suverena i neovisna“. Predsjednik HGI-ja izrazio je posebno zadovoljstvo dolaskom svećenika Kotorske biskupe, što ne predstavlja samo čast, već i duhovnu snagu koja nam je svima prijeko potrebna.

„S nama su i članovi Hrvatskoga nacionalnog vijeća, krovne institucije Hrvata u Crnoj Gori, koja toliko toga radi da bih je ja nazvao malim Ministarstvom kulture Hrvata u Crnoj Gori. S nama je večeras i profesorica hrvatskog jezika i kulture, koja uči

Muzička škola Herceg Novi proslavila sedam desetljeća postojanja

Crnogorskom himnom u izvedbi zbora Muzičke škole Herceg Novi, predvođenog profesori-

našu djecu tradiciji, jeziku i svemu onome što je od značaja za našu opstojnost. S nama su večeras naši članovi i prijatelji iz Herceg Novog, Kotora, Budve, Tivta, Bara i Podgorice. S nama su večeras naši prijatelji koji nisu Hrvati i to je ono što me posebno raduje i posebno sam ponosan zbog te činjenice što Hrvatska građanska inicijativa iskazuje svoju širinu i što su i drugi prepoznali da mi sve što radimo radimo u korist hrvatskog identiteta i crnogorske državnosti, koju smo prije trinaest godina obnovili i u čemu smo dali veliki, kvalitativan značaj. Imamo snažnu potporu Republike Hrvatske, imamo izvrsne odnose i s crnogorskim državnim vrhom. Na nama je samima da se dalje izborimo i da uspješno prebrodimo sve one bitke koje nosi politički život. Aktivni smo, dinamični smo, uspješni smo, i na socijalnom i na kulturnom i na političkom polju. Dugo vremena je ovdje bilo onih koji su se usuđivali negirati postojanje Hrvata u Crnoj Gori. Možda i sada ima tih koji bi se to usudili, ali sada postoji Hrvatska građanska inicijativa koja svima može dati dobar odgovor da Hrvati u Crnoj Gori nisu ničiji etnički materijal kojim će netko popunjavati svoje praznine, kulturološke, socijalne i bilo kakve druge, već da je to jedan samosvjestan i ponosan narod. Naš moto „Hrvatsko srce za Crnu Goru“ nije bio samo predizborni izraz, nego je to naša trajna misija, u korist Hrvata i našeg zajedništva sa svima ostalima i u korist državi Crnoj Gori. Živjela Hrvatska, živjela Crna Gora i Hrvati u njoj zajedno sa svima ostalima!“, završio je svoj govor predsjednik HGI-ja, poželjevši prisutnima sve najbolje u predstojećim blagdanima i Novoj godini.

Na svečanoj obljetnici bili su prisutni svećenici Kotorske biskupije iz Prčanja, Budve, Tivta; članovi, simpatizeri, prijatelji, kao gosti iz političkog, poslovnog i javnog života, koji su svojim dolaskom došli dati potporu HGI-ju. Naravno, prisutnost predstavnika hrvatskih udruga iz Crne Gore također je vrlo značajna jer predstavlja potrebu za zajedničkim očuvanjem svega onoga što Hrvati na ovim prostorima baštine i dužnost im je očuvati upravo djelovanjem spomenutih kulturnih udruga.

Radio Dux

com Jovanom Mustur Ražnatović, započela je 13. prosinca u hercegnojskoj Dvorani Park Svečana akademija kojom je obilježeno 70 godina postojanja Škole.

Goste, prijatelje, bivše i sadašnje članove Muzičke škole pozdravila je ravnateljica Jovanka Veljović ovim riječima: „Impresivan broj godina označava kulturni identitet i kulturno nasljeđe našega grada, muzike pogotovo. Vrijednim radom, požrtvovnošću, uložnim naporom, ljubavlju prema onome što radimo, opravdavamo ovo dugo postojanje i na taj način zahvaljujemo i odajemo poštovanje svima, od osnivanja naše škole do dana današnjega.“

U sklopu svečanosti uručene su zahvalnice svima onima koji podržavaju rad Muzičke škole Herceg Novi, a nakon toga prikazan je kratki dokumentarni film o nastanku Škole, aktivnostima i uspjesima, kao i njezinom razvitku do današnjih dana.

Program su vodili karizmatični glumci Kristina Stevović i Dejan Đonović, a svečanosti su dali pečat i mladi učenici Škole, koji su svojim izvedbama oduševili sve nazočne.

Muzičkoj školi Herceg Novi želimo još puno uspjeha i trajanja!

Radio Dux

KotorArt don Brankovi dani muzike 2020: U slavu Betovena i europskih vrijednosti

KotorArt Don Brankovi dani muzike sljedeće godine planiraju obilježiti veliki datum u historiji muzike Europe i svijeta: 250 godina rođenja jednog od najvećih muzičkih genija, Ludviga van Betovena. Nizom programa Festival će se potpuno posvetiti muzičkom opusu ovog velikana, dok će nekoliko programa za temu imati njegov širi društveno-historijski kontekst. Uz programe umjetničke muzike, a u izvođenju renomiranih domaćih, regionalnih i svjetski afirmiranih solista, ansambala i orkestara, čut će se njegova simfonijska, komorna i solistička glazba.

Na samom otvorenju Festivala planiran je simfonijski koncert, u suradnji s međunarodnim partnerima koji će podrazumijevati i predstavljanje crnogorskih muzičara, kao i premijeru djela, a Festival će obuhvatiti tri skladatelja s tri pogleda na Betovena, točnije na Odu radosti, himnu Europske unije i značenja koja ona ima iz perspektiva različitih, njezinih (skoro) bivših, sadašnjih i (skoro) budućih članica. Također, kao uobičajena praksa svečanog otvorenja, Festival planira premijeru filma s tematikom Betovena, posebno kroz prizmu i naše buduće himne, njezinog značaja i značenja, a za koji se planira međunarodna produkcija.

Betoven će biti u fokusu i klavirskih i violinističkih recitala na kojima će se čuti ne samo originalna, već i aranžirana djela, što će biti slučaj i s komornom glazbom u izvođenju poznatoga bečkog ansambala. Festival planira i jednu večer posvetiti osvrtu na Betovena kao čovjeka i umjetnika, kao i na zanimljive manje poznate detalje iz njegovog života i okolnosti stvaranja.

Betoven je važan ne samo kao muzički genij, već i kao moralna i duhovna vertikala, zbog čega i zauzima jedno od središnjih mjesta među stvarateljima današnje ujedinjene Europe.

Uz Betovena, KotorArt Don Brankovi dani muzike sljedeću godinu planiraju obilježiti još intenzivnijom suradnjom na međunarodnom planu. Konstantni kontakti s partnerima iz Austrije, Kine, Slovenije,

Italije, Turske, SAD-a, Hrvatske, Srbije i Njemačke imaju cilj da Kotor promoviraju kao referentnu mediteransku ljetnu platformu za predstavljanje umjetnika iz čitavog svijeta. Gostujući klasični, etno i džez sastavi popunit će ljetne dane kvalitetnom muzikom na kakvu je publika KotorArta navikla.

Veliku pažnju Festival posvećuje suradnji s partnerskim festivalima i realizaciji projekata s njima. Planirana je suradnja i koncerti sa Šangajskim art festivalom, najvećim festivalom muzike u Kini, kao i s Verbier festivalom u Švicarskoj, najznačajnijim festivalom umjetničke muzike u Europi.

Partneri Festivala su već godinama Luštica Bay, Coca-Cola, Porto Motenegro i mnogi drugi važni sponzori koji zajedničkim idejama i njihovom realizacijom, uz vrhunsku produkciju Festivala i originalnošću programa, stvaraju i jačaju imidž svoje kompanije.

Nakon prošlogodišnjih sjajnih rezultata gdje je Festival trajao punih 46 dana, gdje je nastupilo više od 1.500 umjetnika iz 25 zemalja i izvelo više od 300 programa – 53 glavna i više od 250 pratećih, kao i nakon osnivanja novog festivala pod nazivom Wild Beauty Art, koji se ove godine održao na Žabljaku, Festival priprema za ljeto 2020. i novi serijal programa pod nazivom KotorArt Akademija kojoj je cilj da, uz izvođačke umjetnosti, Kotor tijekom ljetnih mjeseci bude međunarodni centar i muzičke pedagogije najvišeg ranga.

KotorArt svake godine promovira mlade crnogorske talente. Tako će biti i sljedeće godine, i to na četiri koncerta. Akcent će biti i na kotorskim stvarateljima kojima Festival pravi omaž i obilježava važne datume koncertima i inicijativama kojima je cilj da sačuvaju od zaborava one pojedince koji su nas kao društvo zadužili. Upravo onako kako Festival čuva sjećanje na ime, lik i djelo don Branka Sbutege, jednog od osnivača Festivala.

KotorArt

Premijer Marković u Vatikanu, papa Franjo sljedeće godine dolazi u Crnu Goru

Poglavar Rimokatoličke crkve, papa Franjo, posjetit će Crnu Goru iduće godine, potvrđeno je na sastanku pape i premijera Crne Gore, Duška Markovića, koji je upriličen u Vatikanu.

Iz Vlade je priopćeno da će posjet poglavara Katoličke crkve Crnoj Gori imati historijski značaj.

Papa Franjo je na sastanku s Markovićem pohvalio politike koje Crna Gora ostvaruje, a tiču se ekumenizma, kulture, ekologije i humanizacije u svim područjima društvenih odnosa.

Marković je razgovarao i s državnim tajnikom Vatikana Pjetrom Parolinom.

„Sveta Stolica ne miješa se u unutarnje stvari CG, ali podržava donošenje zakona kojim će se u skladu s civilizacijskim principima urediti pitanja vjerskih sloboda i odnosa države i vjerskih zajednica”, rekao je Parolin. On je dodao da je Crna Gora pokazala integritet zemlje sa snažnom multivjerskom tradicijom i skladom. „Najavljeni posjet pape Franje upravo je potvrda reputacije Crne Gore”, naglasio je Parolin.

Sugovornici su se usuglasili da nakon usvajanja preporuka Venecijanske komisije daljnju proceduru na donošenju i implementaciji Zakona treba pratiti dijalog i što je moguće veće suglasje.

„Kardinal Parolin rekao je da je Crna Gora primjer politički i društveno stabilne zemlje, a posebno je

Premijer Marković i papa Franjo

važno što naša zemlja u regiji ima ulogu elementa stabilnosti i pomirenja. Državni tajnik Svete Stolice dao je punu potporu europskoj perspektivi Crne Gore i ovoj regiji, ocijenivši da je to važno za prosperitet i sigurnost te najavio otvaranje rezidentnog predstavništva Svete Stolice u Podgorici, u rangu nuncijature”, priopćeno je iz Vlade.

Vlada je na sjednici utvrdila platformu za službeni posjet premijera Svetoj Stolici 14. prosinca ove godine. Premijer je u Vatikan otišao na poziv državnog tajnika Pjetra Parolina. To je, kako se navodi u dokumentu, u funkciji jačanja „odličnih političkih odnosa i nastavka dijaloga na najvišem nivou”.

Izvor: vijesti.me

Foto: gov.me

Sastanak hrvatske organizirane zajednice

U prostorijama Hrvatskoga nacionalnog vijeća održan je 25. studenoga sastanak s predstavnicima hrvatskih udruga, a povod za susret je Odluka o II. raspodjeli sredstava za financiranje projekata za potporu aktivnostima iz članka 36. stavka 1. Zakona o manjinskim pravima i slobodama za 2019. godinu.

Prilikom ovoga susreta nazočni su izrazili nezadovoljstvo raspodjelom sredstava s obzirom na to da se većina projekata hrvatskih udruga financira upravo iz proračuna Fonda za zaštitu i ostvarivanje manjinskih prava Crne Gore te mnogi planirani projekti neće moći uopće biti realizirani.

Sastanku je nazočio i predsjednik Hrvatske građanske inicijative Adrijan Vuksanović, koji je razgovarao s prisutnima o aktualnim problemima te istaknuo kako će hrvatske udruge imati njegovu potporu u skladu s njegovim mogućnostima, tj. predstavljanje upravo hrvatske nacionalne manjine i njihovih prava u Skupštini Crne Gore.

Trebamo biti svjesni značaja hrvatskih udruga tj. njihovoga kulturnog djelovanja koje, naravno, iziskuje i određena financijska sredstva. Predsjednik HNV-a Zvonimir Deković izrazio je žaljenje zbog novonastale situacije te nadu da će se stanje uskoro popraviti, kao i da je međusobna potpora hrvatskih udruga u ovom trenutku važna.

Radio Dux

Muzička škola Tivat proslavila 55. rođendan

Svečanim koncertom „Muzikom u susret rođendanu“ proslavljen je 22. studenoga 55. rođendan Muzičke škole Tivat u Koncertnoj dvorani Škole.

Koncert je počeo intoniranjem himne Crne Gore, koju je izveo veliki orkestar Muzičke škole, pod dirigentskom palicom Martine Vuksanović. Nakon toga himnu Muzičke škole „Ona živi da se čuje“, po tekstu Dragana Radulovića, a u aranžmanu Martine Vuksanović, izvela je učenica II. razreda niže muzičke škole.

Ravnateljica Muzičke škole Pina Bujanja pozdravila je sve nazočne ovim riječima: „Danas službeno proslavljamo 55. rođendan škole, ali i onih 119 godina kada je pri pučkoj školi formirano prvo odjeljenje Muzičke škole. Svjesno, želeći da izbjegnemo opsežnost podataka s kojima se možemo pohvaliti, samo ću reći da je dovoljno pogledati unutrašnjost ove zgrade koja je ukrašena najljepšim ukrasima, a to su uspjesi djece i nastavnika koji tu priču sa sobom nose sada, ali i generacijama

unazad. Zato dugujemo jedno veliko hvala svima onima koji su svoj rad, trud, umijeće, znanje, emocije utkali u život ove škole, čije su rezultate prepoznali i podržali lokalna uprava, donatori i resorno ministarstvo.“

Muzičku školu osnovala je Općina u listopadu 1964. godine, a kako kaže ravnateljica Bujanja, škola je imala pedesetak učenika, a sada 370; troje nastavnika, a danas 45, od tri instrumentalna odsjeka do 13 koliko ih sada ima osnovna škola, a srednja – devet. Pod okriljem Radničkog univerziteta tivatske školarce u tajne glazbe uvodili su Nevenka Brandmajer, Janoš Brandmajer, Antun Semerad i drugi. Nakon Doma *Gracije Petković* učilo se i vježbalo u dvije preuređene općinske prostorije, zatim je slijedilo višegodišnje održavanje nastave u montažnoj baraci iz koje se na nekoliko godina, uz razumijevanje kompanije Adriatic Marinas, Škola preselila u nekadašnji Hotel Podmorničar. U stu-

denome 2011. godine svečano je otvorena današnja zgrada škole. Od ove školske godine Muzička škola postala je bogatija za dvije licencije - za obou i violinu. Škola ima viziju i cilj da postane vodeća škola za puhačke instrumente u ovom dijelu Europe. U pet godina rada osvojili su 198 nagrada na natjecanjima u Splitu, Beogradu, Mostaru, Rimu, Skoplju...

Svečani koncert svojom sjajnom izvedbom započeo je mali orkestar Muzičke škole, a nastupili su i mnogobrojni solisti.

Radio Dux

Proslava blagdana sv. Nikole u Herceg Novom

Blagdan sv. Nikole, zaštitnika djece, pomoraca i putnika, ove godine u župi Herceg Novi proslavljen je u posebnom ozračju. Naime, župljani filijalne župe Đenovići (Pokrivenik) blagdan zaštitnika župe i mjesta dočekali su u netom obnovljenoj crkvi sv. Nikole. Misu je služio mjesni župnik don Siniša Jozić. Govoreći u homiliji o životu sv. Nikole, don Siniša je istaknuo: „Riječ je o svecu koji se znao oslanjati na osobu Isusa Krista jer je prihvaćao svjedočanstvo o Isusu, raspetom i uskrsnulom. Ovaj svetac čvrsto je stajao nogama na zemlji, svjestan izazova ovoga svojega vremena, ali s pogledom uvijek usmjerenim prema nebesima, tražeći pomoć s neba.“ Na kraju misnog slavlja župnik je zahvalio svima koji su sudjelovali svojim darom ili radom u obnovi crkve te je posebno zahvalio gosp. Marku Vučetiću na prilogu kojim je pokrivena polovica troškova obnove.

U večernjim satima u samostanskoj crkvi sv. Antuna u Herceg Novom uprizoren je dolazak sv. Nikole. Mnoštvo djece s veseljem je dočekalo omiljenog sveca i pozdravilo ga s pjesmom *Dođi sv. Nikola*. Nakon dočeka uslijedila je podjela darova svim prisutnim mališanima, a pekarske slastice dobili su i odrasli.

Sestre milosrdnice sv. Vinka Paulskog, Antonija, Silvana i Zrinka, liturgijskim pjevanjem animirale

su misno slavlje i prigodni program te pridonijele da ovaj radosni događaj kojemu se vesele i mališani i odrasli bude uistinu dostojanstven i svečan.

Kotorska biskupija

Sveti Nikola u kotorskoj katedrali

Kotorsku katedralu svetog Tripuna pohodio je 6. prosinca sveti Nikola, zaštitnik djece, pomoraca, ribara, djevojaka, siromaha, studenata, farmaceuta, pekara, zatvorenika, trgovaca, putnika. Sv. Nikola podijelio je oko tristo poklon-paketića djeci koja su nestrpljivo iščekivala njegov dolazak i darove.

Katedrala je bila ispunjena djecom, radošću, smijehom, pjesmom i molitvom za sve žive i mrtve pomorce.

Risanska riva 2018.

„Blagdan svetog Nikole biskupa na poseban način poštuje se u Kotoru. Iza ove proslave stoji velika tradicija pet kotorskih crkava posvećenih svetome Nikoli, počevši od XIII. stoljeća, koliko je nama poznato“, rekao je don Anton Belan.

Prema tradiciji, mornari Bokeljske mornarice čuvali su oltar svetoga Nikole, u katedrali i sliku iz osamnaestog stoljeća poznatoga mletačkog slikara Pietra Antonija Novellija, koja je nekad krasila crkvu svetog Nikole u Kotoru, a koja se nalazila na mjestu gdje je danas cafe bar „Cezare“. Zvono s te crkve otkucava i danas sate s gradskog tornja i ono je iz 1602. godine.

Milostinja skupljena na misi o blagdanu svetog Nikole namijenjena je za potrebe potresom pogođenih u susjednoj nam Albaniji.

U prigodnom programu nastupili su vjeroučenici, Dječji zbor kotorske katedrale i Mandolinski orkestar HGD-a „Tripo Tomas“.

Sva povijest grada Kotora i Boke pisana je na moru

Sva povijest grada Kotora i Boke pisana je na moru pa nema crkve koja nema sliku, oltar ili nije pak posvećena svetom Nikoli. Naš grad tijekom povijesti imao je pet crkava u čast svetome Nikoli. Nije toliko imao ni grad Bari. Prije nego što su svečeve moći 1087. godine iz današnje Turske prenesene u talijanski Bari, taj grad imao je dvije crkve posvećene njemu i treću novu sadašnju baziliku svetoga Nikole, u kojoj od 1087. počivaju njegovi zemni ostaci.

Boka News

15. 11. 2019. Posjet iz Splita

Nakon otvaranja izložbe „Iz grada isplovi ovog“ Arheološkog muzeja iz Splita u Pomorskome muzeju, autor izložbe mr. sc. Boris Čargo, arheolog, posjetio je naše Društvo i donirao vrijedni komplet monografija. Njega su primili članovi Upravnog odbora Danijela Vulović i Joško Katelan.

21. 11. 2019. Dan Općine Kotor

Na svečanoj sjednici Skupštine Općine Kotor u dvorani Centra za kulturu crnogorsku himnu je izveo zbor „Nikola Đurković“ uz pratnju mandolinskog orkestra HGD „Tripo Tomas“.

24. 11. 2019. Jubilej tamburaškog društva „Guslar“

Na proslavi 100. godišnjice od osnivanja tamburaškog društva „Guslar“ iz Stoliva u muzičkom dijelu je nastupio mandolinski orkestar „Tripo Tomas“.

**5. 12. 2019.
Sastanak
Uređivačkog odbora**

Održan je redoviti mjesečni sastanak Uređivačkog odbora na kojem je izražena zabrinutost za opstanak časopisa. Naime, u ovoj godini Fond za manjine nije podržao projekt „Hrvatski glasnik“ u obje raspodjele zbog formalno-pravnih razloga. Uz to, ni Ministarstvo manjina nije podržalo ovaj projekt tako da smo došli u situaciju, kao i prije godinu dana, da razmišljamo o prekidu daljnjeg tiskanja Glasnika. Odlučeno je da se obrade sve dogovorene teme, uradi lektura i priprema za tisak te da se čekaju rezultati natječaja Općine Kotor.

**6. 12. 2019.
Sv. Nikola**

Kao i svake godine na blagdan sv. Nikole u katedrali sv. Tripuna u programu proslave sudjelovao je i mandolinski orkestar „Tripo Tomas“.

*SREBRNU MEDALJU U JIU-JITSU, NA SVJETSKOM PRVENSTVU
U ABU DABIJU, IZBORILE SU KOTORANKE*

Anastazija Petrović - *Dama u borilačkom sportu*

Nakon 17 godina treninga i predanog rada ovo je, napokon, kruna uspjeha - medalja sa Svjetskog prvenstva. Trebalo je samo biti strpljiv i ne odustajati.

Razgovor vodila:
Jasmina Bajo

Natjecateljice jiu-jitsu kluba „Soko” iz Kotora Anastazija Petrović i Biljana Mitrović postale su viceprvačkinje svijeta na Svjetskom prvenstvu održanom od 18. do 24. studenog u Abu Dabiju. One su u kategoriji seniorke u disciplini Duo show osvojile srebrnu medalju i učinile ponosnim klub, grad, reprezentaciju i državu svojim prestižnim rezultatom.

U povodu ovoga izvrsnog uspjeha razgovarali smo s Anastazijom Petrović.

HG: Odakle potječe Vaša ljubav prema borbilačkim vještinama?

Rekla bih da me nestrpljenje dovelo do borbilačkih sportova jer sam se, čekajući da se otvori rukometni klub u Kotoru, upisala na jiu-jitsu. Oduvijek sam bila nestašno dijete puno energije, koju je trebalo negdje usmjeriti, i sada kad pogledam iza sebe, mislim da su borbilački sportovi bili pravo rješenje za moj energični temperament.

HG: Recite nam nešto više o počecima Vaše sportske karijere?

Jiu-jitsu sam počela trenirati s nepunih 12 godina kod trenera Miloša Vučinića u Jiu-jitsu klubu „Soko”, čiji sam član i danas. Pod vodstvom trenerice Olivera Simović brzo sam napredovala i počela se natjecati u svim disciplinama. Osvojila sam pregršt medalja koje su mi bile ulaznica za reprezentaciju i sudjelovanje na europskim i svjetskim prvenstvima s kojih imam osvojenih pet europskih medalja i jednu svjetsku.

HG: Poslije velikih uspjeha u jiu-jitsu, počeli ste se natjecati i u kik boks. Kako je došlo do te promjene?

Sasvim slučajno sam otišla na trening kik boksa i mogu reći da je to bila ljubav na prvi pogled. Opet borbilački sport, a nikakve sličnosti s jiu-jitsom. To je sport koji vam daje slobodu udarca i gdje ima ful kontakta, što je za mene bilo veliko osvježanje, novi zadatak i jedno novo iskušenje.

HG: Vi ste jedina žena u crnogorskoj kik boks reprezentaciji i svojim borbama ste pokazali da je ženama mjesto u ovom sportu? Kakav je Vaš kometar na tradicionalističko shvaćanje da žene nisu za ovaj sport?

Nikad se nisam obazirala na druge jer svako gradi svoj put kako misli da je za njega samog najbolje. Ova shvaćanja nisu me nikad mogla omesti u namjeri da uspijem, kako u kik boks tako i u svim segmentima života. Danas je sve manje podjela na muške i ženske poslove, tako da ni ovo više nije tabu tema. Ženski kik boks u svijetu je vrlo popularan i nadam se da će tako biti i kod nas. Stanje je već puno bolje nego kad sam ja počela trenirati. Iako moram priznati da imam veliku potporu roditelja, prijatelja i trenera Marka Nikolića koji mi daju veliki vjetar u leđa, što pokazuju i moji rezultati. Vrlo sam im zahvalna na tome!

HG: Velike pobjede podrazumijevaju i golemi trud i napor. Kakao izgleda jedan Vaš

Srebrna medalja na SP

dan kad se pripremate za natjecanje?

Kad se spremam za velika natjecanja ustajem rano, oko 6 sati. Odradim jutarnji trening snage i kondicije, kako ide taj dan po programu. Već u 9 sati moram biti na poslu jer sam po profesiji frizerka i trudim se da ne zapostavim svoj posao. Nakon posla i kratkog odmora, krećem u kik boks klub „Boka Kotorska“, koji sam nedavno otvorila kako bih svoje znanje prenijela na svoje prijatelje, nove sportaše. Zatim slijedi moj drugi trening tehnike i udaranja pa zasluženi odmor do ujutro. Onda sve počinje iz početka.

HG: Postali ste viceprvakinja svijeta u seniorskoj kategoriji na Svjetskom prvenstvu održanom u Abu Dabiju od 18. do 24. studenoga. Kakvi su Vaši dojmovi o samom turniru i velikom uspjehu?

Svjetsko prvenstvo u Abu Dabiju odlikuje prije svega jedna vrhunska organizacija koju je teško prenijeti ako je ne doživite. Nakon 17 godina treninga i predanog rada ovo je, napokon, kruna uspjeha - medalja sa Svjetskog prvenstva. Nekako je ta svjetska medalja uvijek bila na korak do osvajanja. Ispustila bih tu šansu kako se kaže „za dlaku“. Trebalo je samo biti strpljiv i ne odustajati. Moja partnerica i veliki motivator da se vratim poslije pet godina pauze u jiu-jitsu, osoba koja je vjerovala da možemo do svjetskog odličja, Biljana Mitrović, najviše je zaslužna za to i zahvalna sam joj neizmerno na tome. Bez imalo skromnosti mogu reći da nikad nitko nije napravio show sistem kao mi sa šminkom, kostimom i sjajnom pričom, kao i tehnikama. Sve službene stranice Međunarodne jiu-jitsu federacije postavile su našu sliku i napisale da je Montenegro tim digao show si-

Anastazija Petrović i Biljana Mitrović

stem na veći nivo. Ostaje nam mali žal za zlatnom medaljom jer smo u prvom krugu natjecanja bile prve na tablici, a mala nepažnja i prolazak zadanog vremena za pet sekundi oduzela nam je zlato za pola

boda. Kažem mala jer svi na natjecanju nas smatraju prvacima. Svi su se nakon natjecanja došli slikati s nama i čestitati nam na sjajno odrađenom poslu.

Anastazija Petrović, Kotoranka sa sjajnim rezultatima u borilačkim sportovima

REZULTATI (KIK BOKS):

Državno prvenstvo – prvo mjesto, zlatna medalja
Balkansko prvenstvo – prvo mjesto, zlatna medalja
Europski kup - brončana medalja
Sarajevo open međunarodni turnir - zlato - proglašena za najbolju natjecateljicu turnira
Balkanski kup – prvo mjesto, zlatna medalja
Svjetski kup - srebrna medalja
Splendid grand prix - zlatna medalja
9. mjesto na službenom seniorskom prvenstvu svijeta

REZULTATI (JIU-JITSU):

Mimoza Open – Prvo mjesto borbe, prvo mjesto duo sistem
Državno prvenstvo - Prvo mjesto u borbama i prvo mjesto u duo sistemu
Budva open međunarodni turnir – prvo mjesto borbe, prvo mjesto duo sistem
Europsko prvenstvo – srebrna medalja, viceprvakinja u kategoriji seniorki, disciplina duo sistem
Svjetsko prvenstvo – srebrna medalja i najprestižniji rezultat u 2019. godini - viceprvakinja svijeta u seniorskoj kategoriji.

SJEĆANJA NA NOGOMETNU PROŠLOST MALOGA BOKELJSKOGA RIBARSKOG MJESTA MUO

Kao prvoplasirani kotorskog podsaveza, ekipa je stekla pravo na kvalifikacije za Crnogorsku ligu

Priredio:

Joško Katelan

Potvrdu izreke da „je nogomet najvažnija sporedna stvar na svijetu“ pronalazimo posvuda i na svakom koraku. U ovom broju donosimo zanimljivu nogometnu „storiju“ iz jednoga maloga ribarskog mjesta u Bokokotorskom zaljevu. Priču nam je ispričao Ilko Marović, dugogodišnji istaknuti humanitarni djelatnik u Kotoru, kao i u više mandata predsjednik Mjesne zajednice Muo. Želio je da se priča o nogometnom klubu s Mula objavi kako bi zauvijek ostala zapamćena.

„U podnožju Vrmca smjestilo se malo slikovito mjesto Muo, nekad poznato po ribarskim družinama, još poznatije po pjevačkom zboru 'Zvonimir' i mirnoj čudi svojih stanovnika za koje se pričalo da 300 godina nisu išli na sud niti se sukobljavali sa zakonom.

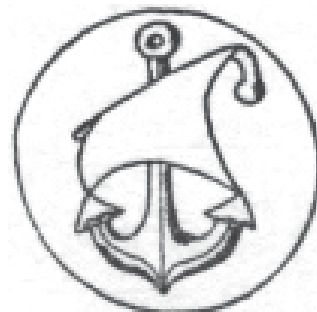
Kad bi pošli na ribanje, po obližnjim mjestima (Dobrota, Oravac, Prčanj...), čekajući da

riba dođe u postu, mladi mulljanski ribari su s domaćinima na obali igrali mali nogomet.

U samome mjestu su postojala tri igrališta, odnosno dvije manje i jedna veća poljana, najatraktivnija, poznata pod imenom 'Tri masline', s koje su često i igrači i navijači bježali glavom bez obzira kad bi se pojavio njen vlasnik.

Sredinom šezdesetih godina dvadesetog stoljeća, među mladim entuzijastima se javila ideja o osnivanju nogometnog kluba. Inicijator i glavni pokretač svega toga bio je Vjekoslav Šubert. Iako je malo tko vjerovao u to, od Šubertove ideje pa do realizacije projekta prošlo je samo dvije, tri godine.

Datum 6. 11. 1968. godine može se uzeti kao datum osnutka kluba. Klub su osnovali radnici, učenici, studenti i ribari, čija prosječna starost nije prelazila 21 godinu. Financirao se i radio uz pomoć mještana i skromnih pomoći sa strane, uz svestrano zalaganje i samoodricanje igrača i rukovodstva.

OFK Muo logo

Prve godine postojanja 'Omladinski fudbalski klub - Muo' igra u kotorskom podsavezu, pruža dobre partije i na kraju natjecanja zauzima drugo mjesto. Sljedeće godine igrači i uprava 'OFK - Muo' puno ozbiljnije ulaze u natjecanje. Ligu čine četiri ekipe: OFK 'Muo', 'Jugooceanija' - Kotor; 'Postire' - Kotor i 'Sloga' iz Kr-tola. Muo igra puno bolje od svih suparnika, lako ih sve pobjeđuje impozantnim rezultatima, da bi na kraju iz šest utakmica imali svih šest pobjeda, bez izgubljene ili neriješene, uz gol razliku 30 : 8!

I. kolo:	6.4.1969. god.	Muo : Sloga	7 : 3
II. kolo:	13.4.1969. god.	Jugooceanija : Muo	2 : 3
III. kolo:	20.4.1969. god.	Muo : Postire	5 : 1
IV. kolo:	11.5.1969. god.	Sloga : Muo	1 : 6
V. kolo:	18.5.1969. god.	Muo : Jugooceanija	3 : 0
VI. kolo:	25.5.1969. god.	Postire : Muo	1 : 6

Ekipa igra u standardnom sastavu: 1. Petović Milo, 2. Bajković Vojo, 3. Dončić Boško, 4. Perović Đuro, 5. Rozer Gracija, 6. Homen Zdravko, 7. Peregi Oskar, 8. Rozer Dragan, 9. Živković Mišo, 10. Pasković Milenko, 11. Peličić Damir. Osim njih, još su igrali Branović Bruno, Drinjak Jordan-Jole, Pilaastro Mato, Vujović Jovica i Tomčuk Rudi. Uz navedene, povremeno su još igrali: golmani Pasković Tonći; Božović, Rajović te igrači: Floren Zdravko; Marinović; Dončić Tripo; Zonjić; Petrović; Veriga; Vrtić; Drndar; Janković Joško.

Kao prvoplasirani kotorskog podsaveza, ekipa je stekla pravo na kvalifikacije za Crnogorsku ligu. U dvokružnom natjecanju igralo se s 'Jezerom' iz Plava i 'Slogom' iz Bara, i to:

07. 1969. u Plavu s 'Jezerom', poraženi rezultatom 4 : 1 (Kumburović Rade daje gol u 41. minuti)

07. 1969. u Kotoru je pobijeđena 'Sloga' iz Bara s 2 : 1 (Rozer Dragan postiže zgoditak u 41., a Živković Mišo u 67. minuti)

07. 1969. u Kotoru, poraženi od 'Jezeru' rezultatom 1 : 3 (gol za Muo postiže Živković Mišo u 34. minuti)

07. 1969. u Baru protiv 'Sloge', utakmica je dobivena bez borbe 3 : 0.

I tako, za vrlo kratko vrijeme godinu dana od osnivanja OFK 'Muo' postaje članom Crnogorske lige. Spremajući se za nastavak natjecanja u većem rangu 'Muo' igra nekoliko prijateljskih utakmica u Kotoru i Tivtu, protiv 'Bokelja' i 'Arsenala'; gubi sve utakmice, ali pruža dobre igre.

Konačno je došao taj dan, početak prvenstva u Crnogorskoj ligi. OFK 'Muo' bio je u konkurenciji renomiranih ekipa: 'Čelika' iz Nikšića, 'Bokelja' iz Kotora, 'Rudara' iz Pljevalja, 'Arsenala' iz Tivta i drugih.

Od samoga početka financije su bile nestabilne. Skromna pomoć dolazila je od pobornika i prijatelja kluba, bilo u novcu ili u materijalu. Zato je igrače, rukovodstvo i prijatelje kluba neobično dirnula pažnja posade motornog broda 'Banat' koji su Klubu poslali određenu novčanu pomoć. Ovdje ćemo se spomenuti imena članova posade uz veliku zahvalnost jer, naravno, nikada nije kasno: kap. Grandis Anton, Bilafer Petar, Markić Edo, Popović Veliša, Petrović Ilija, Dončić Tripo, Božović Milorad, Vukić Petar, Janjalija Sreten, Vidović Andrija i Sabasov Karpo. Oni su iz 'Naših novina' - lista pomoraca 'Jugooceani-

je' - Kotor saznali da se OFK 'Muo' kvalificirao za Prvu crnogorsku ligu, ali i da kuburi s financijama.

Dugo očekivano natjecanje je počelo 7. 9. 1969. godine. U Prvom kolu, u Kotoru OFK 'Muo' je poražen od FK 'Morнар' iz Bara rezultatom 2 : 5. Muo je igrao u sljedećem u sastavu: Božović, Grgurević Zdravko, Peregi Laslo, Perović Đuro, Rozer Gracija, Kumburović Rade, Peregi Oskar, Vukotić Ruso, Živković Mišo, Dončić Boško i Rozer Dragan. U desetoj minuti umjesto Božovića (koji je u međuvremenu bio već primio tri gola) između vratnica staje iskusni Petović Milo, a kasnije umjesto Peregija ulazi Vujović Jovica. Muo uspostavlja ravnotežu, postize dva gola, Vukotić u 41. i Kumburović u 57. minuti, ali kasnije prima još dva gola, i tako porazom završava svoje vatreno krštenje.

Prvenstvo je završeno neslavno, reklo bi se, ali što se moglo, nije bilo novaca, nije bilo sponzora. Uz to, mladi muljanski nogometaši nisu imali svoj stadion, nego su morali trenirati i igrati na tuđim terenima. Ipak, mladići s Mula su dokazali da imaju veliko srce i da znaju igrati. Nakon prvenstva sve se manje

igralo, bolji igrači su potražili sigurnije klubove, a mladi su nastavili školovanje.

Na Skupštini Kluba održanoj 19. 4. 1972. godine zaključeno je da je Upravni odbor dobro radio, a posebno predsjednik Kluba Božo Gopčević te dugogodišnji iskusni i vrijedni amaterski sportski radnik, trener Mili Latković. Tajniku Kluba, Vjekoslav Šubertu, koji se čak odrekao plovidbe i zaposlio na kopnu samo zbog velike ljubavi prema Klubu, izrečene su riječi zahvalnosti. U nastavku rada Skupštine vrlo živa diskusija se svela oko reorganizacije Kluba,

formiranjem novih sekcija. Prevladalo je mišljenje da je potrebno njegovanje drugih sportova u Klubu kako bi postao mjesto okupljanja mladih koji se bave košarkom, rukometom, odbojkom, planinarstvom, a posebno plivanjem i vaterpolom. Jednoglasno je usvojen zaključak da se promijeni naziv te da se ubuduće OFK 'Muo' zove Sportsko društvo 'Muo'. U teškoj financijskoj situaciji, do sljedeće skupštine se jedva preživljavalo. Na Godišnjoj skupštini održanoj 29. 3. 1974. godine sumirani su rezultati dvogodišnjih aktivnosti u tijeku kojih je ovaj mali sportski kolektiv postigao određene rezultate unatoč nerazumijevanju nadležnih organa za financiranje fizičke kulture u Općini. Prvi zadatak, okupljanje većeg broja omladinaca, Društvo je izvršilo na najbolji mogući način. Skoro svi omladinci u mjestu bili su članovi Društva i sudjelovali su na natjecanjima u Općini, i to u košarci, malom nogometu, rukometu, stolnom tenisu, šahu i streljaštvu. Postignuti rezultati ocijenjeni su zadovoljavajućom ocjenom. Pohvaljen je i rad Upravnog odbora, koji je sve poslove radio na čisto amaterskoj osnovi. U diskusiji

koja se vodila poslije izvještaja o radu, koji je podnio tajnik društva Vjeko Šubert, najveća pažnja posvećena je sljedećim zadacima te je istaknuto da s omladincima ovog mjesta treba više raditi na razvoju vodenih sportova te preuzeti mjere za osnivanje plivačke i vaterpolo sekcije. Napomenuto je da treba sagledati mogućnost osnivanja i veslačke sekcije.

Međutim, sljedeće skupštine više nije bilo; Klub je popucao po svim šavovima; prilikom renoviranja Doma kulture razneseni su dresovi i lopte, arhiva je spaljena, osim male količine materijala koje je uspio spasiti spomenuti tajnik Šubert.“

Rezultati natjecanja u Prvoj crnogorskoj ligi:

FK „MORNAR“ : OFK „MUO“	5 : 2	OFK „MUO“ : „MORNAR“	0 : 4
„BOKELJ“ : OFK „MUO“	2 : 0	OFK „MUO“ : „BOKELJ“	0 : 7
OFK „MUO“ : „IVANGRAD“	6 : 2	„IVANGRAD“ : OFK „MUO“	1 : 0
„SPUŽ“ : OFK „MUO“	1 : 1	OFK „MUO“ : „SPUŽ“	0 : 3
„RUDAR“ : OFK „MUO“	6 : 0	OFK „MUO“ : „RUDAR“	2 : 0
OFK „MUO“ : „JEZERO“	1 : 3	„JEZERO“ : OFK „MUO“	3 : 2
„DEČIĆ“ : OFK „MUO“	4 : 0	OFK „MUO“ : „DEČIĆ“	2 : 1
OFK „MUO“ : „ISKRA“	0 : 3	„ISKRA“ : OFK „MUO“	0 : 5
„ARSENAL“ : OFK „MUO“	1 : 0	OFK „MUO“ : „ARSENAL“	1 : 2
„CRVENA STIJENA“ : OFK „MUO“	5 : 0	OFK „MUO“ : „CRVENA STIJENA“	1 : 2
OFK „MUO“ : „ČELIK“	4 : 2	„ČELIK“ : OFK „MUO“	6 : 0

ČLANSKA KARTA	
Prezime:	<i>Pastorini</i>
Ime:	<i>Lujo</i>
Zanimanje:	<i>Ribar</i>
Mjesto:	<i>Muo</i>
Ulica:	
Plaća mjesečno član. din.	
Muo	<i>19.11. 1970g.</i>

 M U O
ČLANSKA KARTA

Blagdanski običaji i različitosti

Priredio:
Tripo Schubert

Došašće ili Advent

U nedjelju, 1. prosinca započeo je Advent ili Došašće, kada se počinju pripreme za Božić. Jedan od simbola adventa je adventski vijenac, koji slikovito pokazuje da do Božića ima četiri nedjelje, a to simboliziraju četiri svijeće koje se na njemu nalaze. Svake nedjelje

se pali po jedna svijeća i tako simbolično javlja da je Božić blizu.

No, advent simboliziraju i rane jutarnje svete mise-zornice, koje nas na pravi način-duhovno-pripremaju za Božić.

Prvi adventski vijenac postavljen je davne 1838. godine i bio je veliki drveni kotač, promjera dva metra. Osmislio ga je evangelički pastor i odgojitelj doma za napuštenu djecu **Johann Hinrich Wichern**. Na spomenuti kotač stavio je četi-

ri svijeće koje su predstavljale četiri nedjelje došašća i 19 svijećica za svaki dan u tjednu.

Nakon petnaestak godina štitenici doma Trošna kuća počeli su drveni kotač ukrašavati zimzelenim grančicama, a kasnije su ga slagali kao što je običaj i kod nas.

Ukrašavanje vijenca sa samo četiri svijeće započelo je krajem 19. stoljeća.

Prva svijeća simbolizira **na-du**, druga **mir**, treća slavi **ra-dost i veselje**, a posljednja je svijeća anđela i donosi **ljubav**.

U nekim kršćanskim tradicijama prva svijeća se naziva prorokova, druga betlehem-ska, treća pastirska, a posljednja svijeća anđela.

Badnji dan

Čarolija večere na Badnjak

Badnji dan folklorom je jedan od najbogatijih dana u godini. O etimološkom podrijetlu naziva »badnjak« postoji nekoliko teorija. Jedno od tumačenja je da »badnjak« ili »badnji« potječe od riječi »badanj« i po tome bi panj badnjak bio u svezi s drvom za badanj. Hrvatski etnolog Gavazzi, pak, tvrdi kako badnjak svoj naziv baštini iz starocrkvenoslavenskoga, a što

Adventski vijenac

bi značilo bdjeti ili bdijenje. Poznato je kako se na Badnji dan od jutra do večeri provode brojni obredi, od čišćenja kuće, kićenja i ukrašavanja, unošenja slame, paljenja badnjaka i dr.

Sklop običaja na Badnji dan i Božić mješavina je različitih tradicija - od slavenske mitologije, preko predkršćanske pa do kršćanstva, odnosno katoličanstva. U gospodarskom smislu, Badnji dan označava završetak gospodarske godine, te se u mnogim obredima vezanim uz badnjak izražava želja za plodnom nastupajućom godinom.

Od brojnih običaja na Badnji dan treba spomenuti badnju trpezu, odnosno hranu koja se blaguje za večeru, te rituale i značenja koja se istoj pripisuju.

Badnjak je dan strogoga posta i nemrsa. Nekada se smatralo smrtnim grijehom mrsiti na Badnji dan. Neki ljudi toga dana jedu samo kruh i vođu. Post se tako ogleda i u badnjoj večeri, a što će se i na koji način poslužiti ovisi o podneblju, a u vrstama i nazivljima jela ogledaju se utjecaji raznih kultura. Analizirajući trpeze na Badnju večer širom Hrvatske, zaključak je kako se najčešće služe riba, grah, obredni kruh i vino, te jabuke, orasi i češnjak. Sva hrana poslužena na badnjoj večeri ima svoje značenje i funkciju: počev od želje za rodnom godinom, preko zaštite od zla, do magijske - prorica-teljske.

Dakle, na svečanom stolu na Badnjak nalazimo zelenu pšenicu i u nju zabodenu svi-jeću, orahe, jabuke, češnjak te obredni kruh. Obitelj moli prisjećajući se onih kojih više nema, jer se vjeruje kako se pokojni ukućani okupljaju oko badnjaka. Na Badnji dan izra-zito je raširen kult pokojnika, a badnja večera jedna je od najvažnijih večera u čast mrtvima. Za pretke i pokojnike

namijenjena su i posebna jela. Primjerice orasi (nalaze se na stolu, ali i po kutovima sobe), med - koji je omiljena hrana duša pokojnika kod svih Indoeuroljana, te grah. Naime, još je kod starih Rimljana grah bio pokojničko jelo. Kod Bunjevaca je običaj da se orasi, jabuke i češnjak prije večere konzumiraju umočeni u med. U etnološkoj literaturi navodi se kako konzumiranje češnjaka ima apotropejsku funkciju (služi odbijanju zlih sila), međutim postoje i mišljenja kako se češnjak i jabuke jedu kako bi se osiguralo zdravlje, a orasi kako bi se osigurala snaga.

Gotovo u svim krajevima Hrvatske riba je obavezni dio badnje večere. Ovisno o podneblju, riba na blagdanskome stolu može biti riječna ili morska, a služi se pečena ili kuhana (čorba ili paprikaš). Osim što se smatra posnim jelom, riba simbolizira Isusa (grčki riba - IHTUS). Uz ribu, važno mjesto na stolu zauzima obredni kruh koji također simbolizira Isusa Krista. Božićni kruhovi imaju različita imena, primjerice kruh »božićnjak« (Vojvodina, Žumberk, Bosna); »česnica« ili »časnica« (BiH); »badnjak/badnja-ča« (Slavonija); »koleda/koladak« (Hrvatsko zagorje);

»križnica/ krsnica« (Bosna); »luk, ljetnica, litnjak« (južna Dalmacija); »čeruk, kićenjak, šareni kolač, bogatica, žitnica, božićni somun, božićna pogača« (BiH) ili »bravarica« (Dalmacija). Obredni kruhovi spremaju se s posebnom pozornošću i često su urešeni. Tako, primjerice na kruhu božićnjaku kod Bunjevaca, nalazimo od tijesta izrađene figurice koje predstavljaju Mariju, Josipa i Isusa, betlehemske životinje, ptice i dr. U nekim mjestima u Slavoniji se pak na obredni kruh postavljaju figurice različitih alata kojima se ukućani služe u svom poslu. Nakon ribe se kod Bunjevaca služi tijesto (ili gube) s makom i sa sirom. Uz hranu se služi crno vino koje simbolizira krv Kristovu.

Magija blagdanskog stola

Zahvaljujući zapisanim kazivanjima ljudi iz prve polovice 20. stoljeća, saznajemo kako su ljudi u prošlosti, smatrajući Badnji dan posebno svetim, vjerovali kako će upravo na ovaj dan saznati nešto vezano uz svoju sudbinu. Predmetima i hrani posluženoj na večeri pripisivala se posebna moć

liječenja, ali i moć proricanja. Zeleno žito, u kojem za vrijeme večere gori svijeća, posađeno je bilo na sv. Luču. Isto se svakoga dana zalijevalo i pazilo, jer se vjerovalo da će godina biti takva kako žito izraste. Stavljajući žito na blagdanski stol tijekom večere, ljudi mole maglog Isusa da im osigura dobar urod pšenice i spase ih gladi. Ovaj običaj najvjerojatnije je povezan s rimskim svetkovinama saturnalija koje su se slavile u prosincu, a posvećene su bile bogu Saturnu - zaštitniku ratara. Svijeća koja se nalazi u žitu gasila se vinom, a vjerovalo se da će onaj na koga ode dim prvi u obitelji umrijeti. Vinom i ljuskama oraha pokušavalo se predvidjeti kakav će biti urod pojedinih usjeva, a djevojke su pomoću različitih rituala u kojima su koristile hranu posluženu na badnjoj večeri pokušale predvidjeti hoće li se i za koga udati.

Sve što se blagovalo na badnjoj večeri smatralo se posvećenim. Tako se mrvice sa stola nisu bacale, a ostatci hrane su se čuvali i s njima se kadio bolesnik, jer se vjerovalo da je bolest prouzrokovana nečistim duhom. Mrvice sa stola služile su za liječenje šuge i lišajeva, a davale su se i pilićima da budu veseli; riblje kosti drobile su se u prah koji je služio za liječe-

nje oteklina u ustima djece, vino koje se služilo na Badnji dan ostavljalo se za liječenje bolesnih zubi, a ostatci meda bili su namijenjeni liječenju čireva.

Svako vrijeme za obitelji donosi nove izazove. U potrazi za kruhom, članovi obitelji su danas često razdvojeni i mislim kako bi se magijom blagdanskoga stola na Badnju večer mogla smatrati obitelj na okupu. Radujmo se tada badnjaku, jabukama, orasima i medu i nazdravimo vinom za čestit Božić.

O Božiću i Novoj godini

U suvremenom svijetu većina zemalja kalendarsku godinu računa po gregorijanskom kalendaru, a prema kojemu Nova godina počinje od 1. siječnja. Međutim, iako cijeli svijet formalno novu kalendarsku godinu računa od 1. siječnja, početak godine se u različitim kulturama ne podudara s navedenim datumom. Također, razlikuje se i početak računanja vremena, a koji se u kršćanskoj tradiciji vezuje za rođenje **Isusa Krista**. Tijekom povijesti se proračun točnog datuma Isusova rođenja više puta mijenjao, pa se sukladno tome mijenjao i datum koji je označavao početak nove kalendarske godine (najprije se smatralo kako je Isus rođen 25. prosinca, a drugi put da je rođen 1. siječnja).

Nova godina u Hrvata

U vrijeme kada su Hrvati prihvatili kršćanstvo, datum Isusovog rođenja i prvi dan Nove godine slavljani su zajedno, 25. prosinca. Međutim, u 17. stoljeću većina europskih zemalja vratila je početak kalendarske godine na 1. siječnja, kao što

je to bilo u rimsko vrijeme, a Božić se nastavio slaviti 25. prosinca. Narod je ponekad slijedio promjene kalendara pomičući i svoje običaje, a ponekad ustrajao na starim navikama. Jedan od takvih primjera je i Badnjak/Božić koji se u narodnoj tradiciji prepliće s Novom godinom, a o čemu svjedoči i naziv mali ili mladi Božić za Novu godinu. Također, svima nam je poznata hrvatska božićna pjesma *Narodi nam se kralj nebeski* koji o Božiću govori kao o novom ljetu. U tom smislu **Antunović** navodi kako je kod Bunjevaca na Mladi Božić bio običaj da se ponovno upali svijeća koja se palila na Badnju večer, da domaćin nazdravi i polije vino po božićnjaku koji bi se nakon toga podijelio na onoliko dijelova koliko je članova obitelji. Međutim, mnoge od narodnih tradicija zimskog ciklusa sežu daleko dalje od kršćanskih, te se mogu povezati s onima specifičnim za obrede svetkovanja dana rođenja nepobjediva sunca koje je poznao cijeli antički svijet, a to su: istaknuta uloga vegetacije (zelenilo, borova grančica), svjetlost (svijeće, krijesovi, i dr.), darivanje i čestitanje. Ove tradicije zadržale su se do danas iako su u međuvremenu mijenjale značenje i formu.

Percepcija proslave Nove godine kao socijalističkog praznika

Često se može čuti mišljenje kako je na prostorima bivše SFRJ proslava Nove godine ljudima nametnuta umjesto proslave Božića. Izgon Božića iz javne sfere može se promatrati iz konteksta značenja, odnosno simbola, a koji su uvijek u funkciji društvene moći. Naime, iako je proslava Božića u narodu imala dugu tradiciju,

ona je ipak bila u nadležnosti crkve, a koja je u tadašnjem političkom trenutku bila percipirana kao opozicija komunističkom poretku. Dakle, postojeće simbole i značenja Božića kao tradicije, trebalo se staviti u novi kontekst. Zna se kako je Božić praznik koji okuplja obitelj - sukladno tome organizirane su masovne proslave koje su trebale okupiti ljude i naglasiti njihovu sličnost i zajedničku baštinu. Tradicija ukrašavanja bora - zelenih grančica je zadržana - međutim drvce se u novim uvjetima ukrašavalo za Novu godinu. Također zadržan je segment darivanja djece s tom razlikom što darove pod borom nisu ostavljali nevidljivi Djed Božićnjak ili mali Isus, već su ih djeca primala javno nakon organiziranog novogodišnjeg programa, lako je održavanjem masovnih novogodišnjih programa uspostavljena sekularna ceremonija, Božić kao vjerski blagdan ipak nije zaboravljen, nego je u vrijeme socijalizma potisnut u privatnu sferu.

Tradicije vezane uz doček Nove godine

Javni dočeci Nove godine u različitim ugostiteljskim objektima, na našim prostorima počeli su nakon Drugog svjetskog rata. Danas se, osim u zatvorenim prostorima Nova godina širom svijeta dočekuje i u javnom prostoru: trgovima, parkovima, plažama i dr. Primjerice, svjetski su poznati dočeci Nove godine na *Time Square* u New Yorku ili na plaži *Copacabana* u Brazilu na kojima se okupe stotine tisuća ljudi. Dočeka na otvorenom danas, uz pjesmu i slavlje, organizira svaki veći grad, a budući da simbolički Nova godina predstavlja obnavljanje života i slavljenje regeneracije, trebalo bi je dočekati u najboljem raspoloženju uz glazbu i veselje.

Od Nove godine očekuje se da bude bolja nego prethodna: više ljubavi, novca, uroda na poljima, zdravlja i sreće, pa se radi toga uz doček vezuje niz vjerovanja i tradicija koje bi trebale osigurati očekivanja ili pak otjerati zlo. Primjerice, čestitanje i ljubljenje u ponoć treba donijeti emotivnu povezanost i bliskost s tim osobama. Blagostanje se osigurava tako što se u Novu godinu ne bi smjelo ući s dugovima, a blagdanski stol treba biti pun hrane. Vjeruje se kako se za Novu godinu treba jesti prasetinu, jer je prase dinamično i to donosi prosperitet. U Novu godinu treba ući u nečem novom kako bi se cijele godine obnavljali, a crvena garderoba bi trebala jamčiti sreću u ljubavi. Također, na staru godinu treba otvoriti prozore kako bi ona lakše otišla i stvarati buku kako bi otjerali zle duhove.

Posljednji dan u godini (31. prosinca) Bunjevci zovu *svrgodine*, a u prošlosti se vjerovalo kako na ovaj dan ne bi trebalo nigdje ići

Prvi dan nove godine, smatrali su svojevrsnim pretkazanjem za cijelu godinu. Naime, smatrali su da će cijela godina biti takva kakav je prvi dan u

godini. Kako bi svim ukućanima osigurali zdravlje i dobro u novoj godini, rasjekli bi jednu od jabuka koja je od Božića bila na stolu i podijelili ukućanima, drugu bi pak podijelili konjima, a treću ostaloj stoci.

Svaka nova godina dobra je prigoda za novi početak - otvaranje novoga lista u životu. U nju ulazimo s odlukama za koje smatramo kako će nam život učiniti boljim i sretnijim, pa neka tako bude u nastupajućoj 2020. godini.

Sveta Tri Kralja - Bogojavljanje

Isti blagdan, a dva pojma, dva imena: Sveta Tri Kralja - Bogojavljanje. U našoj hrvatskoj crkvenoj tradiciji današnji se blagdan češće naziva "Tri Kralja". Bogojavljanje je drugo ime za isti blagdan. Nijemci današnji blagdan zovu "Dreikonigfest", što u prijevodu znači slavlje Tri Kralja.

Naš pojam ili naša riječ "Bogojavljanje" izvrstan je prijevod grčkog glagola epifaineo, koji u aktivnom obliku znači "pokazati se". Od istoga grčkog glagola dolazi imenica epifaineia,

što znači "ukazanje". Osobno taj blagdan radije nazivam "Bogojavljenje". Zašto? Zato što složenica "Bogojavljenje" najbolje označuje srž, bit današnjega blagdana.

U misnom slavlju današnjeg blagdana izvršno se u "predslovlju" opisuje što se u povijesti spasenja dogodilo na današnji dan. "Ti si danas otajstvo našega spasenja u Kristu objavio svim narodima na prosvjetljenje: kad se on pojavio u našem smrtnom tijelu, novom si nas slavom njegove besmrtnosti obnovio".

Na današnji dan dođoše tri kralja s Istoka pokloniti se malome Isusu. Zvali su se Gašpar, Melkior i Baltazar. Zbog toga su pratitelji svećenika, ili sam svećenik na dan blagoslova obitelji na vratima kredom pisali tekuću godinu i početna slova imena triju kraljeva. Danas bi kredom napisali: 20 G+M+B 19.

Pisanje kredom zamijenjeno je naljepnicama, koje su na spomen blagoslova obitelji lijepe na ulazna vrata. Podrijetlo blagdana Tri Kralja vezano je uz poganski blagdan zimskog

solsticija, kada je dulji dan već jasno vidljiv.

Kršćani slave Isusa kao "istinsku svjetlost koja prosvjetljuje svakoga čovjeka". Budući su trojica kraljeva s Istoka bili pogani, današnji se blagdan zove "Bogojavljenje", jer se Isus preko tih triju kraljeva objavio svim narodima. Božićna idila uz poklon triju kraljeva tako postaje univerzalna za sve narode svijeta.

Ni jedan narod nije isključen iz toga Božjeg objavlivanja. Na taj dan završava se Božićno vrijeme. Zato se tada "demonstriraju" božićne jaslce i iz stana ukloni božićno drvo. Obično se na sveta Tri Kralja, pod jutarnjom svetom misom, blagoslivlja trikraljska voda.

Svećenik predvodi misno slavlje i na samom početku Mise moli s narodom Litanije Svih svetih te blagoslovnom molitvom blagoslivlja vodu. U vodu se stavlja blagoslovljena sol da vodu sačuva od kvarljivosti. Tom blagoslovljenom trikraljskom vodom krsti se tijekom godine djeci i vjernici njome blagoslivljaju polja, vinograde i sve ostalo što običavaju blagoslivljati.

Glavna poruka blagdana "Sveta Tri Kralja" jest: Isus se objavio svim narodima svijeta. Poklon triju kraljeva znači da ponizno prihvaćaju Spasitelja rođenog u betlehemske štali. "Bogojavljenje" nije samo spomen na povijesni događaj koji od prije 2000 godina, nego se Bog i nama danas objavljuje. Imamo mogućnost i poslanje biti Božji glasnici u Crkvi i u narodu.

(8)

*DOPUŠTENJEM AUTORA,
PREDSTAVLJAMO VAM JAKO
ZANIMLJIVU PUBLIKACIJU SREĆKA
POSPIŠILA KOJA ĆE NAS VRATITI U
NEKA ZABORAVLJENA VREMENA*

Škrinjica nostalgije Čestitke u očima prošlosti - Božićne

Priredio:
Joško Katelan

Evo nas u najljepšem dijelu godine. Blagdan Božića je pred nama, vrijeme darivanja i toplih i srdačnih želja. U „Škrinjici“, odabir božićnih čestitki je izuzetno bogat. Autor knjige nas podsjeća da se „prvi pokušaj masovne proizvodnje božićnih čestitaka pojavio u Škotskoj. Čestitku s natpisom Compliments of the Season izdala je 1841. godine tiskara Charlesa Drummonda u Edinburgu. Dvije godine kasnije, 1843. nastala je danas najpoznatija najstarija božićna (a istovremeno i novogodišnja) čestitka. Njen nastanak vezan je uz imena litografa i tiskara Henryja Colea (1808.-1882.) koji je te godine posjetio mladog slikara Johnatana Calcotta Horsleya i zamolio ga

Najstariji motivi na božićnim čestitkama bili su snježni krajolici, uspavani gradići ili zaselci s nanosima snijega, kuće iza čijih se osvijetljenih prozora sjaji okićeno božićno drvecce kao i biblijski motiv Isusova rođenja u štatici

da ilustrira čestitku za predstojeće božićne i novogodišnje blagdane. J. C. Horsley, inspiriran slikama s crkvenih oltara, načinio je sličicu u obliku minijaturnog triptiha, a ispod središnjeg dijela koji je uprizoravao veselo društvo za stolom, napisao je A MARRY CHRISTMAS AND A HAPPY NEW YEAR TO YOU. Otisnuto je tisuću primjeraka ovih čestitaka, a zanimljivo je spo-

menuti da su se slale u omotnicama. Čestitanje blagdana na ovaj način postalo je veliko pomodarstvo među bogatim građanstvom i visokim društvom, prvenstveno na Starom kontinentu. Zatim se proširilo i u Sjevernu Ameriku, a proizvodnja čestitaka postala je unosna proizvodna grana, osobito u tzv. zlatno doba koje je trajalo od 1895. do 1914. godine.

Najstariji motivi na božićnim čestitkama bili su snježni kra-jolici, uspavani gradići ili za-selci s nanosima snijega, kuće iza čijih se osvijetljenih prozo-ra sjaji okićeno božićno drvce kao i biblijski motiv Isusova rođenja u štalici.“

A danas, pa danas više goto-vo da se i ne šalju više papirne čestitke. Danas je tu mobitel ili računar, sve je u virtual-nom domenu. Na Badnju ve-čer ili božićno jutro „zažare“ nam se mobiteli, sa zaslona „pršte“ najljepše želje. Niko više ne očekuje poštaru sa pre-grštom sjajnih, šarenih česti-taka upućenih od najmilijih.

Ovih blagdana razveselite sve drage i voljene osobe pri-godnom sms porukom i čestit-kom povodom Božića i Nove go-dine, pa možda pošaljite i koju „cartolinu“. Neka su vam sretni svi predstojeći blagdani!

Evo nekoliko ideja za božićne poruke:

Dopusti da se Božić dogodi u tvom srcu, da se ljubav rodi svaki dan iznova, jer Božić postaje vidljiv u svakoj ljubavi među ljudima! Sretan Božić!

Noćas usnih divan san s mirom slavi Badnji dan. Neka ti radost kroz dom teče s mirom slavi Badnje večer. Neka ti srećom dom zablista na rođenje sina Krista.

Djed Božićnjak je vrlo sretan, jer zna gdje sve zločeste cure žive. Siguran sam da će i tebe posjetiti. Sretan Božić!

Božić je vrijeme kad svatko želi zaboraviti prošlost i zapamtiti sadašnjost. Zato, ne zaboravi mi kupiti onaj prsten/mobitel/sat....

Ako te jedne noći debeli tip strpa u vreću, ne brini, poželio sam tebe za Božić.

Ovaj dan Bog je nama posvetio, stoga zaželite jedni drugima sve najbolje i shvatite da koga volite ne možete bez njega... Sretan Božić.

Molim Te za Božić, ako može, sve želje mojoj prijateljici ispuni dragi Bože! A i meni ispuni jednu želju malu, da budemo prijateljice i u raju. SRETAN BOŽIĆ.

Ljubav i radost, milost i blagost, dom pun sreće na svijetu najveće. Sve to uz božićne želje i božićno veselje neka ovaj dan učini POSEBNIM!

<http://www.teen385.com/bozic/bozicne-poruke/bozicne-sms-poruke-i-cestitke>

1907. Mafreda

1908. Drvenik

1939. Slavonski Brol

1938. Dubrovnik

1937. Delnice

1937. Varaždinske Toplice

1908. San Francisco, S.A.U

1906. Durdovac

1909. S.A.D. Co. Anderson ind. Series 313-D

1903. Rijeka

1906. Knittelfeld, Austria

1937. Zagreb

1910. Lendava

1913. Varaždin

1899. Darinvar

Karoline

1910. SAD

1925. Newark, New Jersey, SAD

1905. Rijeka

1903. Pula

1915. Zagreb

1927. Vinkovci

STANIČIĆI

Gradska muzika Tivat 30-tih godina 20. stoljeća

Piše:
Neven Staničić

Nedavno objavljivanje jubilarnog izdanja tri romana: Mali pirat, Galebovo gnezdo i Bambusov štap, koje je priredio Centar za kulturu Tivat, i postavljanje spomen-ploče na rodnoj kući, posvećeno obilježavanju 110 godina od rođenja Anta Staničića, jednog od najpoznatijih pisaca dječjih knjiga, romana i pripovijetki, koji je

Prvo skretanje pažnje javnosti na Staničiće zavrijedili su muzičari među njima. Tako su u prvom orkestru Antuna Žeželića iz 1891. godine, među 11 izvođača, zabilježena čak četiri Staničića.

generacijski prepoznavan kao rijetki Bokelj u školskoj lektiri osnovnoškolaca i čiji je Mali pirat u drugoj polovini prošlog

stoljeća oduševljavao djecu jedinstvenoga govornog područja Hrvatske, Srbije i Crne Gore, ali i Slovačke na čijem

jeziku je preveden, ispostavilo se i povodom za prisjećanje na prezime Staničić, kojim se nekad zvalo mulo-pristanište na Pinima, a čije ime i danas nosi jedna ulica u Tivtu.

Toponimski, to ne predstavlja posebnu osobitost za ovo područje, koje tradicionalno i danas baštini geografske odrednice po prezimenima njegovih stanovnika: poput Tripovića, Petkovića, Marića, Belana itd., ali kako su Staničići bili raspoređeni diljem Tivta, od rive, preko Kalimannya, Tripovića, sve do Peana, iako nosioci zajedničkog pre-

zimena, nisu ipak rodbinski povezani te razlog rasprostranjenosti prezimena treba potražiti na drugoj strani, odnosno „u uzroku“ koji bi barem posredno mogao objasniti ovu pojavu.

Dakle, ako su pristanište i kuću na Pinama gradila braća Staničić, trgovci i ugostitelji čijeg imena na toj adesi više nema; obala je maršala Tita, a kuća se krsti kafićima u prizemlju; veliku „Kazermu“ - Frano, a ni njega ni poznate zgrade u Tivtu također više nema, osim u požutjelim fotografijama i sjećanjima najstarijih

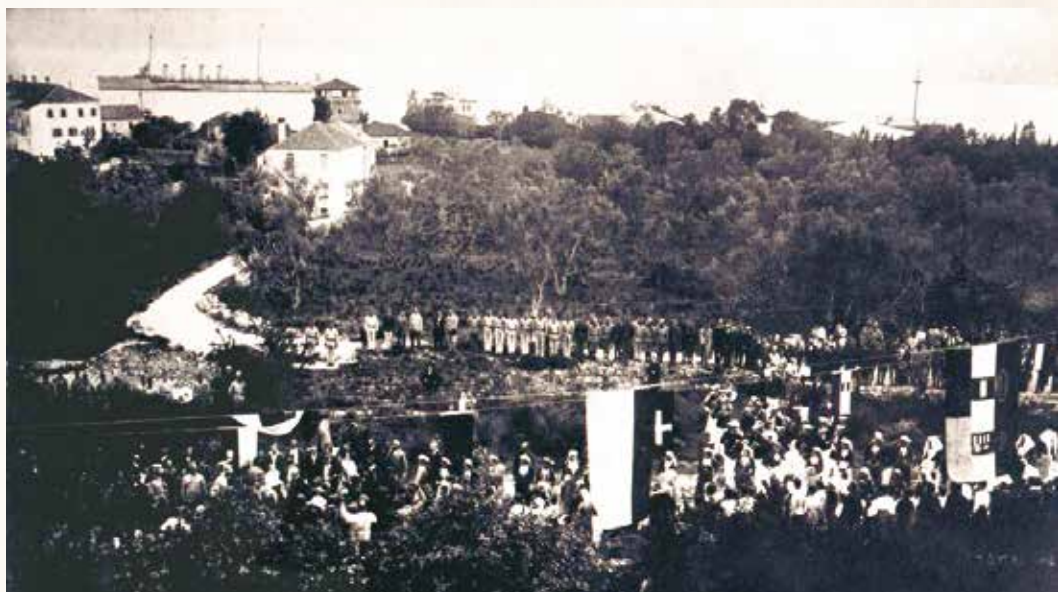
mještana; ako ih Kalimanj prepoznaje po nadimku, kao Markune, a Tripovići i Peani su tek njihove tradicionalne adrese, onda aktualnu ulicu i spominjanje pravdamo drugim zajedničkim imeniteljem, koji službeno nikada nije objavljen, a sluti se između redova.

Zapravo prvo skretanje pažnje javnosti zavrijedili su muzičari među njima. Tako su u prvom orkestru Antuna Žeželića iz 1891. godine, među 11 izvođača, zabilježena čak četiri Staničića. Jedan od njih, Šime Krsta Staničić, zvaní Šimeta, kasnije će se, 1909. godine, uz Iliju Tripa Sindika i Filipa Vuksanovića, pojaviti i kao osnivač Glazbeno-prosvjetnog društva Tivat. Početkom Velikog rata Šimeta će se izložiti riziku i ozbiljnim posljedicama zbog sakrivanja limenih instrumenata, koje su austrijske vlasti općim proglasom tražile za izradu čahura za municiju. Tek, iz iste priče, uz njegovo ime također se vezuju značajni tivatski muzički jubileji.

Tivatska glazba, sa svojih 110 godina trajanja, okupljala je veći broj Staničića muzičara, ali i aktivista koji su predano brinuli o njezinom radu

Šime K. Staničić - Šimeta

Prvi nastup GPD Tivat 1911.

i trajanju. Jozo i Ivo, a kasnije i Anto Staničić - „Markuni“, na svoj način obilježili su rad Uprave Muzike. Posljednji je desetljećima bio njezin uspješan predsjednik.

Adam i Petar-Pero „Ćatko“, nakon Drugog svjetskog rata angažirali su se kao muzički (Adam) i kazališni (Petar) djelatnici. Dok je Adam vodio zborove u Tivtu i Donjoj Lastvi, Petar je godinama bio autorska alfa i omega tivatskoga Amaterskog mjesnog kazališta. U razdoblju od 1952. do 1966. godine režirao je 12 uspješnih premijera ovog kazališta, a dvije predstave potpisao je u zvanju tehničkog rukovoditelja. Njegova „Pučina“, djelo Branislava Nušića, bila je najbolja na 4. smotri amaterske, dramske i muzičke djelatnosti Crne Gore, 1958.

godine na Cetinju, a na saveznoj Smotri amaterskih kazališta ondašnje Jugoslavije, na Hvaru iste godine, zauzela je drugo mjesto. Kao rijetko koji kulturni radnik svog vremena Pero Ćatko odlikovan je i Ordenom zasluga za narod.

U Monografiji Tivta, za početke prikazivanja filmova u kinima, ondašnjeg „Ton kina“, vezuje se dvorište kuće Staničić, dvadesetih godina prošlog stoljeća na Pinima, a kazališta 1919. godine, „Franova Kazerma“.

Staničićke su također ostavile značajni trag u kulturi ovoga grada. Zapravo, mnogo šire. Podatke i vezu, međutim, treba potražiti u prezimenima njihovih majki. Najpoznatija je sigurno Maja Perfiljeva, autorica mnogobrojnih tekstova za hitove pjevača i grupa di-

ljem bivše države Jugoslavije. „Bokeljska noć“ nam je najbliža, ali i mnogobrojni hitovi Indeksa, uz ostalo, nastali su po njezinim stihovima. Njezina sestra Asja uspješna je likovna umjetnica u Hrvatskoj i Austriji, gdje se posebno bavi predmetima od stakla i vitražima. Vanda Staničić - Pael bavi se slikarstvom, živi i radi u Londonu, a nekoliko slika u fundusu Muzeja i galerije Buća - Luković u Tivtu podsjećaju na njezino ovdašnje stvaralačko razdoblje. Ne zaostaje ni „drugo koljeno“, Asja junior, uspješna čelistica koja karijeru gradi u Beču.

Krajem 19. i početkom 20. stoljeća Tivtu su se predstavili, danas zajednički, pa dobrim dijelom slavimo i njihove jubileje.

Tivat, Kalimanj

(2)

**PRILOG PROUČAVANJU STARIH PRČANJSKIH DRUŠTAVA:
SLAVJANSKE ČITAONICE, HRVATSKOGA RADNIČKOG DRUŠTVA
„SLOGA“, PROSVJETNOG DRUŠTVA „LISINSKI“ I SOKOLSKOG
DRUŠTVA PRČANJ, OBOGAĆEN NOVIM SAZNANJIMA IZ ARHIVSKIH
IZVORA I ONDAŠNJEGA TJEDNOG TISKA**

Kulturno-prosvjetna društva u Prčanju do Drugog svjetskog rata u svjetlu novih saznanja

Piše:
Željko Brguljan

Prosvjetno društvo Lisinski Prčanj

Društvo je djelovalo od 1920. sa svrhom da u prosvjetnom i glazbenom smislu utječe na razvoj prčanjske mladeži. Osnivatelji Društva su prof. Pavo Verona, don Niko Luković, Anton Brguljan, Radovan Gjurović, Romelijo Brguljan i Niko Janković.¹

Kada se u ožujku 1931. Općinsko upraviteljstvo

(dopisom br. 228) obratilo prčanjskome Prosvjetnom društvu „Lisinski“, uprava Društva je u svojem otpisu, koji je potpisao tajnik, dala određene podatke o njegovu ustroju. Sadržaj ovog dokumenta potvrđuje da je Društvo osnovano upravo 1920., ali ne donosi točan datum osnutka. Kao cilj Društva ističu nacionalni i prosvjetni odgoj mještana. Zatim se navode imena članova upravnog odbora: predsjednik Josip Hrusch (Hruš), potpredsjednik Romelijo Brguljan, tajnik Ignjatije Zloković, blagajnik Slavko Skladany, „gospodar“ Antun Grandis, knjižničar

Marija Grandis, dok su izabrani odbornici bili Jakob Pavešić i Špiro Pilastro, a članovi nadzornog odbora Antun Gjurović i Pavo Verona. Navodi se i važan podatak – da je društvo tada imalo 83 člana, što je za neveliko mjesto priličan broj. Na dokumentu također nalazimo žig društva (kružnog oblika) s natpisom „PROSVJETNO DRUŠTVO LISINSKI PRČANJ“ po obodu, dok je u sredini prikaz oblika baklje na čijem vrhu, umjesto plamena, stoji gnijezdo s dvije ptice.²

Drugi dokument, također iz 1931. godine, donosi iste

¹ LUKOVIĆ, *nav. djelo*, str. 392-393

² IAK, OP XXXI, 545/3

Prčanjski Tamburaški zbor na proslavi Hrvatskoga radničkog društva „Sloga“, vl. Pomorski muzej Crne Gore, Kotor (fotograf nepoznat)

podatke uz dopunu zanimanja članova uprave. Tako saznajemo da je predsjednik J. Hrusch profesor kotorske gimnazije, potpredsjednik R. Brguljan, činovnik u pomorskom arsenalu, tajnik I. Zloković profesor Pomorske akademije, blagajnik S. Skladany radnik na istoj Akademiji, a za ostale članove nije navedeno zanimanje.³

U sklopu društva djelovao je i Tamburaški zbor,⁴ kojim je dirigirao i za njega skladao prigodne kompozicije rano preminuli Anton Brguljan, sin istoimenog suosnivača „Lisinskog“. Talentiran i poletan mladić bio je „duša“ toga zbora, no preminuo je već 1929., u 22. godini života. S obzirom na to da je cijeli svoj kratki život posvetio radu „Lisinskog“ i tamburaškog zbora, ovdje nam je prilika i obveza da ga se kraće prisjetimo. Rodio se 17. siječnja 1907. na Prčanju kao sin Antona Brguljana i

Marije Radoničić.⁵ Ne znamo tko mu je prenio prvo glazbeno obrazovanje, međutim mogao je to biti učitelj pučke škole na Prčanju, Stjepan Mravak, koji je ranije bio glazbeni učitelj i „općinske glazbe“ od 30-ak svirača koja je djelovala na Prčanju 70-ih godina 19. stoljeća.⁶ Anton Brguljan je očigledno imao glazbenog talenta jer je sasvim mlad već skladao kompozicije. Nalazimo ga kao autora, među ostalim, koračnica *Pozdrav Prčanju*, Čestitka novoj kući, *Moj ideal* i „žalobne“ koračnice *Zadnji pozdrav*, a sami nazivi jasno govore u kojim su se prigodama izvodile.⁷ Mladog je glazbenika na jesen 1929. ispratilo na „Mrvičice“ gotovo cijelo mjesto, a nakon oproštajnoga govora svog prethodnika, don Niko Luković svoj završava riječima: „A sad, mili Antone, zbogom! Zahvaljujemo ti na svemu onomu dobru što si

nam učinio. Zahvaljujem ti na tvome neumornom nastojanju da Službu Božju uveličaš muzikom i pjevanjem. Neću nikada zaboraviti kako si se teško bolestan uspinjao do hrama da vodiš hor, da sviraš harmonium. Vječno ti hvala! Tebe umjetnika, pjesničku dušu, čini mi se da pozdravljaju ova naša čarobna brda, zeleni brežuljci, naše divno more i jesenje cvijeće... Plemenita ti duša našla vječni mir među anđeoskim horovima, a tijelu ti laka rodna gruda u sjeni ovoga svetoga hrama, koji si ti toliko ljubio i muzikom krasio!“⁸ Iz ovoga proizlazi da je prilikom služenja misa u župnoj crkvi svirao harmonij te vodio i crkveni pjevački zbor. Malo je što sačuvano i teško će biti rekonstruirati njegovu prilično kratko, ali za lokalnu sredinu i očigledno uspješno glazbeno djelovanje.

⁵ Rodoslovno stablo obitelji Brguljan, u vlasništvu autora članka.

⁶ LUKOVIĆ, *nav. djelo*, str. 393

⁷ Album partitura za prčanjski Tamburaški zbor, privatno vlasništvo, Prčanj.

⁸ ŽAP, *Nadgrobnii govor pok. Antonu Brguljanu, muzičaru, umjetniku i dirigentu tambur. zbora*, rukopis don Nika Lukovića, 1929.

³ IAK, OP XXXI, 549

⁴ LUKOVIĆ, *nav. djelo*, str. 393

Ostavština obitelji Visković u Perastu ⁽¹⁵⁾

Piše:
Marija Mihaliček

Nekad bogata pokretna kulturna baština prikupljena u palačama pomorskih i plemićkih obitelji iz Boke kotorske osipala se i nestajala tijekom vremena. Ono što je ostalo poslije izumiranja nasljednika, migracija, ratova, potresa, a najviše nebrige za ovaj najosjetljiviji segment kulturnog naslijeđa, danas se samo malim dijelom sačuvalo kao privatno obiteljsko naslijeđe ili u fragmentima ako je naslijeđe postalo dijelom muzejske i arhivske građe u baštinskim ustanovama ili je kao dio crkvenih riznica postalo javno dostupno svjedočanstvo prošlosti...

Nepokretna imovina poznatih pomorskih obitelji – palače i kapetanske kuće – od ruševina sve više postaje dio suvremenog života, dobivajući nove namjene i turističku valorizaciju. To nije slučaj s pokretnim kulturnim naslijeđem koje je u tom pogledu na margini zanimanja i još nije prepoznato kao kulturna i muzejska vrijednost. Zato sam iznijela potrebu prezentiranja

primjera obiteljskih ostavština u primorskim mjestima Perastu, Dobroti, Prčanju i istaknula njihov značaj kao svjedočanstva pomorske tradicije, kulturološkog i civilizacijskog identiteta vlasnika, stanovnika ovog prostora. I ovaj segment naslijeđa dio je svjetske kulturne baštine koji zahtijeva adekvatnu zaštitu, održavanje i stvaranje uvjeta za prezentaciju u kulturno-turističkoj ponudi. Ipak, danas se može govoriti o izvjesnim pomacima u kulturnoj infrastrukturi u domeni muzejske prezentacije na području Kotora, ali bez vraćanja u funkciju Memorijalnog muzeja obitelji Visković u Perastu koji od 1979. godine ne postoji.

Kulturno-historijsko naslijeđe ove obitelji dragocjeno je i mora se konačno shvatiti da je nedopustivo razdvajanje bogate arhivske, bibliotečne građe i muzejskog materijala od ambijenta kome pripada, od obiteljske palače. To je moralna obveza društva prema onima koji su kulturnu baštinu stvaranu generacijama svojih predaka od XVI. do polovine XX. stoljeća ostavili da bude javno kulturno dobro u neodvojivoj cjelini. Arhitektonski kompleks Viskovića devastiran je desetljećima, a

vrijedne pokretnine pohranjene su u Muzeju grada Perasta. O palači Visković se posljednjih desetljeća razmišlja kao o nekretnini – ruševini koja ima veliku tržišnu vrijednost zbog njezina položaja i atraktivnosti, a da se zadovoljenje njezine memorijalne, historijske i kulturne vrijednosti rješava s nekoliko kvadrata „memorijalne sobe“.

Ostavštinu Viskovića prikazala sam i u svjetlu prioritarnog razvoja kulturnog turizma, s golemim potencijalom koji nosi njezina jedinstvenost – spoj arhitekture i ambijentalnih vrijednosti i muzejskog, bibliotečnog i arhivskog sadržaja koji joj pripada, po čemu je jedinstvena u ukupnoj kulturnoj baštini Boke kotorske i države Crne Gore.

Revalorizacija kompleksa Visković: najstarijeg stambenog dijela jedne od najljepših primjera fortifikacije – kule, palače uobličene početkom XVIII. stoljeća i rekonstruirane i dograđene u XIX. stoljeću, bit će u potpunosti ostvarena samo preko ponovno uspostavljene izgubljene memorijalne muzejske funkcije i kulturnom namjenom za ostale prostore palače.

Za čitatelje Hrvatskoga glasnika HGDCG priređujemo serijal u nekoliko nastavaka iz magistarske teme „Porodična kulturna baština u turističkoj ponudi - Ostavština porodice Visković u Perastu“, koja je obranjena 2011. godine na Fakultetu za turizam i hoteljerstvo u Kotoru, a publicirana 2016. godine pod naslovom: „Ostavština porodice Visković u Perastu“, u izdanji OJU „Muzeji“ - Kotor, uz potporu Ministarstva kulture Crne Gore, po programu za zaštitu i očuvanje kulturnih dobara.

Mobilijar

Namještaj koji se nalazio u kući Visković do 1979. godine, na žalost, samo je djelomično očuvan. Poslije potresa 1979. u Muzej grada Perasta prenesen je dio mobilijara, ali je ono što je ostalo u palači otuđeno ili propalo.

Eksterijer palače Visković krasila su barokna venecijanska ogledala. U inventaru ostavštine Visković (Popis predmeta na prvom katu Memorijalnog muzeja obitelji Visković – Perast) postojalo je čak pet baroknih ogledala, a danas postoje samo tri. Kvalitetno staklo ogledala i bogato drvorezbareni okviri s pozlatom ponajviše pridonose dojmu raskoši eksterijera. Ispod ogledala bili su postavljeni stolići „tremo“ (đotole) i salonske garniture.

U mobilijaru koji se nalazio u palači Visković nalazi se i nekoliko škrinja autentičnog oblika, koje su se nalazile u velikom i malom salonu te služile za pohranu djevojačke prćije – dote.

U palači Visković su se, prema jednom popisu (Popis naknadno primljenih eksponata Memorijalnog muzeja Visković, bez datuma), nalazili: venecijansko ogledalo s pozlaćenim okvirom i grbom kasade Dentali, dva ormara za knjige, vitrina od dva dijela s mramornom pločom (kredenac), starinski ormar za odijela, starinski drveni krevet za dvije osobe (oštećen).

SALONSKA GARNITURA OD CRVENOG PLIŠA:

dvosjed, dvije fotelje s naslonima za ruke i šest bez naslona

Na svim komadima ovog namještaja zamijenjeni su oštećeni stražnji dijelovi naslona i aplicirani originalni dijelovi s krupnim uzorkom ruža. Na taj način se sačuvao autentičan izgled ovog primjerka mobilijara.

VRJEME: XIX. st.

MATERIJAL: drvo, metal, pliš

INV. BROJ: nema

*Popis predmeta iz 1970., br. 57.
Veliki salon*

SALONSKA BAROKNA GARNITURA (TROSJED I ŠEST STOLACA)

VRJEME: XVIII. - XIX. st.

MATERIJAL: drvo i pamučni mebl

INV. BROJ: nema

Popis predmeta iz 1970., br. 175.

Mali salon

Mobilijar je 1998. popravljen u radionici „Or“ u Podgorici i tada je originalni mebl ružičaste boje sa sitnim uzorkom zamijenjen satenskim u žutoj boji limuna.

**MALI OKRUGLI STOL
UKRAŠEN SEDEFOM**

VRIJEME: XIX. st.

MJESTO NASTANKA: Kina - Japan

MATERIJAL: drvo i sedef u boji

TEHNIKA: rezbarija i inkrustacija

DIMENZIJE: 75 × 60 cm

INV. BROJ: nema

Popis predmeta iz 1970., br. 59.

Veliki salon

Na tri okrugle izrezbarene noge je okrugla, crno lakirana ploča s ukrasom od sedefa s japanskim motivom – paunom na grani rascvjetanog drveta. Stol je činio dio salona (kat. br. 194).

**MALI OKRUGLI STOL
UKRAŠEN REZBARIJOM**

Stol je bio dio salona (kat. br. 195).

VRIJEME: XIX. st.

MJESTO NASTANKA: Indija

MATERIJAL: orahovo drvo

TEHNIKA: rezbarija

DIMENZIJE: 69 × 53 cm

INV. BROJ: nema

Popis predmeta iz 1970., br. 187

FOTELJA

VRIJEME: XIX. st.

MATERIJAL: drvo, mebl

INV. BROJ: nema

Popis predmeta iz 1970., br. 224/1.,
224/2.

U radionici „Or“ u Podgorici 2000. godine dotrajali originalni, pamučni mebl žute boje s crnim geometrijskim i floralnim uzorkom zamijenjen je mebl štofom sedefaste boje s prugastim uzorkom.

VENECIJANSKO OGLEDALO

VRIJEME: druga polovina XVIII. st.

MJESTO NASTANKA: Venecija

MATERIJAL/TEHNIKA: ogledalo, rezbareno drvo, pozlata

DIMENZIJE: dužina s ukrasnim ramom 169 × 86 cm, ogledalo 120 × 67 cm

INV. BROJ: nema

*Popis predmeta iz 1970., br. 39.
Veliki salon*

Ogledalo pravokutnog oblika u stilu rokoko, ukrašeno profiliranim okvirom koji na donjim uglovima ima ukras u obliku dijamantnog vrha. Gornji rub okvira ima ukras u obliku girlande i trouglastu bogatu floralnu dekoraciju u obliku školjke (jakobove kapice).

BAROKNO OGLEDALO

VRIJEME: XVII. - XVIII. st.

MJESTO NASTANKA: Venecija

MATERIJAL: drvo, pozlata
TEHNIKA: drvorez

DIMENZIJE: dužina s ukrasnim ramom 170 × 147 cm, ogledalo 108,7 × 76,5 cm

INV. BROJ: nema

*Popis predmeta iz 1970., br. 166.
Mali salon*

Ogledalo ima masivni barokni ukras. Na profiliranom ramu su po sredini i na uglovima ukrasi s povijenim akantusovim lišćem. Po sredini na donjoj i gornjoj strani su maskaroni. Dekoracija je oštećena u lijevom, donjem kutu.

BAROKNO OGLEDALO

VRIJEME: XVIII. st.
 MJESTO NASTANKA: Venecija
 MATERIJAL: drvo, pozlata
 TEHNIKA: drvorez
 DIMENZIJE: dužina s ukrasnim ramom
 121 × 86 cm,
 ogledalo 99 × 65,5 cm
 INV. BROJ: nema

*Popis predmeta iz 1970., br. 220.
 Treća soba*

Ogledalo ima ram s ukrašenim reljefnim floralnim ornamentom. Zbog oštećenja ogledalo je zamijenjeno, a ukrasni ram prebojan u radionici „Or“ u Podgorici 1998. godine.

ŠKRINJA UKRAŠENA KASETIRANIM POLJIMA

VRIJEME: XIX. st.
 MATERIJAL: drvo
 TEHNIKA: drvorez
 DIMENZIJE: 151,5 × 53,5 × 51 cm
 INV. BROJ: 152
*Popis predmeta iz 1970., br. 226.
 Treća soba*

DJEVOJAČKA ŠKRINJA S NASLONOM

VRIJEME: XIX. st.
 MJESTO NASTANKA: Boka kotorska
 MATERIJAL: drvo
 TEHNIKA: reljefni duborez na naslonu i prednjoj strani škrinje
 DIMENZIJE: 145 × 50 × 50 cm
 INV. BROJ: 151
*Popis predmeta iz 1970., br. 65.
 Veliki salon*

Ovo je rijedak primjerak djevojačke škrinje (zbog dekoracije prednjeg dijela s motivima čempresa, cvijeća u vazama i ptica) koji ima naslon pa stoga ima i drugu namjenu – da se koristi za sjedanje. Prema duborezu na drugom poklopcu (naslonu), koji se razlikuje u izradi dekoracije od ukrasa škrinje, zaključujemo da je bio naknadno postavljen.

**STALAK, KVADRATNI S
TORDIRANIM POSTOLJEM**

VRJEME: XIX. st.
MATERIJAL: drvo, crni lak
TEHNIKA: tvornička izrada
DIMENZIJE: visina 112 cm

„DOTOLA“

VRJEME: XVIII. st.
MATERIJAL: lakirano drvo
DIMENZIJE: visina 90 cm
INV. BROJ: nema
Popis predmeta iz 1970., br. 26

DJEVOJAČKA ŠKRINJA

Škrinja s uobičajenom dekoracijom na prednjem dijelu, s motivima čempresa, cvijeća u vazama i ptica.

VRJEME: XIX. st.
MATERIJAL: drvo
TEHNIKA: drvorez
DIMENZIJE: 165 × 47 × 48 cm
INV. BROJ: 153
*Popis predmeta iz 1970., br. 227.
Treća soba*

TEL AVIV

Maksimalnim kapacitetom prihvata 400 putnika u jedinstvenom putničkom razredu započinje dvotjedno ploviti između Trsta i Haife, pristajući u usputne luke, među kojima se našao i Kotor.

Piše:

Neven Jerković

Fotografija izraelskog kombiniranog putničko-teretnog broda TEL AVIV, usidrenog 1936. godine pred Dobrotom, dovela nas je do još jednog zanimljivog posjetitelja Boke kotorske koji su posljednjih stoljeće i pol ovamo redovito komercijalno uplovljavali.

Izgrađen koncem 1904. za njemački Hamburg-Amerikanischen-Packetfahrt Aktien Gesellschaft (Hapag) na navozima hamburškog brodo-

Tel Aviv u Kotoru

gradilišta Reiherstiegwerft kao novogradnja 414, kršten imenom POLYNESIA, zaplovio je iz njemačkih luka na redovnim teretno-putničkim linijama prema zapadnoj obali Južne Amerike. U istoj klasi brodova kasnije su isporučeni blizanci THURINGIA iz brodogradilišta Blohm&Voss i THESSALIA iz Flensburga. Imali su nešto više od 6100 GT, bili dugi 125 metara te su mogli prihvatiti 66 putnika u I. razredu, 24 putnika u II. razredu te 42 putnika u III. razredu. Prevozili su i preko 7000 tona tereta. Posada je brojila čak 74 časnika i mornara. Nejaki glavni pogonski strojevi ukupne snage 3000 KS (2206 kW) omogućavali su im plovidbu brzinom od svega 13 čvorova.

Početak Prvog svjetskog rata zatekao je blizance u urugvajskim vodama pa je POLYNESIA uzapćena u Montevideu od lokalnih vlasti za koje do konca rata plovi pod imenom COLONIA. Izraelski poduzetnik Arnold Bernstein kupuje brod 1927. i daje mu ime HOHENSTEIN, da bi ga, nakon što je 1935. u Haifi osnovao

Palestine Shipping Company, preuredio i dao mu novo ime – TEL AVIV. Maksimalnim kapacitetom prihvata 400 putnika u jedinstvenom putničkom razredu započinje dvotjedno ploviti između Trsta i Haife, pristajući u usputne luke, među kojima se našao i Kotor.

Kao prvi službeno registrirani izraelski brod, TEL AVIV većinom prevozi Židove iz Europe prema Palestini u daleko veću sigurnost njihovog životnog opstanka u novoj izraelskoj domovini, nakon što su na vlastitoj koži započeli osje-

ćati sve izraženiju antisemit-sku netrpeljivost. TEL AVIV kratko vrijeme tako plovi sve do studenog 1936. nakon što je sam Bernstein završio u njemačkom koncentracionom logoru, i brod 1937. konačno bio prodan japanskim rezalitištima. Tu završava u bezličnoj hrpi sekundarnih sirovina, nasušno potrebnih za narašle potrebe tamošnjih čeličana u proizvodnji i jačanju nacističkih ratnih potencijala, čiji je cilj, tragikomično između ostalog bilo i „konačno rješenje židovskog pitanja“.

Polynesia

SERIJAL

GRBOVI KOTORSKE VLASTELE

XIV VIJEKA

Piše:

Jovan J. Martinović

Za istoriju grada Kotora tokom prve polovine XIV vijeka neicrpno vrelo podataka čini prva, zapravo najstarija sačuvana knjiga kotorske notarske kancelarije od 1326 -1335. godine, te druga knjiga isprava za 1329. i period od 1332 – 1337. godine.

Ove dvije knjige, preklapajući se djelimično, pokrivaju razdoblje od 1326. do 1337. godine, a sadrže svaka po osam sveščica razne debljine, koje su ispisivali zakleti gradski notari.

Sadržaj notarskih isprava je izuzetno raznovrstan i zahvata sve oblasti života i društva srednjovjekovnog Kotora. Zapravo su ti unesci minijturni isječci svakodnevnog života visoko razvijene gradske komune Kotora u jednom re-

lativno ograničenom periodu, nešto poput kockica mozaika koje je moguće složiti u suvisle cjeline, kako bi se dobila jedinstvena i višeslojna slika života svih staleža kotorskog društva.

Podaci za plemićke porodice Kotora dobijeni su pažljivim čitanjem originalnih latinskih tekstova notarskih unesaka u kojima se kriju brojni podaci o svim vidovima aktivnosti za svakog pojedinog člana roda, te o rodbinskim odnosima i stepenu srodstva

među članovima pojedinih porodica, na osnovu čega su izrađena rodoslovna stabla. Takođe su doneseni i heraldički simboli, grbovi tih porodica sa opisima i grafički prikazanim bojama, te sa fotosima pojedinih sačuvanih primjeraka.

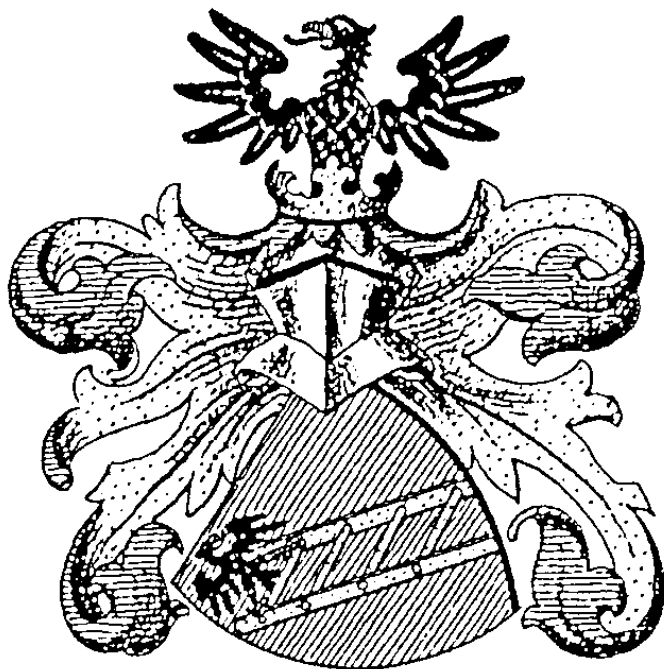
SIMONOV (BONA)

(SIMEONIS, SYMIONIS)

Značajni rod dubrovačkog patricijata Bona (slov. Bunić) vodi svoje porijeklo iz Kotora, ali je kotorska grana, dosta prisutna i uticajna u vrijeme najstarijih sačuvanih notarskih knjiga, zadržala svoje staro patronimičko prezime po jednom pretku Simonu, pa se u unescima tih knjiga nazivaju:

Simonis, Symonis. Tako je i I. Manken u svom velikom radu o dubrovačkom patricijatu donijela posebnu tabelu sa genealoškim stablom kotorskih »Bona«, koji svi nose lična imena kotorskog roda Simonovih, ali je ispravno prihvatila da i jedni i drugi potiču od zajedničkog pretka, Junija Sergijevog, kotorskog zakletog sudije

iz 1186. godine. S druge strane, Jireček zna za porodicu Simeonis (Simonis, de Simeone, Symionis itd.) kao plemiće u Kotoru od XIII do XV vijeka, ali ih ne dovodi u nikakvu vezu sa rodnom Bona, slov. Bunić (BOYNHKB), koje označava kao plemiće u Dubrovniku, često pominjane od 1195. godine. Naime, u prvoj sačuvanoj

ispravi iz vremena nakon Nemanjinog zauzimanja Kotora, pisanoj u tom gradu januara 1186. godine, po kojoj satnik Jura (*Jurha setnicus*), svakako Nemanjin zapovjednik i namjesnik poslat od strane velikog župana Raške (*magnus iupanus Rasse*) u taj grad, zajedno sa zakletim sudijama, od strane župana postavljenim (*ab ipso constitutis*), koji su navedeni kao Junije Sergijev, Jakov Boce i Petrolin Grgurov, uređuje pitanja u vezi davanja neke vrste poreza na promet, od kojeg šestina ide knezu grada (*comes civitatis*), a ostalo ide u korist crkve sv. Tripuna (*ad utilitatem ecclesie sancti Tryphonis*). U jednoj kasnijoj ispravi iz avgusta 1215. godine, kao jedan od gradskih sudija pominje se potomak Junija Sergijevog, Simeon Junijev /(**3**), koji je zapravo rodonačelnik kotorskog ogranka roda Bona pod prezimenom Simonovi, dok se paralelno s njim, otprilike u isto doba, u dubrovačkim izvorima javljaju

Miha Ivana Sergijevog i Sergije Bistov sa ženom Bonom, od koga počinje dubrovački ogranak Bona, odnosno, Bunića.

Grb se sastoji od crvenog štita iz čijeg se lijevog gornjeg ugla spuštaju udesno zlatne ljestvice sa pet prečaga, na čijem je vrhu crni orao raširenih krila.

Konačno, u trećoj ispravi iz kraja decembra 1322. godine, Nikola sin pok. Petra Simonova de Bona zavještava crkvi sv. Tripuna neke svoje zemlje na lokalitetu Leskovac, koji se graniči sa zemljom što je pripadala metohiji sv. Mihaila (Prevlaka), da bi se od prihoda ubuduće održavala bdijenja na godišnjice smrti njegovih predaka: Simona Junija Sergijevog i njegovih sinova Petra i Junija, kao i Petrove žene Rade i sina Miha, zapravo, Nikoline majke i brata.

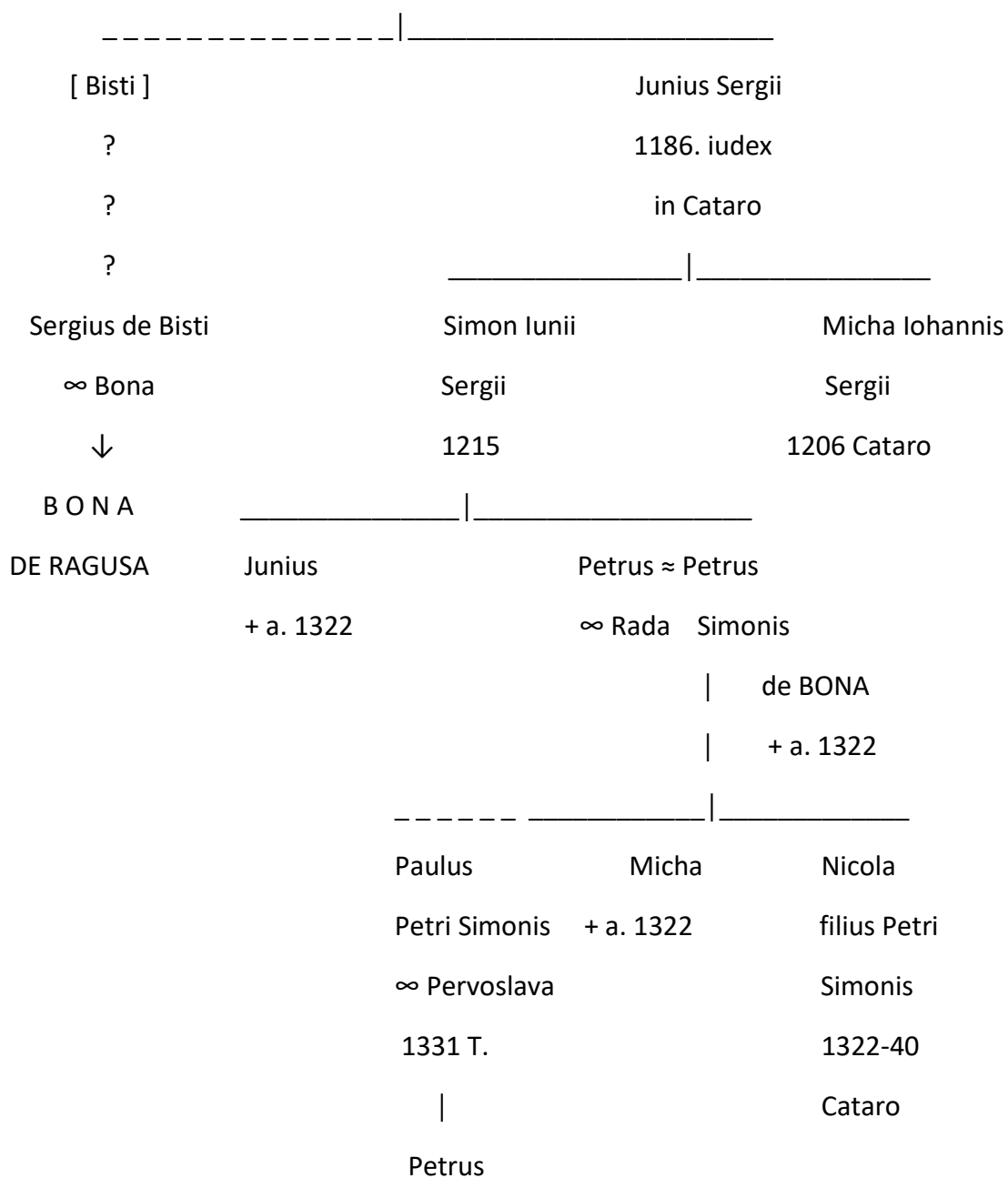
Na osnovu gornjih podataka može se konstatovati da se u kotorskim izvorima ranijih vremena pominju sljedeći članovi znamenitog roda Simonovih

(Bona): sudija Junije Sergijev iz 1186. godine, sudija Simon Junijev iz 1215. godine - poznat i kao Simon Junija Sergijevog - iz 1322. godine, njegovi sinovi (umrli prije te godine) Junije i Petar (po dubrovačkim izvorima takođe i Petar Simonov de Bona), Petrova žena Rade i sin Miho (takođe mrtvi prije 1322. godine), koji se pominju u citiranoj ispravi drugog Petrovog sina Nikole; međutim, u unescima najstarijih kotorskih notarskih knjiga tokom perioda 1326. - 1337. godine, pored pok. Petra Simonova koji dolazi samo u filijaciji svojih sinova, pominju se kao prvi nasljedni red Simona, sina Junija Sergijevog, još i živi i vrlo aktivni članovi roda: prezbiter Matej Simonov i njegov brat Marko Simonov, te pokojni brat Domanja Simonov i kćerka Desislava, a kao sljedeći nasljedni red: pomenuti Nikola Petra Simonova (de Bona), sa čudnim nadimkom - Beloglavi, koji nije imao nasljednika i njegov, prije 1331. godine pokojni brat Pavle Petra Simonova, koji je bio oženjen Prvoslavom i sa njom imao sina Petra Pavlova Petrova Simonova, dok je pokojni stric Nikole i Petra, Domanja, imao kćerku Jelenu, a drugi živi stric Marko sina Andriju, koji se pominje u kotorskim ispravama izdvojenim od notarskih knjiga perioda 1326. - 1337. godine, i to 1340. godine kao gradski sudija.

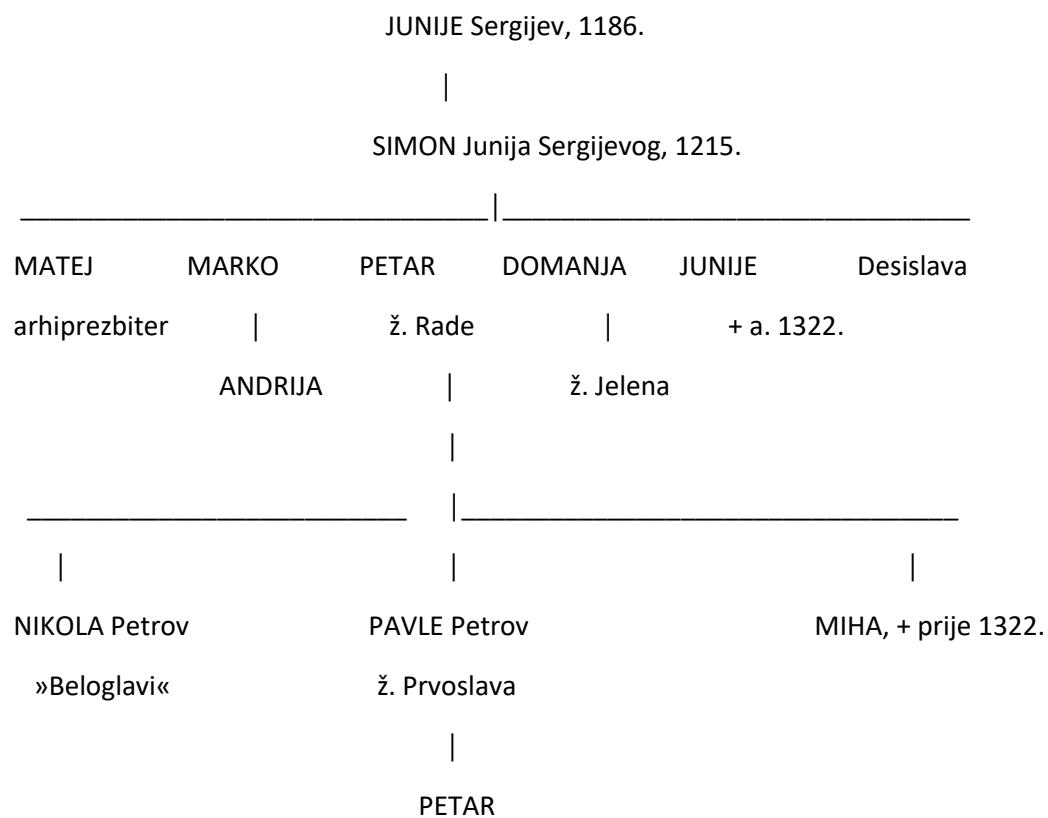
Da bi bilo jasnije u čemu se sastoje ispravke genealoškog stabla kotorske grane roda Simeonovih - Bona u odnosu na stablo koje je donijela I. Manken, donijećemo ovdje najprije njeno stablo, a zatim stablo sa ispravkama na osnovu kotorskih notarskih knjiga:

Manken, tab. Xla:

[Sergius]

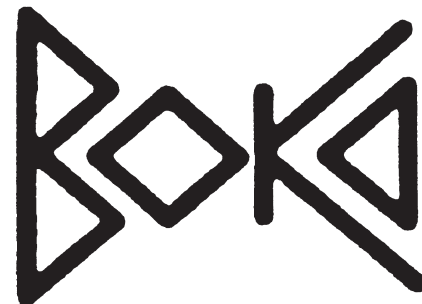
*Međutim, po kotorskim izvorima i najstarijim notarskim knjigama,
to stablo izgleda ovako:*

SRETAN BOŽIĆ I SVIM ČITATELJIMA

Središnji državni ured
za Hrvate izvan
Republike Hrvatske

BOKA ALUMINIUM
WINDOWS

Welcome

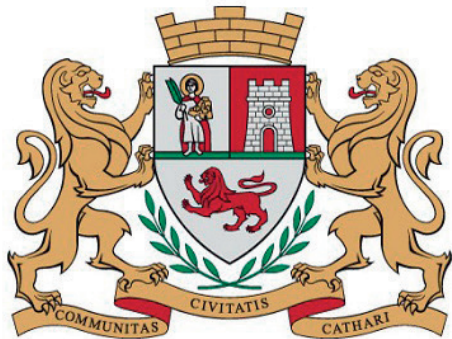
MARITIME MUSEUM OF MONTENEGRO
POMORSKI MUZEJ CRNE GORE

KOTOR - MONTENEGRO

USPIJEŠNU 2020. GODINU HRVATSKOG GLASNIKA ŽELE:

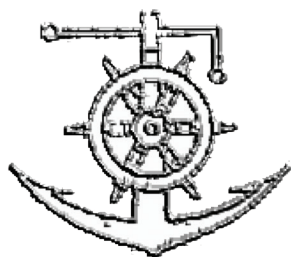

OPŠTINA KOTOR

LUKA KOTOR
PORT OF KOTOR

DOM UČENIKA I STUDENATA
“SPASIĆ - MAŠERA”

HOTEL
SPLENDID
CONFERENCE & SPA RESORT

iDEA
s Vama kroz život

DUBROVNIK AIRPORT
ZRAČNA LUKA DUBROVNIK

BOKELJSKA MORNARICA KOTOR

HRVATSKO NACIONALNO
VIJEĆE CRNE GORE
85320 TIVAT

TURISTIČKA
ORGANIZACIJA
OPŠTINE KOTOR

OJU "Muzeji" - Kotor

**Zajednica
Italijana
Crne Gore**

**Comunità degli
Italiani del
Montenegro**

SRETAN BOŽIĆ I SVIM ČITATELJIMA

USPIJEŠNU 2020. GODINU HRVATSKOG GLASNIKA ŽELE:

Hrvatski glasnik

GLASILO HRVATA CRNE GORE

Časopis Hrvatski glasnik, izdavača Hrvatskog građanskog društva, jedino je glasilo Hrvata Crne Gore. Bavi se temama važnim za život hrvatske zajednice u Crnoj Gori: političkim, gospodarskim, društvenim, kulturnim, povijesnim... ali je i u stalnoj misiji povezivanja dvaju država Hrvatske i Crne Gore

Distribuirana se u Crnoj Gori, Hrvatskoj, Europi, SAD, Kanadi, Australiji...

Otvoreni smo za suradnju, sugestije i dobronamjerne primjedbe.

Nastojimo da svaki sljedeći broj uradimo bolje i kvalitetnije, sa raznolikim i zanimljivim sadržajem.

Budite i dalje s nama, šaljite Vaše priloge, budite i Vi jedan od kreatora našeg i Vašeg lista!

ČASOPIS MOŽETE PRONAĆI:

- U katedrali sv. Tripuna u Kotoru
- U uredu HGD CG
- U Tivtu u uredu Hrvatskoga nacionalnog vijeća

Tiskanje časopisa potpomogli:

SREDIŠNJI DRŽAVNI URED ZA HRVATE IZVAN R. HRVATSKE • GRAD DUBROVNIK • DUBROVAČKO-NERETVANSKA ŽUPANIJA • TURISTIČKA ZAJEDNICA GRADA ZAGREBA • ZRAČNA LUKA DUBROVNIK • MERCATOR CRNA GORA – IDEA • INA CRNA GORA • OPŠTINA KOTOR

MEDIJSKI PARTNERI

99,0 MHz i 95,3 MHz

LOKALNI JAVNI EMITER RADIO KOTOR

S ponosom nosimo ime svoga grada!

*Hrvatsko građansko
društvo Crne Gore – Kotor
organizira*

Tripundanski bal

*08. februara 2020. godine,
u hotelu Splendid - Bečići
sa početkom u 20.00 sati*

*Ulaznica
sa večerom 20,00 eura*

Dobro nam došli !
Informacije na tel. 032-304-232 i 069-041-153

FINIA

CRNA GORA

Croatia Airlines
Rim
Venecija
Vueling
Rim
Volotea
Venecija
easyJet
Milano

Izravni letovi iz Dubrovnika!

Croatia Airlines
Düsseldorf
Frankfurt
Lufthansa
Frankfurt
München
Eurowings
Berlin
Düsseldorf
Hamburg
Hannover
Stuttgart
EasyJet
Berlin
Air Berlin
Düsseldorf
Transavia München

easyJet
Edinburgh
London
Bristol
British Airways
London
Monarch
Birmingham
London
Jet2.com
Belfast
Edinburgh
Leeds
Manchester
Newcastle
Nottingham

Norwegian
London
Thompson Airways
Bristol
Glasgow
London
Manchester
Newcastle
Birmingham

Vueling
Barcelona
Iberia
Madrid
Norwegian
Barcelona
Madrid

SAS
Kopenhagen
Oslo
Stockholm
Norwegian
Bergen
Helsinki
Kopenhagen
Oslo
Stavanger
Stockholm
Trondheim
Finnair
Helsinki

Croatia Airlines
Pariz
Nica
easyJet
Lyon
Pariz
Toulouse
Volotea
Bordeaux
Nantes
Marseille
Transavia France
Pariz

DUBROVNIK AIRPORT
ZRAČNA LUKA DUBROVNIK

✉ headoffice@airport-dubrovnik.hr / ☎ +385 (0) 20 773 100 / 📠 +385 (0) 20 773 322

Stvaramo
PRAZNIČNU
čaroliju

Veliki izbor
Novogodišnjih paketica
od 4,99€

Stvaramo
PRAZNIČNU
čaroliju

Stvaramo
PRAZNIČNU
čaroliju

IDEA

ZG

CROATIA
Full of life

ZAGREB

GRAD KULTURE / CITY OF CULTURE

pogledajte poslušajte osjetite / see listen feel

ISKORISTITE
MOGUĆNOSTI
KOJE VAM PRUŽA
ZAGREB CARD

USE THE
POSSIBILITIES
OFFERED BY
ZAGREB CARD

tel. + 385 (0)1 481 40 51

TURISTIČKA ZAJEDNICA GRADA ZAGREBA
ZAGREB TOURIST BOARD

infozagreb.hr